

Časopis Společnosti přátel Starožitností Českých v Praze.

Roč. XIV. = 1906. = Číslo 2. a 3.

Redaktor: Dr. J. B. Šimák.

Obsah:

Mil. Jv. Veselovskij: Domnělé „kamenné baby“. (S 8 obr.) — Jan Herain: Petr Ant. A. Sillinger, malíř miniatur. (S 2 obr.) — Jiří Gottfr. Dehio: Ochrana a zachování památek. — Dr. Fr. X. Harlas: Plámy české práce v Měst. museu pražském. (S 2 tabulkami.) — Jan Hroník: Psáry. — Dr. J. B. Šimák: České rotundy na půdě saské. (Se 4. obr.) — Dr. Jos. Teige: Koutek ze staré Prahy. — Dr. R. B. Udánek: Hostel v Chlumu u Slinska. — Jos. Ponočný: Dvě proroctví z poč. XVII. věku. — Boh. Lukavský z Keneč: Příspěvky k dějinám panství Karlštejnského v XVII. a XVIII. stol. — Různé zprávy. —

Literatura.

Přílohy:

Jos. Braniš: Svátá Koruna. (Strana 81.—112.

Ant. Masák: Pečetí české, moravské a slezské. Tab. IX. X. Popis příště.

W Praze: A. 1906.

Změna redakční.

Články a vůbec příspěvky pro »Časopis« přijímá redaktor *Zd. Wirth*, v *Praze-II., Myslíkova 12^a*. Příspěvky jsou honorovány 32 K, výpisy nebo překlady 16 K za arch.

Odmítány jsou články, jež byly dříve zaslány redakci jiné. — Redakční závěrka pro články a ilustrace 3 týdny, pro zprávy 14 dní před vyjitím čísla.

Reprodukovati obrazy jak z »Časopisu« tak i ze znakové přílohy, nebo použití jich jakkoliv, jest dovoleno, jestliže svolí správní výbor Společnosti. Čerpá-li kdo z části slovesné, uveď vždy doslovně úplný název »Časopisu«. — Za obsah článků odpovídají spisovatelé sami. Zprávy ze Společnosti nespádají v pravomoc redakční.

Počínaje ročn. XV. bude vycházeti »Časopis« takto:

1. číslo 15. ledna, 2. č. 15. dubna, 3. č. 1. července, 4. č. 15. října.

Nestačíme upozorňovati na oznámení, otištěná na všech stranách obálky. Tam naleznou se odpovědi na četné stálé dotazy; nelze jinak odpovídati na ně, neboť zvláštní vyřizování jich zabírá mnoho času pracím důležitějším.

Doporučujeme P. J. členům

tyto publikace: _____

Malá Strana a problem jejího upravení.

čest...« napsal Dr. Boh. Franta. Se 4 obr. Cena 1 K 60 h, členům 1 K 20 h, poštou 1 K 30 h.

Napsal Dr. Luboš Jeřábek. Úvodní slovo: »Jde o naši

Chrám a věže svatovítské.

Slovo ke sporné otázce. Napsal Dr. Luboš Jeřábek. Cena 30 h, poštou 35 h.

Dějiny města Volyně na Práchensku.

Sepsal Frant. Teplý. Se 23 vyobr. Cena 5 K, členům 2 K 30 h.

Obraz minulosti starožitného města Prachatic.

Napsal Frant. Jos. Sláma, doplnil a upravil Vino. Šofferle. S 11 obrazy. Cena 2 K 40 h, členům za 1 K, poštou 1 K 20 h.

Spis Slámův, vydaný Českou besedou v Prachaticích, podává pěkně dějiny městské, i doporučujeme jej tím spíše, poněvač peníz za každý prodaný výřisek přispěje na posílení naší menšiny v Prachaticích.

Veškery objednávky vyřizuje jen tenkrát, je-li obnos včetně poštovního zaslán napřed, pokladník Č. Kušta, c. k. fin. komisař v Praze-III., Ulice k mostu, 6 n.

P. T.

Počínaje tímto číslem, jsou k „Časopisu“ připojeny dvě samostatné přílohy, zvlášť stránkované:

Jos. Branišův historicko-umělecký popis **Svaté Koruny** (chybně zvané „Zlatou Korunou“) a Ant. Masákovy **Pečeti české, moravské a slezské**.

„**Svatá Koruna**“ zabere asi 8 tiskových archů a bude vycházeti po dva roky. Rukopis i obrazy jsou připraveny. Letos vydáme její dějiny, příště popis umělecký, provázený více než 50 obrazy, přílohami a plány; aby popis umělecký nebyl přeplněn obrazy, budou ilustrace i obrazové přílohy vsunuty již letos. K tomuto číslu jest připojen 1. arch textu a tab. II. a III.; tab. I. dáme příště.

„**Pečeti české, moravské a slezské**“, jichž přikládáme 8 stran textu a 2 tabulky, vzrostou za čas také na knihu samostatnou. V podpisy na tabulce I. vloudil se tiskový omyl; račiž si každý opravit na tab. I. č. 9. z **Adršpachu** (místo z Andršpachu).

Popisy i obrázky jak ku „Svaté Koruně“ tak i k „Pečetím“ budtež dobře ukládány, neboť jednotlivých kusů prodáváno nebude.

Rozsah „Časopisu“, vzroste oběma přílohami značně tak, že jen řádným a včasným placením příspěvků i hojným získáváním nových členů bude lze uhraditi velký náklad peněžitý, jehož věc vyžaduje.

Proto opětně žádáme P. T. členů, aby hleděli získati členů nových; úspěchem provázené snahy P. T. pp. Václ. Schmidta, adjunkta, Jana Sokola, pokladníka cukrovaru ve Zvoleněvsi, Jana Pulze, vrch. revisora bušt. dráhy v Praze, Jindř. Tschakerta, c. k. fin. rady v Plzni, i jiných P. T. členů dosvědčují, že při dobré vůli získati nových členů není nesnadno.

Druhé číslo »Časopisu« rozesíláno bude v září.

Společnost přátel starožitnosti českých v Praze.

dne 30. července 1905.

Jednatel:

A. B. Černý.

Starosta:

Jan Herain.

»Časopis Společnosti přátel starožitnosti českých v Praze« vychází čtyřikrát do roka. Členové dostávají jej zdarma. Ročně platí příspěvku: člen činný 3 K, přispívající 4 K, příznivec 10 K, člen zakládající jednou pro vždy 100 K. Zápisného a podobných příplateků není.

PEČETI ŠLECHTY
ČESKÉ, MORAVSKÉ A SLEZSKÉ.

POŘÁDAL A POPSAL

ANTONÍN MASÁK.

ŘADA I.

(25 TABULEK A 62 STRAN POPISU.)

PŘÍLOHA ČASOPISU SPOLEČNOSTI PŘÁTEL STAROŽITNOSTÍ ČESKÝCH V PRAZE,
ROČ. XIII.—XIX.

PRAHA.

NÁKLADEM SPOLEČNOSTI PŘÁTEL STAROŽITNOSTÍ ČESKÝCH V PRAZE

TISKEM ALOISA WIESNERA

1911.

Veškerá práva vyhražena.

SEZNAM PEČETÍ.

z Adršpachu Bohunek	Tab.	I. č. 9
Albin z Weissenblutu Samuel	„	XXI. „ 1
z Bakova Jan	„	XV. „ 3
Bartodějský z Bartoděj Václ. Bernart	„	XXI. „ 2
Bartonides z Tiranu Jan Jindřich	„	XXI. „ 3
z Bechyně Dobeš	„	II. „ 7
Bechyně z Lažan Frant. Karel	„	IV. „ 6
„ „ Jan	„	IV. „ 3
Beneda z Nečtin Bavor	„	XXI. „ 4
„ „ Jan	„	XXI. „ 5
„ „ Václav	„	I. „ 8
„ „ Vilém	„	I. „ 3
Beránek z Petrovic Jan	„	XXII. „ 2
„ „ Volf	„	XXII. „ 1
Berchtold z Uherčic Adam	„	XXII. „ 3
Berka z Dubé u Lipého Ladislav	„	XXII. „ 4
Běšín z Běšin	„	XIV. „ 1, 3
Běškovec z Běškovíc Jaroslav	„	IX. „ 6
z Bílé	„	XXII. „ 5
Blekta z Útěchovic a Valt. Adam st.	„	X. „ 3
„ „ „ Bedřich	„	X. „ 4
Bohuchval z Hrádku Jan	„	X. „ 8
Boubínský z Újezda Petr ml.	„	XXIII. „ 1
z Bozkovic Ladislav	„	II. „ 9
„ Oldřich	„	II. „ 8
„ Černožský Kryštof	„	XVI. „ 1
Boztěchovský z Boztěchova Jindřich	„	XXIII. „ 2
z Brandýsa (Jiskra) Gosvin	„	IX. „ 1
„ „ Vintř	„	IX. „ 3
Branlínský ze Štěkře Jan Jiří	„	XXIII. „ 3
z Březnice Jaroslav	„	II. „ 1
Brloh z Brloha Hanuš	„	XXIII. „ 4
Bronec z Chrastovic Václav	„	XXIII. „ 5
Bryknár z Brukštejna Albrecht	„	XXIV. „ 1
Bukovanský Pinta z Bukovan Jan Albrecht	„	XXIV. „ 2
z Crkovic Jindřich	„	XXIV. „ 3
Čížovský z Čížova Jeroným	„	XXIV. „ 4
„ „ Petr st.	„	XXIV. „ 5
z Dobré Jindřich	„	I. „ 1
z Dobronic Vlček	„	I. „ 4
Dobřenský z Dobřenic Ferd. Rud.	„	IX. „ 9
Dohalský z Dohalic Bořek Bedřich nejst.	„	X. „ 7
„ „ „ Jan	„	XXV. „ 1
Donát z Těchlovic Jan	„	VIII. „ 2
Drahanovský z Pěncína Jindřich	„	XXV. „ 2
z Dražic Jan	„	XIII. „ 3
z Dubče Matěj	„	II. „ 2
z Dubé Jan (Benešovic)	„	I. „ 2
z Dubové Jan	„	XXV. „ 3
Dubský z Třebomyslic Jaroslav	„	XXV. „ 4, 5
Duc z Vařin Jan	„	XXV. „ 6
z Harachu (Hřebene) Václav	„	II. „ 4
Haugvic z Biskupic Zikmund	„	I. „ 1
z Hlažovic Jan	„	IX. „ 4

z Holkova Matěj	Tab.	XVIII.	č. 1
Hornátecká z Dobročovic Alžběta	„	I.	6
z Hradešína Vilém	„	X.	1
Hruška z Března Adam	„	III.	5
„ „ Hanuš	„	III.	2
„ „ Jakub	„	VI.	9
Hrzan z Harasova Václav	„	IV.	8
Hynal z Kornic Václav	„	X.	8
Hyzrle z Chodův Jindřich	„	II.	6
z Chlumu Smil	„	III.	7
z Chvaliny Ješek	„	XVII.	2
z Chvalkova Mikuláš	„	XVIII.	2
Jiskra z Brandýsa v. z Brandýsa			
z Kocova Václav	„	XVIII.	3
z Koklína Jan	„	XV.	2
Kokořovec z Kokořova Petr Jiří	„	VII.	7
Kostka z Postupic Vilém	„	V.	8
Koza z Hradiště Ferd. Ludvík	„	XII.	1
Kunaš z Machovic Jan	„	II.	5
z Kunovic Artleb	„	X.	6
Lehomský z Malovic Jiřík	„	XII.	5
Licek z Ryzmburka Zikmund	„	X.	2
z Lichtenburka Oldřich	„	V.	2
„ Krušina Hynek	„	XVII.	1
z Lipého Pertolt	„	V.	4
z Lipnice Václav	„	II.	3
z Lobkovic Kruknár Václav	„	XVIII.	4
z Ludanic Zikmund	„	III.	3
Lukavský z Lukavic Albr. Hildebrand	„	VII.	6
Michal z Ostrova Pavel	„	III.	1
Mrácký z Dubé Karel	„	VII.	5
Munka z Ivančic Vilém	„	XIII.	6
z Mysletína Jan	„	XVII.	4
Myška ze Žlunic Jindř. Šťastný	„	VII.	9
Netvorský z Březí Ryneš	„	IV.	5
Ostrovec z Královic Jan	„	IV.	4
Ostrovský ze Skalky Albert	„	VIII.	4
Ota z Losu (Lozy) Jindřich	„	IV.	2
z Perče Petr	„	XVIII.	5
Pernklo z Šenrajtu Gedeon	„	IV.	9
z Pernšteina Jan	„	IV.	7
Pešík z Komárova Kunata	„	VI.	2
z Petrovic Hostislav	„	I.	7
Pivce z Hradčan Jáchym	„	XII.	6
z Pořešína Verner	„	IX.	3
Pouzar z Michnic Vilém	„	IX.	5
z Přelice Ondřej	„	XV.	1
Příbek z Otaslavic	„	VI.	6
z Prosenic Jan	„	XVII.	5
Puczhart Voděradský z Voděrad Ad. Zikmund	„	III.	9
z Rabšteina Prokop	„	V.	6
„ Jan	„	IV.	1
z Radešína (Předbor) Brum	„	XIX.	1
Radoňovský z Kosmačova Václav	„	XIV.	5
z Rataj Heralt	„	XIX.	2
z Říčan Oldřich Adam	„	VIII.	9
Říkovský z Dobřic Rud. Max.	„	XIII.	2,3
„ „ Frant. Ant.	„	XIII.	5
z Rožmberka Oldřich	„	V.	5
Rut z Dírného Jan	„	XIX.	3

Sádlo z Vražného (Ritterová) Dorota	Tab.	XV. č. 5
ze Strakonice Vilém	„	I. „ 5
Šárovec z Šárova Kryštof Vilém	„	XII. „ 3
„ „ Vilém	„	XII. „ 2
Šárovcová „ Kateřina	„	VIII. „ 3
Šofman z Hemrlesu Vilém Protiva	„	VIII. „ 8
ze Šternberka Petr	„	V. „ 7
Štítenský z Kostník Jan	„	XIX. „ 4
ze Švabenic Vítek	„	V. „ 1
Talacková z Ještětice Mariana	„	VIII. „ 5
Tomek z Čejkov Jindřich Václav	„	XIV. „ 2
Trčka z Lípy Burian	„	VI. „ 3, 4
„ „ Jan Rud.	„	VI. „ 5
z Třebomyslic Jan	„	XIX. „ 5
Trmal z Toušic Vilém	„	VI. „ 7
„ „ Zdeněk	„	VI. „ 8
Trnka z Křovic Jan	„	VII. „ 3
z Týnce Diviš	„	XV. „ 4
Údrcký z Údrče Jindřich	„	X. „ 9
„ „ Jiří Bedřich	„	VII. „ 4
z Valdeka Oldřich	„	V. „ 3
z Valdšteina Adam ml.	„	VIII. „ 7
„ Jan st.	„	VII. „ 2
z Valečova Vaněk	„	XX. „ 1
Vanecký z Jemničky Bartoloměj	„	XII. „ 1
z Vartemberka Beneš	„	VIII. „ 1
„ Kryštof	„	V. „ 10
„ Zikmund	„	V. „ 9
z Větrní (Višně) Jiřík	„	XX. „ 3
„ „ Matěj	„	XX. „ 2
Věžník z Věžník Bernart Frant.	„	XI. „ 9
„ „ Jan	„	XI. „ 6
„ „ Kryštof Pavel	„	XI. „ 7
„ „ Markvart Jiří	„	XI. „ 8
z Víckova Prusinovský Přemek	„	XVI. „ 2, 3
z Vlksic Jan	„	XX. „ 4
Vojský z Bogdančovic Jakub st.	„	XIII. „ 1
„ „ Jan st.	„	XIII. „ 4
„ „ Kryštof Jindř.	„	XIII. „ 7
z Vrabí Kerunk	„	VI. „ 1
Vražda z Kunvaldu	„	XIV. „ 4
z Vřesovic Bernart	„	III. „ 6
„ Jan	„	III. „ 4
„ Vilém	„	III. „ 8
z Vrchovišť Vencelík Jan Václav	„	XVI. „ 5, 6
„ „ Matěj	„	XVI. „ 4
„ „ Zikmund Matěj	„	VIII. „ 6
z Vrtby Sezema	„	VII. „ 8
Zapský ze Zap Zikmund	„	XX. „ 5
Záruba z Hustiřan Karel	„	IX. „ 7
z Žerotína Bedřich st.	„	XI. „ 1
„ Frant. Ludvík	„	XI. „ 5
„ Jan Diviš	„	X. „ 5
„ Jetřich	„	XI. „ 4
„ Karel st.	„	XI. „ 2, 3

důležitosti pečeti není sporu. Cena jejich jest kolikera. Druží se zejména v zemích slovanských, kde tak málo starých památek se uchovalo, k nejcennějším pozůstatkům starého právního řízení (jemuž výhradně sloužily), k drobným zbytkům uměleckým, kulturním, heraldickým i genealogickým. V právu jest pečet stvrzením totožnosti (i majetku) úřadu neb osoby, která listinu vydala nebo svým svědectvím potvrdila. Ten význam měla pečet po staletí i má částečně podnes.

V umění vůbec jsou pečeti dobrým měřítkem stupně, na kterém ryjectví kdy stálo, zejména srovnáváme-li s cizinou. Ovšem vadí značně nedostatečné vědomosti o původu pečeti. Nelzeť určitě říci o pečeti, jest-li práci českou čili cizí; u nejstarších možno jistě za to míti, že nejsou práce domácí, nýbrž hlavně vlašské. Šlechta česká, přijímajíc pečeti z ciziny, dávala si též pečedidla hotoviti od cizích umělců. Pečeti nejstarších jest sice málo, ale za to jsou velmi umělecké (viz překrásné pečeti pánů ze Šternberka, z Lichtenburka, z Janovic, z Lipé a j. v Museu). Ovšem tyto pečeti jsou průkazy mocného českého panstva, které mohlo již poříditi si uměleckou práci i v pečetech. Pečeti nižší šlechty z XIV. věku jsou asi již prací domácí, ale v provedení slabší.

Kulturně ukazují pečeti zajímavě, jak v té které době zobrazovala se zvířata, zbraně, nástroje, nářadí, a to velikým rozsahem. Pro heraldiku jsou pečeti pramenem nejstarším a nejčtetnějším. Ukazují nejen, jaké změny se daly na všech částech znakových v jednotlivých dobách heraldických, ale i čím se liší zobrazování těchto částí v různých zemích a národech.

Nemenší důležitostí pak jest i genealogická stránka pečeti. Často jen a výhradně z nich poznáváme příslušnost členů k rodu a tím větví k velikému kmenu (větve Vítkoviců, Hronoviců, Markvarticů, Drslaviců, Kouniců, Hraběšiců, Buziců, Hroznatovců, Sulislaviců a j.). Pečetmi luští se i čtetné genealogické záhady (viz

Kolářovy domněnky o příbuznosti Sobětických, Loubských a Ježovských s Klenovskými a Janovskými, Koců a Chotků se Žehušickými, Chuchelskými a Lažanskými, Markvartů z Hrádku s Varlichy a hrabaty z Bubna, Karlů ze Svárova s Anděly z Ronovce a j. četné). K tomu však jest potřebí, aby se pečeti staly všem badatelům přístupnými, a to se může nejlépe státi dobrým jich zobrazením. Pěkného pohledu poskytuje veliká sbírka pečeti, ale uložením jich v skřínkách málo ještě věda získá! Sbírký sebe větší (zvláště neurovnané), s originály a otisky sebe vzácnějšími, nejsou nic platny. Ven s nimi, na světlo !

Sbírký pečeti (šlechtických) nejlépe spořádati lze podle rodu a stáří, rozumí se v pořádku abecedním. Se soupisem všech pečeti českých, veřejných i soukromých, dle těchto dělidel nebylo bohužel posud ani začato, a přece bohatství naše v tom oboru jest převeliké. Jaké poklady chovají archivy třeboňský a jindř.-hradecký, veliká sbírka knížete z Lobkovic v Roudnici, archiv místodržitelský, zemský, sbírky musejní (posud nesrovnané) a m. j.

Hledíc k veliké důležitosti pečeti, odhodlala se i Společnost přátel starožitností českých ku koupi soukromé sbírky pečeti (viz lonskou výroční zprávu) a miní ji postupně celou v tomto časopise uveřejniti. Buď to počátkem veliké práce, zobrazení všech českých pečeti, kterážto práce arci sahá nad síly jednotlivcovy, ale bohdá spojenými silami přece se k cíli přivede! Nelze tedy hleděti na tabulky tyto jako na výsledky srovnávací sfragistiky české, moravské a slezské, nýbrž míti je za skromný počín dalšího díla. Myslím, že lépe začítí s málem, ale hned, než — nikdy!

Nejlepší způsob zobrazování pečeti jest buď pěkná, zřetelná fotografie,*) anebo přesná kresba z ruky odborné. Ale prováděj kresbu nejen dobrý kreslič, nýbrž i heraldik, aby jasně věděl, co kreslí a nedoplňoval pečeti ze své obrazivosti. Pečet nezřetelnou, nečitelnou obnovíme s rozvahou a přesností, aby se stala zase zřetelnou.

Společnost přátel starožitností českých uveřejňovala ve svém »Časopise« také znaky, jichž počet dostoupil čísla 82. Mnozí členové s potěšením tuto sbírku vítali a přejí si jejího pokračování. Stane se tak, ale jinač. Dosud kreslič kreslivali znaky buď po období s jinými českými erby, neb skládali dle cizích vzorů nové.

Ačkoli práce taková není bez ceny, přece ji nutno zanechatí a dáti se jinou, lepší. Proč vymýšleti tvary nové a slepovati je z cizích kusů, když nám pečeti a zachované památky (obrazy, knihy, nádoby) podávají domácí a bohatý výběr, již hotový. Bude se tedy postupovati tak, že připojíme vedle tabulek s pečeti také přílohy znakové, podle znaků domácích, skutečných (z památek kostelů, hradů, museí atd.), aneb zvětší se znak dobrou, přesnou kresbou podle pečeti. Tím dostane se přátelům heraldiky a sfragistiky

*) Tabulka starých pečeti byv. pánů litovelských (Vlastivěda moravská, okres litovelský, str. 41) je příkladem, jak se zobrazovati n e m á.

české postupně přesné sbírky pečeti a znaků, která bude i dobrým výběrem k účelům výtvarným.

Přátelé tohoto podniku mohou značně přispěti úmyslům Společnosti, když zašlou jí otisky pečeti, ke kterým mají přístup neb které jsou jich majetkem (arci otisky opatřené rukou povolanou, aby se pečeť nezničila). Společnost s díky přijme pečeť jakoukoliv neb otisk její.

Pečeti mohou se vydávati buď podle krajů (několik tabulek v Sedl. Hradech) neb podle zemí a podle stáří (pečeti XIII., XIV., XV. atd. věku). Nejvhodnější však způsob jest vydávati je podle rodů, příbuznosti a stáří. K tomu ovšem jest potřebí napřed všechny, které se posud zachovaly, znáti a míti před sebou. Ovšem ten cíl ještě pro nás je velmi daleko, a popisy své počínáme prozatím těmi, které Společnost sama získala. Kéž by našla následovníků !

Poněvadž pečeti, jimiž počínáme, jsou fotografovány, není k nim potřebí popisů dlouhých. Omezil jsem se tedy jen na udání, jest-li pečeť v originále neb v otisku, dále udávám velikosti (průměr), při originálu pak látku, u všech nápis a heraldické neb genealogické ocenění.

Tab. I. č. 1. **Jindřich z Dobré.** Sádrový otisk (vel. 58 *mm*) z nejstarších českých pečeti, současná s pečetí Dobše z Bechyně (v tab. II. č. 7.) má též jako ona vnitřek okolo štítu až k nápisu vyplněný pěkně ratolestmi. Nápis: S. (Sigillum) HAINRICI PINCERNE DE DOBRA (pečeť Jindřicha číšníka z Dobré). Byl tudy Jindřich královským číšníkem a podle veliké, pěkně provedené pečeti náležel asi k stavu panskému. Štít měl šachovaný pěti řadami; kostky vždy po dvou v řadě vynikají ven, druhé dvě nižší jsou mřežovány. Přílba postavená hledím do předu, klenot rohy volské i s ušima. Jindřich žil asi kol r. 1300. Připomíná se sice Jindřich z Dobré a Melechova v l. 1448—79, ale osoba tato jest jiná. Palacký ve svém »Přehledu nějv. důstojníků a úředníků« Jindřicha neuvádí. Má před ním Jana z Michalovic (1289) a po něm Beneše z Vartmberka (1318—37). Zbývá tudíž pro Jindřicha dosti dlouhá doba 29 let (1289—1318), v kteréž mohl úřad ten zastávati.

Č. 2. **Jan z Dubé.** Originál z černého vosku, vtlačený do misky z vosku přírodního, silně prohloubený (tudíž je obraz zatemnělý) vel. 38 *mm*. Nápis na stužce pozavinuté: S. IAN Z DUBE. Štít nese »zavinutou« střelu Benešoviců (však není zavínutá), nemá ani přílby ani klenotu. Ráz pečeti ukazuje na XV. st. V něm žil Jan z D. (1401—11), jiný známý Jan Roháč († 1437), Jan Libún (1445—67) na Chvojně a Kozlém, Jan z D. a Kostelce, též z Leštna (1449—50) připomenutý 11. červ. 1450, jemuž nejspíše pečeť patřila. Provedení jest poměrně dosti chudé a prosté.

Č. 3. **Vilém Beneda z Nečtin** (26 *mm*), sádrový otisk, asi z r. 1440. Nápis: WILHELMI DE NECTYN. Na štítě střela Bavoroviců tvaru starodávného (jako u p. Vil. ze Strakonice z r. 1353)

v pravo nahoru položená. Přílby a klenotu není. — Vilém z Nečtin, syn Heřmana z Ješné (1394 † 1415) zdědil po otci hrad Buben a Plešnici, měl též Kumberk, dle něhož se psal z Koremburka neb Kornburka, držel i Žlutici a Mašťov, byl od r. 1437 prokurátorem král. komory a připomíná se v l. 1406—44. Zemřel před r. 1456. Toho roku přichází Jitka z Hrádku, vdova bezpochyby po něm.

Č. 4. **Vlček z Dobronic** (33 mm), otisk sádrový, z l. 1344—69, rytba nevelmi umělá, ač rázovitá. Bylť Vlček z D. jen nezámožný vladyka z českého jihu. Nápis: S. WILCZKONIS DE DOBRONICZ. Vlček držel po předcích Dobrovnic v Bechyňsku s bratrem Matějem (1344 † 1369 13. pros.) a byl asi bezdětek, neboť Dobronice měla pak po Matějovi vdova Zdeňka (1369 † 1390 25. list.) a syn Diviš.

Č. 5. **Vilém ze Strakonic**. Krásný originál z r. 1353 z pěkného, velmi čistého bílého vosku (42 mm). Provedení vzorné. Nápis: S. DNI WILHEMI DE STRACONITZ. Na štítě střela Bavoroviců, přílba s příkrývadlem a klenot složené křídlo. Na pravé straně přidán monogram Vilémův W M (Wilhel M).

Č. 6. **Alžběta Poxlina Odkolková z Dobročovic**. Sádrový otisk, ze 17. stol. (z 1625—32), podoby vejčité (vel. 31 x 26 mm). Slušně provedená rytba. Nápis: ALZBIETA POLEXINA ODKOLKOVA Z DOBROCZOWICZ. Štít Alžběty jest znak Horňateckých z Dobročovic, větve to starodávneho patricijského rodu pražského, zvaného Olbramovici. Štít rozčtvrcený, v 1. a 4. jsou 3 plameny, 2. a 3. prázdná; klenot 2 složená křídla. Barvy jsou tyto: 3 plameny zlaté v modrém poli (Ottův Slov. Nauč. má plameny bílé, ale Štambuch Mírkův ze Solopisk má zlaté, ostatně plamen jest přirozeně žlutý), souhlasně i klenot křídla jsou modré a zlaté. V XIV. stol. měl rod jiné barvy. Arcibiskup Olbram ze Škvorce (1397) měl na štítě 5 červených plamenů v bílém poli. Rod i tuto červenou barvu uchoval, takže druhé a třetí pole štítu jest červené. — Alžběta Poxlina byla dcerou Jindřicha Horňateckého (1618—32), král. kraječe, jenž držel dům v Praze. Za manžela měla Viléma Jindřicha Odkolka z Újezda. Dům otcovský r. 1632 prodala pí. Bezdrůžické z Kolovrat. O jejím rodě i o starších Olbramovicích viz dotyčná hesla v Ot. Slov. Nauč.

Č. 7. **Hostislav z Petrovic** (40 mm). Originál z červeného vosku, vtlačený do misky ze žlutého vosku přírodního. Pochází z r. 1346. Nápis: S^v HOSTISLAI DE PETROWIZ; na štítě jsou 3 čápi (¹ 3 ²). Zajímavý jest pěkně vystižený ráz všech shrbených, vážně kráčejících čápů. Pečeť tato jest pěkným dílkem vrcholné doby heraldiky XIV. věku.

Majitelem této pečeti byl Hostislav z P. (1345 † 1347), děkan žatecký a kanovník pražský. Sestra jeho Alžběta byla abatyší u sv. Jiří. Také se připomíná bratřevce jeho, též Hostislav, okolo

r. 1350 na Petrovicích. Jiný pak Hostislav, snad syn Hostislava z r. 1350, byl r. 1402 farářem v Krumlově.

Č. 8. **Václav Beneda z Nečtin** (29 mm), sádrový otisk, z r. 1591, ráz úpadku heraldického. Nápis: WACLAW BENEDA Z NECTIN. Na štítě šíp, přilba otevřená s korunou, klenotem složená křídla, prostřelená šípem.

Č. 9. **Bohunek z Adršpachu**. Sádrový otisk (38 mm), z 2. polovice XV. stol. Význačným rysem pečeti této doby jest neobyčejná vypuklost částí štítových, figur heraldických a ozdob a příliš ostré tahy, i je celek méně vkusný, nežli pečeti 13. a 14. věku, živé a přesně heraldické, ale i milé okrouhlé, jak v písmě tak v tvarech heraldických. Nápis: S. BOHVNCONI DE ADRZPACH. Štít posázen jest 5 pokosnými řadami kuliček, nad přilbou souhlasný klenot 2 koule (ryté však spíš jakoisky). — Vladycká rodina z Adršpachu (lépe z Abršpachu, prvotně z Ebersbachu) pocházela z Policka. Tam jmenuje se r. 1363—64 Jan na Adršpachu, současně pak Hanuš z A. (1354—64) na Něm. Čermné a Zbečniku. V l. 1364—1410 žil s Levou z A. (1363—1404) na Čermné též Záviš z A. na Machově, Zbečnice a Lhotě. Syn jeho byl Hanuš Machovský z A. (1414 † 1465), po němž odúmrt' Machov a Zbečnik vyprosil si Bohunek z A. (1460—70), shora připomenutý. Bohunek získal i Heřmanice (1460) a zanechal zboží synovi Bohuňkovi (1465 † 1487). Strýcem tohoto, též Bohuňkem (1487 až 1506) z A. a Heřmanic končí rod.

Tab. II. č. 1. **Jaroslav z Březnice**. Otisk sádrový, XIV. stol. (1356—69) umělecké a přesně heraldické provedení, pečet člena rozvětveného rodu Buziců. Vel. 28 mm. Nápis: S.^v (zkratka SV = Su = Sigillum) GEREZLAI DE BREZNYCH. Pečet tato obsahuje jen přilbu s klenotem sviní hlavou, ta jest však tak krásně provedena, že může býti každému, kdo tento starobylý znak někde provádí, vzorem. Rytce dal svině i bojovný hřeben štětín, od čela až přes krk se táhnoucí, což na pečetech Buziců často se vynechávalo. Bohužel, že obraz nedostihuje v tomto případě přesnosti otisku! Že má býti » z Březnic «, jest jisto, zbývalo by jen jméno, které může býti buď Jaroslav neb Jeřislav. Poněvadž pak u Buziců, zvláště u větve Klapské (z Hazmburka), Blatenské, Březnické a Humburské jméno Jaroslav u veliké oblibě bylo, lze míti za jisté, že i zde čísti se má Jaroslav. Jest tedy pečet pana Jaroslava z B. (1356—69), bratra Heřmanova (1318—49). Jaroslav držel Březnici s bratrem společně, připomíná se na zem. soudě r. 1365 a měl syny Jana, Budislava a Oldřicha a dceru Markétu, po nichž však r. 1383 svolána odúmrt. Jiní strýcové jejich drželi však Březnici dále ještě r. 1417.

Č. 2. **Matěj z Dubče**. Sádrový otisk, z XV. st. (1429), vel. 28 mm s nápisem: S. MATIEI Z DVBCZIE V malém kruhu štít dole zakulacený a na něm břevno. Písmo i heraldické provedení ne sice vzorné, ale dobré. Pečet náležela členu bohaté patricijské rodiny pražské, zvané podle praotce Volfa, jinak Volflina neb Velfla,

Velflovici, později i »od věže«, posléz podle zakoupeného statku Dubče přezvala se Dubeckými z Dubče a dostala do stavu rytířského. Od r. 1264 do r. 1529 připomíná se často v dějinách pražských, majíc zejména v XIV. a XV. věku platný vliv na běh událostí. Matěj sám přichází v l. 1420—65 na Libčicích, Radimi, Dubči, Vionoři, Průhonicích, koupil díl Dobročovic, měl i podací při kostele v Týně, byl r. 1429 úmluvcem mezi Starým a Novým Městem, r. 1441 titulován »slovutný panoše« (nebyl tudíž ještě »urozeným vladykou«) a r. 1453 (23. list.) byl mezi 4 členy komise k prohlédnutí zápisů a prodeje do desk zemských. Zemřel před r. 1489, zanechav četné statky synu Janovi.

Č. 3. **Václav z Lipnice.** Sádrový otisk pečeti rázu starobylého. Možno říci, že se našel nový člen velikého rodu Benešoviců, ale bližšího něco na ten čas není známo o něm i jeho rodině. Vel. jest 40 *mm*, nápis: S. (WE)NCESLAI D - LIPNICZ; štítu není, jen klenot, střela na přič položená, a za ní stojí kyta z kohoutích per.

Č. 4. **Václav z Hřebene.** Otisk (30 *mm*) pečeti člena rodu Harrachů, větve české, zvané též Hřebenářů z Harrachu neb i z Hřebene (vymřelé r. 1725). Má zřejmý ráz konce XV. nebo počátku XVI. stol., provedení však chatrné. Nápis (minuskulí): s - waclawii de hrzebene. Na štítě známá 3 pštrosí péra s koulí. O tomto Václavu na ten čas ničeho nevíme. Teprv r. 1543—47 připomíná se Václav z Hřebene s bratrem Janem, ale oba byli (1543) nezletilí. Naším Václavem z H. snad tedy byl jejich otec, bratr Markvarta Hřebenáře, Purkarta a Lipolta.

Č. 5. **Jan Kunaš z Machovic.** Sádrový otisk pečeti malé sice (26 *mm*), ale ostré a pěkně provedené. Ráz její ukazuje na konec XV. st. Nápis: s - joanis z machowicz. Na štítě, úzkým polobřevnem rozděleném, jsou nahoře 2 a dole 1 pololilie. Zvláštní jest, že hořejší 2 vynikají již z dolního kraje břevna a nejsou nad ním položeny, jak by správně náleželo. Arci se ryjci nad břevno již nevešly. Klenotem jest poprsí muže, který však má ruce v bok opřené a nemá meče v pravici, jako později vídáme. Osobnost majitele jest neznáma. Podle pečeti žil v XV. st., ale v rodě Kunašů z M. se Jan v XV. st. neobjevuje. Teprv r. 1555—69 přichází Jan na Machovicích, Holkově a Citolibech. To ovšem nevylučuje, že v XV. st. Jan Kunaš z M. nežil.

Č. 6. **Jindřich Hyzrle z Chodův.** Otisk neveliký (27 *mm*), z XVI. stol, ale dosti dobře provedený. Nápis: GINRZICH HISRLE Z CHODUW. Na štítě jest ryba, ale není probodená, nýbrž vyplňuje v oblouku štít, který jest rozpoltn. Kdyby byla ryba nabodnuta, opakovala by se spíše též i nad přilbou, kdežto tam jsou 2 ryby, postavené hlavami dolů. Majitel pečeti byl bezpochyby Jindřich na Zálezlích, který se připomíná v l. 1575—1618.

Č. 7. **Dobeš z Bechyně.** Otisk pečeti starobylé z počátku XIV. stol, pečeti nešťastného maršálka českého, který byl na sněmu r. 1307 od Oldřicha z Lichtenburka proboden. Pečet (68 *mm*)

rovná se i velikostí jiným panským z této doby a jest i heraldicky přesná, jen písmo není pečlivě ryto. Nápis: S. DOBESSII DE (BECHIN)II SVP(REMI) MARSALCI REGNI BOEMIE. Plocha okolo štítu jest ozdobena ratolestmi. Na štítě zavínutá střela Benešoviců a klenot kapr. Odchytkou od zvyku tehdejšího jest, že přílba nemá příkrývadla.

Č. 8. **Oldřich z Boskovic.** Otisk, asi z 1. čtvrti XV. st. (vel. 41 mm), trochu chatrný. Heraldické provedení i písmo ledabylé. Nápis: (S.) VL(R)ICI DE BOZCWI(CZ). Na štítě krokev o 7 špicích (hřeben) Boskoviců, přílba s feflíky. Zvláštnost jest, že v klenotu dvě štětky jsou kulaté a neleží na polštáři, jako již shledáváme ku konci XV. stol., ani nejsou křížem přeloženy, nýbrž jedna je stojatá a druhá padá dolů. Není to však záhada. Rytce asi, nejsa dostatečně o znaku informován neb opomenuv, udělal jen jednu štětku a nechtě celé dílo kaziti, přidělal druhou dolů.

Č. 9. **Ladislav z Boskovic.** Otisk (32 mm) o sto let mladší předešlého (z r. 1470—1520), lépe provedený. Nápis: s. ladislaw z boskowicz. Klenot má již polštář a obě štětky jsou křížem přeloženy.

Tab. III. č. 1. **Pavel Michal z Ostrova.** Otisk (32 mm) pečeti z XVI. st. českého malíře z rodiny, povýšené za Vladisl. II. do stavu šlechtického (nadané erbem). Nápis: PAWEL MICH Z WOSTROWA. Na štítě fenix s roztaženými křídly vylétající z ohně, čelná přílba a klenotem lev, držící se daňčích parohů na točenici s feflíky. Provedení ne špatné, ale nejasné. Prvotní znak byl štít modrý, v němž fenix zlatý z ohně vyniká a drží v ústech větévku; příkrývadla modrá a zlatá, klenot též fenix. R. 1538 v úterý před sv. Žofií byl Michalovi z O., jenž ukázal erb po svém předku zděděný, erb polepšen takovým způsobem: štít rozpoltěný, jehož pravá polovice modrá, levá červená, a v tom fenix zlatý, rozkřídlený, v ohni stojící a křídly oheň ten rozněcující (!); nad přílbou z točenice modro-červeno-zlaté s feflíky modro-zlatými příkrývadla též modrá a zlatá a nad tím daňčí parohy, pravý zlatý, levý modrý, mezi nimiž půl lva červeného se zlatými pazoury, držícího každou tlapou ty parohy. Pečet naše nemá ještě štítu rozpoltěného a jest tudíž staršího tvaru. Potomci Pavla Michala nabyli statku Kralic v Uhlířsko-Janovicku a odloživše příjímí Michal, zvali se Kralickými z Ostrova. Vymřeli počátkem XVII. st.

Č. 2. **Hanuš Hruška z Března.** Otisk, z konce XVI. stol., jak uměleckým tak i heraldickým provedením pravý mistrovský kousek české práce! Málo jest vůbec pečeti tak zřetelných ve všech podrobnostech! Není veliký (36 mm), ale velmi cenný! Nápis pěkně čitelný: HANVSS H - Z BRZEZNA. Znak jest mluvící: hruška se silnými hrboly (tvaru čáslavky) stojí mezi dvěma lupeny, vyrůstajícími z větévky o dvou pupenech. Klenot dvě pštrosí péra na točenici s pěknými, širokými feflíky. Pečet patřila asi Hanušovi z větve Želenické (1572 †1610), bývalému pánu na Peruci, Toužetíně, Brodcích, Pochvalově a Selmicích.

Č. 3. **Zikmund z Ludanic.** Otisk, z 1. pol. XVI. st. (1511—35), malý (25 mm), ale ostrý, dobrý. Nápis: S. ZICMVND Z LVDANITZ. Na štítě i v klenotu rozkřídlená husa.

Č. 4. **Jan z Vřesovic.** Otisk, z počátku XVI. st., sice plastický, ale hrubý. Jest malý (24 mm) s nápisem: S. jan z wrzvwicz. Na štítě jest půlměsíc i nad přílbou, kde však stojí na špičce místo na hřbetě. Pečeti bezpochyby užíval Jan III. z V. na Žluticích (1499—1542).

Č. 5. **Adam Hruška z Března.** Originál z černého vosku, vtlačený do misky z přírodního vosku, (45 mm), velmi ostrý, pěkně provedený s nápisem: ADAM HRVSSKA • Z BRZEZNA. Hruška na štítě má tvar jako u pečeti Hanušovy, ale lupeny jsou odkloněny v pravo a v levo a větévka nemá pupenců. Za to přílba jest překrásně provedena.

Č. 6. **Bernart z Vřesovic.** Otisk pečeti pěkně ryté z 2. polovice XVI. stol. malé (27 mm), ale pěkné (1550 † 72). Má nápis německý: BERNART • V • WRZESOWICZ. Koruna na přílbě ukazuje na druhou polovici XVI. věku. Na štítě i v klenotu jest půlměsíc.

Č. 7. **Smil z Chlumu.** Maličký otisk (28 mm), z konce XV. stol. Všechny části ostře vynikají, až nepěkné ostrostí. Způsob ten prostřední ze tří period pečeti trval po většině XV. a v 1. čtvrti XVI. stol. Nápis zkrácený, po většině umístěný na stužkách, které po obou stranách štítu se vinuly, myšlenka pěkná, ale heraldická stránka zběžně, skoro nedbale prováděná jeví již přechod k úpadku heraldiky, který potom nastal. Nápis pečeti jest na pravé stužce: SMIL Z C a na levé: HLVMV. Na štítě schod a za klenot složená křídla. Majitel byl Smil z rodu Chlumů z Chlumu a připomíná se r. 1479 na Dobrovicevsi.

Č. 8. **Vilém z Vřesovic.** Otisk, ze XVII. st., veliký (40 mm), provedení slušného, ale ne zvláštního. Pečet zhotovena již po povýšení jeho do stavu panského s rozhojněným znakem, nápis má německý: WILHEL • FREY • V • WRZESOWITZ • VND • NEIENSCHLOS (Vilém pán z Vřesovic a na Nov. Hradě). Štít jest rozdělený, v horní polovici říšský orel s korunou, v dolní rodinné znamení půlměsíc. Nad štítem panská koruna sedmihrotá. Klenotu není.

Č. 9. **Adam Zikmund Puczhardt Voděradský z Voděrad.** Otisk, ze XVII. stol. zřetelný, ale slabší, se všemi známkami úpadku. Velikost 32 mm, nápis: ADAM • ZIGM : PVCZHARDT WOD : V : WODIERAD. Na štítě půlměsíc, nad korunovanou přílbou nad hroty opět půlměsíc s ocasem pávím. Podobnost znaku tohoto se znakem Vřesovců zavdala Ottovu Slov. Nauč. (viz heslo: Puchart) podnět k výroku příliš určitému o stejném erbu i krvi Puchartů s Vřesovci. Leč nelze to tvrditi určitě. Pečet ukazuje odchylky od znaku Vřesovců a také z rodopisných zpráv dlužno spíše míti za to, že Puchartové jsou rodina městská (z Třebíče) původu německého. Již r. 1373 připomíná se Henslin Puchart, který koupil

4 1/2 lánu v Martinicích a r. 1376 tvrz a dvůr tamže od Jana st. z Meziříčí. Jiný pak Jan Puchart držel až do r. 1390 dva dvory v Ratišovicích. Potomci přešedše v stav vladycký, mohli snadno koupiti Voděradu (v okrese kunštatském) a podle nich se pak jmenovati.

Tab. IV. č. 1. **Jan z Rabštejna** (37 mm). Značná část pečeti jest ulomena, ale tím se poškodila jen část nápisu. Zbylo z něho: (S. I)OVANII • D^E • RABESTA(IN). Na štítě vynikají silně tři spojené nohy, obrácené k vrcholům štítu. Jest na nich znáti též ostruhy, tudíž jsou to nohy zbrojné. Klenot schází. Pečet má ráz počátku XV. stol. a patřila člena rodiny, která se později zvala Martičtí z Rabštejna a kvetla u nás po celé XVI. stol. ještě.

Č. 2. **Jindřich Ota z Losu**. Otisk pečeti z počátku XVII. stol. Jest neveliká (31 mm), ale velmi pěkně provedena jak umělecky, tak heraldicky. Nápis: GINDRZICH • OTTA • Z • LOSV. Na štítě jest liška v skoku a klenot tři péra pštrosí v toulci zastrčená, čnicí*) z koruny. Majitel pečeti J. O. z L. skončil na staroměstském náměstí 21. června r. 1621.

Č. 3. **Jan Bechyně z Lažan**. Otisk ze XVII. stol., bezpochyby s papírové pečeti sňatý, podle nečitelného nápisu, mělce otisknutého. Vel. 24 mm. Nápis: IOAN • BECHINIE • LAZ (ostatní zcela nečitelné). Na štítě 3 kapři nad sebou, klenot 2 rohy válečné, ozdobené dvěma praporci.

Č. 4. **Jan Ostrovec z Kralovic**. Otisk pečeti ne veliké (30 mm) ale pěkně provedené z konce XVI. stol. Nápis skoro nečitelný: IAN • WOSTROWECZ • Z • KRALO. Tu ryjec prostě přestal. Na štítě jsou dvě růže, v horním levém a dolním pravém koutě položené, klenot 1 růže, ozdobená 6 péry (3 + 3).

Č. 5. **Ryneš Netvorský z Březí**. Otisk z počátku XV. stol., písma již mladší doby, ale heraldickým uspořádáním ještě v duchu XIV. st. Zajímavá jsou tu příkrývadla. Mají sice ještě tvar roušky roztřepené, kryjící přílbu, ale jsou již dvě, v levo i v pravo vlající, počátek to příkrývadel, rozložených po obou stranách štítu. Vel. 28 mm, nápis: S • RYNHESII • DE • BRZEZIE. Štít jest rozpoltěný a levá strana vyvýšena a tečkována (což ovšem neznamenovalo zlato, ale jest ozdoba, značící různost barev půlek štítu). Klenot jest složené křídlo. Majitel byl člen starého vladyckého rodu z Březí a připomíná se v l. 1402—21. Držel též tvrz Březí v Sedlčansku.

Č. 6. **Frant. Karel Bechyně z Lažan**. Otisk ze XVII. stol. Jest pečet vejčitá (53 x 46 mm), veliká, s nápisem z polovice otřelým: FRANCISCVS • CAROLVS • BECHINE • BARO • DE • LASAN. Nejzajímavější jsou štítonoši, stojící po obou stranách štítu,

*) To asi nejspíše jest také pravý klenot knížat z Lobkovic a tudíž ani obrácený klobouk, jak praví M. Kolář, (do obráceného klobouku se nezastrkují péra dovnitř, leč ven) ani kalamář s pérem.

dva diví muži přikrývadly částečně zakrytí, vzácní v české heraldice. Klenot jsou dva rohy s praporci jako u Jana Bechyně.

Č. 7. **Jan z Pernštejna**. Krásný originál z XVI. stol. (vel. 50 mm) z černého vosku, vtlačený do misky z vosku přírodního. Nápis má však písmo nepečlivě provedené i špatně rozdělené. Celá pravá polovice obsahuje pouhé IAN • Z • a levá: PERNSSTEINA Na štítě i v klenotě jest krásně provedená zubří hlava s kruhem v nose. *)

Č. 8. **Václav Hrzan z Harasova**. Otisk s papírové pečeti, pěkně provedený z let 1555—84. Jest maličký (29 mm) s nápisem: WACLAW • HRZAN • Z ARAS • Rytci tu vypadlo H(arasova) i konec (. . . ova). Štít rozpoltný a levá strana rozdělená, horní vyvýšená, klenot řešeto, ozdobené 3 pštrosími péry.

Č. 9. **Gedeon Pernklo z Šenraju**. Otisk slabší práce z konce XVI. stol. Pečet osmihránná (37 mm) s nápisem: GEDEON PERNKLO Z SSENRAITV. Na štítě liška jako u Otů z Losu, ale klenotem táž liška z křoví vyskakující. — Gedeon žil v l. 1590—1625 a byl pánem na Podmoklích, Děkově a Rybňanech. Zemřel před r. 1631, zanechav syna. Rod kvete dosud, ale jest v úpadku.

Tab. V. č. 1. **Vítek ze Švabenic**. Sádrový otisk (40 mm) krásné pečeti panské z počátku XIV. věku (31. srp. 1307), jejíž originál jest v dvorském archivu ve Vídni, galvanoplastický odlitek v arch. mus. Nápis: S • WITICONIS • D • SWABENE • II • D • HERMAN. (Doslovné pravdě nejpodobnější čtení jest v překl.: Pečet Vítkova ze Švabenic řečeného z Heřmanic, ne však: syna Heřmanova.) Nápadné jest jen, že rytec místo D • SWABENIC vyryl D • SWABENE. Není-li to omyl, dalo by se vysvětliti jen tím, že hrad Švabenice prvotně slul i Švábeň. Vítek byl synem Zdíka ze Š. (1232—70) župana olom. a jmenoval se ze Š., Heřmanic, z Lípy i z Rodenbachu. Žil v l. 1260—1314. Pečet jest úplná se štítem, přílbou i klenotem, všechno pěkně a přesně heraldicky provedeno. Na štítě vidíme čtyři střely výstřední, 2 feflíky u přílby a po stranách její křídla. (Srv. Zd. Nejedlý, Litomyšl I. 356.).

Č. 2. **Oldřich z Lichtenburka**. Menší otisk sádrový (28 mm), téhož stáří jako předešlý (z 28. června 1310), ale méně pěkně provedený. Orig. též v dvoř. arch., galv. odlitek v museu. Obsahuje jen štít v kruhu květinami ozdobeném. Na štítě jsou ostrve o šesti sucích. — Nápis: S . VLRICI . D . LWCHTWNBVRG. Majitel, člen mocných Hronoviců moravských, žil v l. 1257—1319. Znáám jest jako přehorlivý zastance domácího rodu panovníčího, v kterémžto zanícení zabil v plném sněmu r. 1307 maršálka Dobše z Bechyně.

Č. 3. **Oldřich z Valdeka**. Sádrový otisk maličký (21 mm) ale pěkně heraldicky provedený i zvláštní. Pochází z roku 1331

*) Jest totožná se znakem Talacků z Ještětic. Nelišili se tudíž od nich Pernštejnové klenotem, majíce zubří hlavu s krkem, jak někdy vidáme (dle mor. zem. desk). Dostačila i pouhá hlava.

(13. září v Praze). Obsahuje štít bez klenotu a na štítě jest přesná sviní hlava, jako se vidí na pečeti Jaroslava z Březnice (v. tab. II.). Mimo to máme zde heraldickou zvláštnost, tři zajíce, kteří běží po stranách štítu. Jest to patrně pěkná narážka na příjmení »Zajíc«, jehož rod již v třetím koleně (po Oldřichu Zajícovi, 1248—71) užíval. Pečet patřila Oldřichovi ml., synu slavného Viléma Zajíce († 1319). Oldřich byl pánem na Kníně, Valdece a Jílovém v letech 1318—57.

Č. 4. **Pertolt z Lipého.** Pečet rodinná a úřední (velikost 30 mm) probošta vyšehradského z 12. květ. 1341. Provedení sice slohově správné, ale nepečlivé. Znak jest úplný. Štít má v 1. a 4. čtvrti rodinné ostrve a v 2. a 3. klíče kapituly Vyšehradské. Klenot kapr a kyta. Nápis: SECTW • D • PERTOLDI • D • LIPA • (P)PTI • W(ISS) = Sekret pana Pertolta z Lipé, probošta vyšehradského. — Vynikající člen Hronoviců, syn slavného dědičného maršálka Jindřicha z L., byl též proboštem míšeňským, nejv. komorníkem, kancléřem a nejv. maršálkem. Působil v l. 1334—47.

Č. 5. **Oldřich z Rožmberka.** Voskový otisk pečeti z polovice XIV. st. (ok. 1347), 28 mm veliký, pěkně provedený. Nápis : S • VLRICI • DE • ROSENBERG. Pečet zajímavá klenotem, který není růže, jak u Vítkovců bylo obyčejem, nýbrž složené křídlo. Všecky větve Vítkovců podržely až do vymření klenot růži, jenom pp. z Hradce měli později též křídla orličí, ale rozložená. — Oldřich tento jest syn Petra z R. Žil mezi l. 1347—90 a byl pánem na Soběslavi, N. Hradech, Vildštejně, Choustníce a Příběnicích. Měl jediný z 5 synů Petrových potomstvo.

Č. 6. **Prokop z Rabšteina.** Sádrový otisk (20 mm) ostrý, dobře provedený z XV. stol., s prvotním znkem pp. z R. Nápis minuskulí: procopius de rabenstein. Znak jest celý. Štít s hora dolů polovičný (pozdější štít byl čtvrcený) a klenot složená křídla. Prokop z R. žil v l. 1437—72. Měl statky Prachatice a Volary. Sloužil dlouhá léta císaři Bedřichovi III. (od něhož povýšen do stavu panského a r. 1450 dostal i palatinát) posléz byl nejv. kancléřem českým (1455—68).

Č. 7. **Petr ze Šternberka.** Malý (25 mm) otisk z druhé pol. XV. stol. s nápisem: (s.) petri • de • sternberch. Znak jest štít s osmirohou hvězdou bez klenotu, pěkně provedený, nahoře ozdobený. Petr žil v l. 1450—1514 na Šternberce, Leštně, Soběslavi. Pocházel z větve holické.

Č. 8. **Vilém Kostka z Postupic.** Rázovitá, ostře vynikající pečet, která dle písma a tvaru štítu náleží do počátku XVI. stol. Velikost otisku jest 25 mm. Nápis, délkou času otřeny, jen několika písmeny prozrazuje majitele. Dostačí však jen dvě počáteční písmena: WI(L)H • K(OST)KA • DE • (P)OS(TVPICZ). Na štítě jsou hrábě a místo klenotu pěkně proplétaná stuha s nápisem. Vilém K. jest syn Zdenka a Kat. z Vartemberka, žil v l. 1512—21 a byl v spoludržení Litomyšle, Chlumce a Koloděj.

Č. 9. **Zikmund (?) z Vartmberka.** Otisk z druhé polovice XV. stol. (28 mm) s nápisem minusk.: sigillvm a wartebc a zajímavým klenotem, pannou, kteráž na lodičce tak úsilně vesluje, že jest silně v pravo nakloněna, na rozdíl od klenotu následující pečeti, kdež panna klidně stojí přímo a čelem. Zikmund se připomíná v l. 1480—1512 na Děčíně a Kamenici.

Č. 10. **Kryštof z Vartmberka.** Pěkně provedená pečeť, otisk z červeného vosku, zřetelná, z 2. polovice XVI. stol. (vel. 25 mm) Nápis: CRISTOF - V • WARTNBARCH. Kolem štítu spatřujeme již ovinutého draka, jenž si však nehryže vlastní ocas, jak později zavedeno a posud u znaku hr. z Valdšteina se vidí, nýbrž bojovně s otevřenou tlamou štít hájí! Kryštof z V. jest syn Adama z V. na Rohozci a Turnově. Narodil se 29. ledna r. 1540 a zemřel v mužném věku již 20. února 1584. Měl polovici Turnova a Rohozec.

Tab. VI. č. 1. **Kerunk z Vrabí.** Sádrový otisk (20 mm) z první pol. XVI. stol., hrubě pracovaný, neumělý. Nápis: s • (ke)rvncz • d • wrabie. Na štítě dva meče křížem, přilba obrácená v pravo stojí na levém rohu štítu málo nakloněného; patrně mělo to býti napodobením starých, dobrých vzorů XIV. věku, ale v zhoršeném vydání! Klenot jsou též meče, lépe provedené než na štítě, široké, krátké. Majitel Kerunk jest syn Jana ml. na Čimelicích a Mladějovicích. Měl také Drahenice a Rakovice. Žil v l. 1525—69.

Č. 2. **Kunata Pešík z Komárova.** Otisk 25 mm, pěkný, plastická práce z let 1480-1512, s nápisem: cvnat • pess • s • comar • Jest úplná a má na štítě i v klenotu zbrojnou nohu, která se na štítě pokazila, ale v klenotu krásně zachovala. Kunata byl syn Pešíka na Komárově a Spál. Poříčí. Mimo to získal Valdek.

Č. 3. **Burian Trčka z Lípy.** Otisk 24 mm veliký, téhož rázu jako předešlý, pěkně pracovaný. Pochází z doby jagellonské, která libovala si v přehojné ozdobě štítu tvary rostlinnými. Tak ozdoben i štít Burianův. Nápis na stuhách: bvrian • de • lipa. Na štítě jest jakož i u následujících (č. 4. a 5.) zřejmě vyvýšené břevno a tudíž »polepšení« štítu přidáním třetí barvy (v XVII. st.) bylo vlastně proti heraldickým pravidlům. Štít trčkovský se teď popisuje jako na přič na tři díly rozdělený, horní černý, prostřední bílý a dolní červený, klenot jsou rohy jeden červený, druhý bílý, mající po 6 praporecích; ale na kotouči malovaném (ve sbírkách »Vocela« v Kutné Hoře) na znaku Jaroslava Trčky r. 1586 jest stříbrné břevno na černém štítě a klenot, praporce i příkrývadla vše černé a bílé, což jest prvotní a pravý znak Trčkův. Burian, syn Buriana T. a Doroty z Holohlav, byl pánem na Lipnici, Miletíně, Žampachu, Kamenici a j. Žil v l. 1468—1522.

Č. 4. **Burian Trčka z L.** Otisk z téže doby, až na malé odchylky příkrývadla a praporečků skoro stejný s předešlým.

Č. 5. **Jan Rudolf Trčka z L.** Voskový červený otisk mnohem větší než oba předešlé (33 mm), z doby pozdější (počátek XVII. st.).

Nápis: IAN • RVD(O)LF • TRCZKA • Z • LIPPI. Pečeti té užíval poslední Trčka z L. (nar. 1559 † 29. září r. 1634), otec zavražděného Adama Erdmana (zemř. 25. února 1634 v Chebu).

Č. 6. **Příbek z Otaslavic.** Otisk z l. 1498—1514 (28 mm) dobře provedený, zřetelný. Nápis: pribec • z • otazlawicz. Jméno tohoto starého moravského rodu se dříve psávalo nejčastěji Přibík, pečet však ukazuje na správnější Příbek (tak i Ot. Slov. Nauč. XX. str. 664). Tam však i jinde jest popsán znak rodu jako: dva pruhy (nebo pruty) pokosem položené stříbrné na modrém štítě. Na pečeti Příbkově však vidíme jediný prut pošikem ležící. Vidno z toho, jak proměnlivé byly znaky mnohých rodův a jak důležité jest pro heraldiku i zajímavě vůbec stopovati všechny tyto změny. Příbek z O. nazývá se v pamětech Petr Příbek. Že si dal na pečet vyrýti jen druhé jméno, má příčinu bezpochyby v tom, že byl tímto jménem obecně nazýván, jakž i v listinách a pamětech často se dalo.

Č. 7. **Vilém Trmal z Toušic.** Voskový otisk (27 mm) pěkně provedený, ale nepřiliš zřetelný. Nápis: WILIM • TRMAL • Z • TAVSSICZ • Znak Trmalův se popisuje: Nádoba zlatá dvouuchá se 7 karafiáty červenými na modrém štítě; klenot táž nádoba (i s 9 karafiáty). To všechno na pečeti Vilémově není, nýbrž 4 květiny s lodyhami a listy z trávníku vyrůstající a klenot též 4 květiny (Kolář v »Heraldice« 124 píše docela »nádoba s travami«) Prvotní znak byl tedy květiny z trávníku vyrůstající, bez nádoby. Počet květin rostl. Na pečeti Vilémově jsou 4, na pečeti Zdeňkově (v. násled.) jest jich 5, konečně v XVII. stol. 7 (a v klenotu i 9). Vilém T. žil mezi l. 1586—1608 (zemř. před 1615), manželka byla Maruše z Elsnic. Patřily mu Vel. a Malá Bukovina, Chvatěruby a Vrbičany.

Č. 8. **Zdeněk Trmal z T.** Otisk papírové pečeti tvaru vejčitého, menší než předešlý (26 x 23 mm) i mladší (mezi lety 1600—19), pěkně ryté. Nápis: ZDENEK • TRMAL • Z • TAVSSICZ • Na štítě jest již nádoba (kbelec) s uchy a 5 květinami, klenot táž nádoba. Zdeněk, syn Václavův, na Tmáni a Hlažovicích připomíná se mezi l. 1591-1619 na Tmáni, Louníně a Malkově.

Č. 9. **Jakub Hruška z Března.** Ke dvěma pečetem Hrušků (tab. III., č. 2. a 5.) připojuji tuto třetí, která však ani krásnému originálu Adamovu, ani ještě krásnějšímu otisku Hanušovu se nerovná. Jest i menší (28 mm) a velice Hanušově podobná. Byla bezpochyby vzorem pečeti Hanušově, jsouc starší. Nápis: IAKVB • HRVSSKA • Z • BREZNA • Jakub, syn Jana na Bítózevsi, byl král. radou a pánem na Bítózevsi, Selibicích, Tvrzicích a Tatinné (v l. 1534—56).

Tab. VII., č. 1. **Zikmund Haugvic z Biskupic.** Otisk pečeti z rozhraní XVI. a XVII. věku, velmi pečlivě provedený. Vel. 30 mm. Nápis: ZIKMVND HAVGWICZ • Z • BISKVPICZ • Na štítě jest beraní hlava a klenot půl berana. Zikmund byl syn Jana ml.

a vnuk Hynka na Ronovci, Krupé, Čachotíně a Rozsochatci. Měl Břevnici (manž. Joh. z Dobřenic). Připomíná se v l. 1572—1614. Tohoto roku již nežil.

Č. 2. **Jan st. z Valdšteina.** Voskový otisk černý, 30 mm veliký ze XVI. stol., dosti dobře provedený. Nápis: IAN • STARSSY • Z • WALDSSTEYNA • Na štítě jsou ještě ne 4 lvi, ale lvíce a nejsou jako teď proti sobě obráceny, nýbrž všechny v pravo krácejí. Klenot má již korunu. Ta ukazuje, že pečet pochází z posledního desetiletí XVI. stol. Tehda žil Jan st. Brtnický z V. na Bezdězi, Doksech a Sedčicích, král. rada a nejv. komorník i dvor. sudí. S ním pak současně žil Jan st. až nejstarší, poslední potomek větve Bradlecké (zem. 1599), pán na Bradlci, Chotěšicích, Kyšperku a j. Jednomu z těchto dvou pečet patřila.

Č. 3. **Jan Trnka z Křovic.** Pěkný, výrazný otisk pečeti tvaru vejčitého (30 x 26 mm) z počátku XVII. stol. Nápis: IOHANNES • TRNKA • A KRZOWICZ • Na štítě jest dubový keř o 3 ratolestech na pahorku stojící, klenot týž keř s trojnásobným pahorkem. Pečet pochází z let 1610—20, na každý způsob před r. 1629, kdež byl pan Jan (písař dvoř. a komor, soudu) obdařen »polepšeným* znakem. Místo kolci přílby, kterou na pečeti vidíme, užíval pak turnýrské otevřené a vedle klenotu křoví ještě 2 křídla orličí. Jan pocházel z patricijské rodiny pražské. Držel dům u 3 kos u sv. Havla. R. 1629 stal se i král. radou.

Č. 4. **Jiří Bedřich Údrcký z Údrče.** Otisk velmi řemeslně provedené, veliké (32 mm) pečeti ze XVII. století s nápisem : GEORG • FRIDRICH • AVDRCSKKI • Z • AVDRITS • Štít jest napříč rozdělený, dolní polovice vyvýšena, souhlasíc s barvami, neboť horní pol. jest modrá a dolní stříbrná. Klenot, rytíř až po kyčle vynikající, drží se za hlavu. Jiří Bedřich jest syn Simeona Karla (zemř. 1627); žil v l. 1620—71 jsa pánem na Krásném Dvoře, Buškovcích a Dolánkách.

Č. 5. **Karel Mrácký z Dubé.** Na tab. I. č. 2. uveřejněn byl otisk pečeti Jana z Dubé. Téhož rodu byl i Karel, poslední ratolest Mráckých. Pečet jeho není sice vysoce umělecká, ale pěkná, v obecném úpadku heraldiky doby té ještě dosti přesná. Jest 30 mm veliká, věncem otočená a má nápis: KAREL MRACZKY • Z • DVBE • Na štítě jest zavínutá střela a táž v klenotu položená napříč přes ocas paví. Karel jest syn Jindřicha a vnuk Karla M. z D. a jako děd a otec pán na Pyšelic, Svojšicích, Zalešanech a j. Zemř. 1640.

Č. 6. **Albrecht Hildebrand (Helebrant) Lukavský z Lukavice.** Otisk veliký sice 30 mm, ale chatrný, s nápisem málo zřetelným. Znak i nápis měl míti ráz starobylý, čemuž rytec vyhověl tak, že přílbu po starém způsobu otočil na pravo, i štít naklonil v pravo, ale přílbu udělal s hledím otevřeným a štít též moderní. Nápis pak udělal latinský i český: (S • HILP)RANDI • LVKAWSKIY • Z • LVKAWICZ •

Na štítě i na klenotu jest tuleň (mořský pes). Albrecht Hel. jest znám z l. 1620—48 na Bezděkově, není však totožný s Albrechtem, synem Jana st. (1574—1615), který měl bratry Ladislava, Jaroslava, Jindřicha a Beneše, tento Albrecht pak jest bratr Adama a Jiříka Lva.

Č. 7. **Petr Jiří Kokořovec z Kokořova.** Otisk pečeti dobře provedené, ale špatně otištěné, tak že levá polovice jest nečitelná. Vel. 32 mm. Z nápisu lze spolehlivě přečísti jen KOKORZOWECZ, celý asi byl, jak z velikosti prostoru lze souditi: (PETR • GIR)ZI • KOKORZOWECZ • Pochází z první čtvrti XVII. st. Majitel nepachtil se po modě a ponechal přilbu bez koruny s točenicí, štít jest známý, na dél rozpoltěný, klenot dva rohy válečné a mezi nimi ne 4, jak se popisuje, ale 5 koulí šikmo křížem sestavených. Petr Jiří jest syn Jana Adama na Prádle (1589, † 1620) a Oselci a připomíná se v l. 1620—29 též na Prádle.

Č. 8. **Sezema z Vrtby.** Výrazná, pečlivě provedená pečeť z 1. pol. XVII. stol. (30 mm) s papírového otisku snátá, dole na štítě a v levé části nápisu nedotištěna. Nápis: SEZEMA • HRABIE • Z • WRTBY • Štít páně Sezemův ozdoben jest 3 páry jeleních parohů, z koruny pak vynikají 2 parohy, z kterých jenom pravý zasahuje do koruny, levý však skrývá se za pravým. Hrabě Sezema jest syn Jana z V. (1572, † 1616) na Janovicích, Červ. Hrádku, Jindřichovicích a j. Mimo to měl Sezema (nar. 1578, † 1648 6. břez) Vojtice, Kosovou Horu, Křimice, Neznašov a j.

Č. 9. **Jindřich Šťastný Myška ze Žlunic.** Otisk pěkné pečeti papírové, ale špatně přitištěné. Tím většina nápisu zmizela. Čísti lze jen : . . . STIAS . . . MYSSK . . . V • ZLVNICZ • Dle rámce nápisu (podélný čtyřhraný s usečenými rohy) i dle koruny nad přilbou dlužno pečeť tuto klásti mezi mladší, do 2. pol. XVII. stol. A vskutku tehda žil Jindřich Šťastný M, syn Jetřicha na Radikovicích. Také Jindřich (1680, † 1732) držel ten statek, k němuž 1700 prikoupil půl Daměnic. Pečeť nese štít Myškův, břevno a na něm loďku, a touž loďku v klenotu.

Tab. VIII. č. 1. **Beneš z Vartmberka.** Pěkná pečeť z konce XIII. otol. s úplným znakem, 28 mm veliká a s nápisem: S • BENESONS • D(omini) DE • WARTNBERK. Mimo tento nápis na obvodu jest i uvnitř okolo samého znaku zkratka SPI, což jest bezpochyby »S(upremus) PI(ncerna)«, číslo však vedle ní OXV nelze vyložit. Štít nese pravou stranu vyvýšenou, klenot jsou křídla. Majitel byl Beneš z V., syn Markvarta ze Šarfšteina, praotec rodu Vartmberského. Připomíná se v l. 1270—1305. Nejvyšším číšníkem byl od r. 1283, v l. 1291-97 byl nejvyšším purkrabím a 1305 purkrabím kladským.

Č. 2. **Jan Donát z Těchlovic.** Otisk pečeti z počátku XVI. st. (1511—16), pěkně provedený s úplným znakem (27 mm). Široký okraj nese nápis: IAN • DO(NAT Z T)IECHLOWIC(Z). Na štítě kráčí pes s kusem řetězu na krku (obrys jest sice malinký, ale podle dlouhého, nahoru zatočeného ohonu podobá

se nejvíce psu), týž jest i jako klenot. Pečet zdánlivě nenápadná a přec nám podává znak posud buď nepovšimnutý neb neznámý. O rodě D. z T. bylo psáno jenom v Ot. Slov. Nauč. (VII. 824), ale znak tam neudán. Taktéž heraldiky Kolářova ani Králova znaku toho nemají. Majitel pečeti Jan byl potomek staročeského vladyckého rodu ve východních Čechách na Opočensku, Nechanicku a Skalicku usedlého, syn Václava D. z T. (1468—1532) na Přímě. Držel Přemyšlany a Zdiby (do 1511) a půl dvora v Libčanech (do 1516); před r. 1526 měl i dvůr v Turnově.

Č. 3. **Kateřina Šárovcová z Šárova.** Otisk není špatný, ale méně než prostřední, z první polovice XVI. stol. (27 mm). Nápis jest málo zřetelný a tak s největší opatrností lze jenom přečísti: KATERZINA KA Z SSAROWA. Pečet nese jen štít bez klenotu a přílby. Na štítě krokvice (spíš krov) ozdobená kytou. Odjinud není známo, že majitelka pečeti Kateřina (dcera Zdeňka Š. na Rabštejnu, Pouchobradech, Čejkovicích 1508-40) byla provdána. Z nápisu pečeti to vysvítá, ale z tohoto druhého jména nelze čísti než . . . KA. Rozluštění bude možné buď ze zápisu neb z jiné lépe zachované pečeti. Kateřina se sestrou Dorotou měla po otci Rabštejnek, ale společné již 1547 jej prodaly, vymínivše si na tvrzi byt doživotně.

Č. 4. **Albert Ostrovský ze Skalky.** Pečet velmi podobná pečeti Donáta z Těchlovic, velikosti 26 mm, okrouhlého, pěkného rázu. Nápis: ALBERTVO • DE • SCALCA • Albertové ze S. žili v XVI. st. dva, jeden syn Prokopův ze S. ok. 1501, druhý syn Mikuláš na Skalce a Ostrově (do 1567). Tomuto mladšímu bezpochyby pečet tato (dle mladšího rázu písma) patřila. Pečet má úplný znak. Na štítě jsou známé dvě ryby nad sebou položené (kapři), klenot tíž kapři hlavou dolů obrácení.

Č. 5. **Mariana Talacková z Ještětic.** Veliká pečet (32 mm) obhroublá sice, ale zřetelná z konce XVI. století. Nápis: MARIANA • BERB • Z • GIESSTIETICZ (Mariana Berbisdorfová z Ještětic). Mariana byla totiž chotí Bohuchvala z Berbisdorfu. Byla dcerou, Jana Talacky z J. a Evy z Poličan a Velehrádku. Se svou sestrou Kryzeldou zdědila Trojovice, Týn, Kostelec, Čejřov, Louku a j. Pečet má úplný znak Talacků: volskou hlavu s vyplazeným jazykem bez kruhu v chřípích; ta jest i za klenot.

Č. 6. **Zikmund Matěj Vencelík z Vrchovišť.** Tato pečet pochází z let 1600—21. Jest sice pěkně pracována, dosti plastická, ale nápis má pramálo zřetelný. Vel. jest 32 mm. Nápis: SIGMVND MATIEG WEN(Z)ELIK Z WRCHOWISST. Znak na pečeti jest úplný: Štít rozčtvrcený, v první a čtvrté prvotní znak všech větví z Vrchovišť — jednorožec, v druhé sova, v třetí jelen, Klenot vynikající z koruny jest také jednorožec. Zikmund Matěj V. z V. pocházel z proslulé patricijské rodiny kutnohorské, jest syn. Kryštofa (1530—84) na Třešti a Včelnici a Kateřiny z Hodějova. Žil v l. 1600—21 (zemřel v »trvalé vzpouře«). Patřil mu Chýnov, Kamenice, Buková, Černovice. R. 1618 byl hejtmanem kraje táboorského

Č. 7. **Adam ml. z Valdšteina.** Pečet z konce XVI. neb z počátku XVII. stol., velikost 30 mm, pěkně provedená, jenom na přilbě smáčknutá. Nápis: ADAM - MLADSSI - Z - WALDSSTEYNA. Na štítě rozčtvrceném jsou již čtyři lvi proti sobě vzpjatí, jak rod Valdštýnů posud užívá, klenot křídlo.

Adamové z V. žili současně čtyři: *a)* Adam (1593—1615) na Žehušicích, Chotusicích a Brlohu, podkomoří králové, píše se na konci života Adamem starším, *b)* Adam ml. na Hrádku, Lovosicích, Třebíči, Dobrovici, předek všech nynějších hrabat V. (1590—1638). *c)* Adam ml., bratrovec před. (1579—1615), na Dymokurech, Král. Městci a Nov. Zámku, *d)* Adam ml. — do 1606 — na Svojšicích. Tomuto čtvrtému nebo třetímu pečet tato patřila.

Čtenáři, kteří se zájmem přítomné popisy sledují, poznali již několikrát, že určování pečetí potká se často s všelikými obtížemi. Zcela snadně rozluštilo by se vše, kdyby se postupovalo opačnou cestou, místo od pečetí od listin, ku kterým pečetí vždy byly přivěšeny. Pak by ovšem navždy musilo zmizeti pošetilé sbírání originálů ustříhovááním od listin a množily by se sbírky pouze otisky!

Č. 8. **Vilém Protiva Šofman z Hemrlesu.** Otisk, sňatý s pečetí papírové (30 mm), dobře provedené, nahoře nedotíštěn, s nápisem (WI)LIM • PROTIWA • SSOFMAN • Z • HEMRLESV. Štít Š. z H. se popisuje: napříč rozdělený; v horní půli červené jest bílá hlava kozlí, dolní půl stříbrná, prázdná. Klenotem jest táž hlava kozlí. Pečeť tato však ukazuje naprosté odchylky. V horní polovici štítu není hlava kozlí nýbrž (ve shodě s příjmením) hlava ovčí, dolejší polovina není prázdná bílá, nýbrž má 3 květiny dole spojené (což ovšem může též býti starý způsob ozdobení, jímž se vyplňovala prázdná plocha). Klenot též není hlava kozlí, nýbrž 3 pštrosí péra. Majitel pečetí Vilém Protiva jest snad syn Adamův (1579—1600) na Lomci, Mlýně, Dobřemilicích a Březí. Připomíná se v l. 1618—64 na Čachrově, Bradném, Březí a Puclicích. Měl dvě manželky z rodu Šlovických, Kateřinu a Sybilu Elišku. Obě však přečkal a zemřel bezdětek.

Č. 9. **Oldřich Adam z Říčan.** Otisk s papírové pečetí ze XVII. věku, prostřední dokonalosti (vel. 32 mm). Nápis málo zřetelný: WOLDRZICH ADAM RZICZAN(ZKY) Z RZICZAN. Znak jest úplný: Lipový trojlist ve štítě i jako klenot mezi křídly orličími. Oldřich Adam pocházel z větve Zásmucké. Čil v l. 1629 až 1670. Jméno měl po pradědu Adamovi na Zásmucích a Pelhřimově (1534—52). Byl syn Karlův na Bukové, Utěšicích, Předslavi a Otíně. Z jmění otcovského držel Utěšice a Bukovou. Zanechal 7 dítek.

Tab. IX. č. 1. **Vintíř z Brandýsa.** Sádrový otisk pečetí (28 mm) dosti hrubě provedené, ale staré a tím ovšem vzácné. Nápis : S. GVNTHERRI • DE • BRANDEIZ. Pečeť obsahuje pouze štít bez klenotu. Na štítě spatřuje se hlava jelena s vyplazeným jazykem

a s parohy o 4 parůzcích. Vintířové z B. žili stejnou dobou dva, bezpochyby otec a syn. Starší byl z předků českomoravského starobylého rodu, který později v jedné větvi proslul Janem Jiskrou z B. Vintíř byl syn Radoslava z Prostiboře (1235 až 1251) a bratr Jindřicha z B. (1248—97), s nímž držel Brandýs v Čechách. Připom. se v l. 1248—74. V tomto posledním roce získal Hor. Moštěnice, Štolbach a půl Unsíře u Říkovic na Moravě.

Č. 2. **Gosvin z Brandýsa.** Sádrový otisk pečeti mnohem větší než předešlý (38 mm), kteráž jí byla patrně vzorem. Nápis: (S) • GOISWINI • DE • BRANDE(IZ). Pečet obsahuje také jen štít o jelení hlavě, ale provedení jest přesnější, uhlazenější. Majitel pečeti Gosvin byl blízký příbuzný Vintířův, buď syn nebo synovec. S Gosvinem (1312) připomíná se současně jiný Vintíř (ml.), který s ním páchal různé loupeže, ty jim však r. 1312 byly odpuštěny, všichni pak (s Fridušem téhož roku) přijati zase od krále na milost. Potom mizejí všichni s obzoru.

Č. 3. **Verner z Pořešína.** Otisk originálu v Museu uloženého z r. 1364. Velikost 25 mm. Pečet tato jest nejen starobylá, ale i velmi zajímavá. Provedena jest přesně heraldicky, v plném souhlasu s dobou. Byla již sice zobrazena v Sedláčkových „Hradech“, díl III.. tab. III. „Pečeti rodů v Budějovsku osedlých“ kresbou, nicméně dobré jest i fotograficky ji zobraziti, zvláště proto, aby se mohl porovnatí přece jen znatelný rozdíl mezi kresbou a fotografií. Nápis jest: S. WERNERI • DE • PORESIN. Pečet nese úplný znak: Trojhranný starodávný štít v pravo nakloněný, na němž střela Bavoroviců. Hrot střely spadá v jedno s pravým a horním krajem štítu. Přílba sedí na levém vrcholu štítu a nese klenot, složená křídla orličí, na nichž se spatřuje totéž znamení erbovní jako na štítě. Nápadná zvláštnost znaku jsou dva štítonoši, ochraňující štít s obou stran, v pravo pes, v levo sokol. Oba mají na hlavách kukli. V. Král v „Hradech“ kukli u psa vynechal, právem soudě, že psi se nevodili na lov s kuklí, nýbrž jen sokoli. Ale třeba úmysl byl dobrý, přece sluší toho dbáti, aby pečeti se zobrazovaly tak, jak jsou, i s přídatky třeba nesprávnými.

Vernerové z P. žili současně dva. Strýc (1312—64) a synovec (1352—71). Podle váhy a významu pečeti sluší ji připsati Verneru staršímu. Ten patřil k četnému rozrodu Bavoroviců, ale k chudší jeho větvi. Náležely mu nejprve Vitějovice a Freudentál, které r. 1317 prodal, ale za to získal s bratry svými Rackem a Přibíkem od strýce Bavora ze Strakonice Pořešín, dle něhož pak rod až do vymření svého (1529) se psal. Uvážíme-li velikou důležitost pečeti v 14. a 15. věku, nebudeme se dlouho rozpakovati nad významem štítonošů Vernerových, i přisvědčíme mínění Millauerovu, že byl pan V. lovčím dvoru rožmberského. Tomu též přisvědčuje záliba XIV. věku v takových heraldických zvlátnostech (viz číši na pečetech pp. z Vartmberka — nějv. číšníků král. Čes.).

Č. 4. **Jan z Hlázovic.** Sádrový otisk pečeti z 2. pol. XV. věku (vel. 24 mm), zhotovené přesně po způsobu doby tehdejší. Nápis

(v minusk.): s • johanis • de • hlasovicz. Pečet obsahuje celý štít uzavřený v trojlaločné mandorle. Na štítě i nad přilbou spatřuje se erbovní znamení lilie. Rodů s lilii známe v Čechách mnoho, ale vladykové z H. posud mezi nimi známi nebyli. Nezná jich ani „Heraldika“ Kolářova ani Králova. Kolář zná sice vladyky z Hlažovic (str. 326) ale erbu „husy“ aneb erbu „pokosného zubatého pruhu“, příbuzné Loutů z Děšova, z Dědic a z Kostelce. Naši pak vladykové z H. erbu lilie mívali příjmení Mrázů. Pocházeli z Hlážovic v Berounsku. Nejstarší známý člen rodu toho jest Jan Mráz z H. 1413. Po něm připomíná se Štěpán Mráz z H. (1420—30, zem. ok. 1437), který získal Želčín a Libochovičky i části Lidic a Kovářova (od Petra z Libochovic). Držel též Vepřek. R. 1424 ukázal manželce Voršile platy na Libochovičkách (sestra Barbora 1430, manž. Vochka z Poříčan jinak ze Solopisk). Syny měl dva: Jana Mráze a Štěpána. Tento Jan Mráz jest majitel naší pečeti. V pamětech uvádí se mezi l. 1454—67. Mimo statky po otci měl také část Vrapic, které získal s manž. Kateřinou (1465). R. 1454 ukázal král. zápis na Želčín. Mladší bratr jeho Štěpán (1437—58) byl oltářníkem u sv. Víta. Oblíbené rodové jméno Štěpána vyskytuje se opět 1539 u Štěpána zvaného z Libochoviček. Potom připomíná se ještě Materna z Libochoviček (1551) a pak rod ten mizí.

Č. 5. **Vilém Pouzar z Michnic.** Malá pečet, originál z černého vosku s miskou žlutou, sice jen 20 mm veliká, ale velmi pěkná, přesná, ostrých rysů. Nápis (v minusk.): s • vilim • z • michnic. Nápis jest po způsobu druhé pol. XV. st. na stužkách na konci pěkně zatočených, na dva díly rozdělených. Znak jest úplný. Na štítě i v klenotu jest poprsí obrněného muže s vytaseným mečem, jímž máchá nad hlavou, opíraje levici v bok. Znak ten se v XIV. a XV. stol. dosti měnil. Tak z předků rodu Pouzarů Mikeš z Malotína (1366) měl na štítě muže se založenýma rukama (jako Jan z Doudleb). Valkoun z Trojanov (1408) měl jen hlavu muže, Mikšík z Michnic (1392—1406) již muže tasícího.

Vilém z M. byl potomek starobylého, široce rozvětveného rodu jihočeského. Předkové jeho Filip a Jan z M. připomínají se již r. 1312. Vilém z M. byl syn Erazma z M. (1435—76) na Michnicích, Cukšteině, Světví, Svěbozích, Kropšláku, purkrabího na Menštejně. Tyto statky držel po otci i Vilém. Byl jako otec ve službě rožmberské, zejména purkrabím na Nov. Hradech (1491 až 1493). Rod jeho kvetl dále až do pol. XVIII. stol., až schud, upadl v zapomenutí. Dle Pam. arch. (díl II.) kvete prý posud, ale šlechtictví neužívá. Jméno jeho se ovšem zachovalo a podivnou shodou v těchže krajinách, kde po věky kvetl v stavu rytířském, jako v Budějovsku, Soběslavsku, u Hluboké a j. Piší se různým způsobem Pauzer, Pauser, Pausar i Pouzar. Důkazy pro jejich totožnost s P. z M. posud však neshledány.

Č. 6. **Jaroslav Běškovec z Běškovic.** Pěkně pracovaný, ostrý otisk pečeti z pol. XVI. věku, ale poškozený neopatrným otisknutím.

Vel. 24 mm. Nápis: IAROSLAW • B • S • BIESSKOWICZ. Znak jest úplný. Na štítě jednorožec celý v běhu; klenot však s dosavadními popisy nesouhlasí. Popisujeť se klenot jako „jednorožec vynikající“, ale na pečeti jest prese vše poškození (vytržená část) dobře rozeznati zcela jiný klenot: křídla orličí daleko rozložená a mezi nimi muž po pás vynikající, drže nad hlavou buzykán. Znak tento dává sice „Heraldika“ Králova (str. 356) rodu Kosteleckých z Běškovic, ale tito, ačkoli byli jiného rodu, přece měli znak s B. z B. stejný. R. 1584 povoleno totiž Mikuláši B. z B., že směl svého příbuzného, Pavla Kosteleckého, přijati k erbu svému a titulu z B. Pečet naše však nepatří kterému potomku tohoto Pavla Kosteleckého, nýbrž Jaroslavu B. z B., který žil dávno před přijetím Kosteleckého k erbu Běškovců. Užíval tedy, i Jaroslav B. z B. výš popsaneho znaku. Jaroslav byl nejmladší ze čtyř synů Bohuslava Běškovce (1503—24), purkrabího pardubského. Žil v l. 1534—71, hlavně při městě Chrudimi, kdež měl dům (až do 1564) a dvůr (1545—71). Ze statků deskových držel Stradov a Nasavrky. O potomcích jeho na ten čas není nic známo.

Č. 7. **Karel Záruba z Hustiřan.** Originál z černého vosku v misce z vosku žlutého, veliký (28 mm), ale ledabyly provedený, spíše jen naznačený. Nápis těžko čitelný: KAREL • ZARVBA • Z • HVSTIRZAN. Znak je sice úplný, ale také jen na polo provedený, obsahuje štít s břevnem a klenot, složená křídla. Majitel byl Karel st. (1570, † 1612) syn Jana Z. na Třeboveticích, Hor. Černoutkách, Plesu a Radimi (1539—67) a Kateřiny z Hrádku. Karel dostal po strýci Petrovi († 1560) Radim a po strýci Zdeňkovi († 1570) Cerekvici. R. 1596 získal Vildštejn a Oheb. Byl král. kraječem a r. 1586 s bratry Bohuslavem, Zdeňkem a Václavem přijat do stavu panského. Držel také Seč a dvůr Andělovský v Chrudimi (od 1611). V mladších letech jako přemnozí jiní ze zbujnělé tehdejší šlechty zaznamenán na neblahou věčnou pamět pro zavraždění Viléma Hlaváče z Vojenic (ok. 1575), z kteréhož skutku se musil vykoupiti 1175 kopami gr. čes., danými příbuzným.

Č. 8. **Václav Hynal z Kornic.** Malá papírová pečet, originál, ostrá, výrazná, pěkně provedená. Jest vejčitá. (20 x 23 mm) a nese úplný znak. Nápis: WENCESLAVS • HINAL • VON • KORNICZ. Štít obsahuje známý erb kornický kříž Antonínský.*) Nad otevřenou přilbou jest koruna a místo přikrývadla plášť. Klenotem jest běs čili mužík s dlouhou bradou, na hlavě s cípatou čepicí, kožešinou lemovanou, bezruký. Hynalové z K. jsou větev

*) Kolářova Heraldika 247 také jej nazývá „křížem Antoniovým“ kdežto na str. 206 jmenuje toto znamení zlatým stolem! Král „v Heraldice“ 166 také jej jmenuje křížem Antonínským, ač ne rozhodně. Znamení toto sluší spíše počítati mezi kříže nežli za stůl, dílem proto, že k němu vedou 3 stupně, dílem že příčné rameno má na obou koncích koule, čehož u stolů není.

velikého rozrodu českého ve Slezsku. Patřili k němu též: Sobkové, Bludovští, Gurečtí, Jasieničtí, Klochové, Porubští, Rogovští a Rymultovští z K. Větším dílem posud kvetou, Gurečtí a Sobkové i v stavu panském. Pečet patřila Václavu H. z K., synu Jindřicha (1590, † 1614) na Vřesině a Znakově, nejv. písaře vévodství Opavského. Václav († 1641) byl radou kardinála z Dietrichsteina. Mimo dotčené statky otcovské držel též dům v Kojetíně. Zemř. bezdětek. Po něm se ještě připomíná strýc jeho, též Václav, kterýž byl ok. 1647 komisařem vojenských účtů za stavy opavské. Větev tato pak vymřela.

Č. 9. **Ferd. Rud. Dobřenský z Dobřenic.** Otisk pečeti vějčité (28 x 30 mm) z druhé pol. XVII. stol., pěkné, jemně vypracované. Nápis: FERDINAND • RVDOLPH • DOBRZE. Na pečeti jest úplný štít s čápem na trávníku, přílba s korunou a pěknými moderními příkrývadly. Klenot jsou složená křídla. Ferd. Rud. D. (1665—1708) pocházel z Dobřenské větve tohoto starobylého rodu, byl synem Rudolfa (1607—65) na Chvalkovicích a Svinišťanech a Estery Mitrovské z Nemyšle († 1667). Mimo statky otcovské držel ještě Hoděčín, získal znova Dobřenice, přešlé dříve v držení jiné větve rodu, byl 26 let hejtmanem kraje Hradeckého a r. 1696 povýšen v stav panský. Manž. jeho byla Maří Majdalena Boreňová ze Lhoty. Zanechal syna Rudolfa Frant., jímž však větev tato po meči vymřela.

Tab. X. č. 1. **Vilém z Hradešína.** Otisk vzácné pečeti z pol. XVI. st. Vel. 27 mm. Nápis: WILEM Z HRADESSINA. Na štítě (znak úplný) obrazec v české heraldice vzácný — kozorožec; správně má se na skále celý do skoku vzpírat, ale snad z nedostatku místa vyryt jen, jak ze skály vyniká. Skála také málo skále se podobá. Jinak jsou však štít, přílba i příkrývadla vkusně a řemeslně provedeny. Klenot jest týž kozoroh i se skalou. Vilém z H. (1540—64) jest potomek vládycké rodiny české, usedlé ve Voticku a u samé Prahy (na Olšanech). Olšany patřily mu až do 1558. V l. 1554—6 zastával úřad místokomorníka. Rodina tato kvetla v Čechách ještě r. 1652.

Č. 2. **Zikmund (?) Licek z Ryzmburka.** Originál z červeného vosku v misce z přírodního nebarveného, 30 mm veliký, ale špatně spečetěný. Majitel „opravil“ levou stranu nápisu druhým přitlačením, čímž písmo rozplihlo. Nápis jest při křestním jméně nečitelný a jen dohadovati se lze jména „Zikmund“. I písmena v příjmení „Licek“ se rozběhla. Písmena LIC přeskočila do druhého, nového kruhu. Lépe se čte přídomek: Z RISMBVRKV. Zikmund L. z R. jest jeden ze tří synův Jana L. (1504—53) a Salomeny z Janovic. Žil v l. 1553—82 na Boruhrádku a Rokytnici. Manželku měl Annu z Kralovic. R. 1567 získal dům Jakšovský ve Vys. Mýtě, který po něm dotčená Anna vdova v l. 1582—94 držela. Zanechal 5 synův, jejichž potomstvo ještě 1666 v Čechách kvetlo.

Č. 3. **Adam Blekta st. z Útěchovic a Valtinova.** Otisk z druhé pol. XVI. věku, 32 mm vel.; pečet slušně pracovaná. Nápis : ADAM • BLECKTA • STARSSI • Z • VTIECH. Na pečeti viděti jest úplný znak Ú. z B., totiž na štítě rozpoltěném v pravé polovici tři, v levé dva pruhy, ony pokosem, tyto pošikem uprostřed se sbíhající, ale na dělicí čáře vždy se minou. Přilba má již korunu a klenotem jsou dva rohy lovecké. — Blektové jsou prastarý vládycký rod severočeský. Původní jejich sídla Ú. a V. leží u Mimoně. Připomínají se již 1318. Adam dotčený jest syn Jiříka B. (1540—59) a Eleny z Gerštorfu (1546—52) na Valtinově, Tlustci a Postřelné. Adam (1559—98) jmenoval se zprvu mladším, později starším. Držel statky Valtinov, Tlustec, část Brniště a získal 1577 Rosendorf. Zanechal syna Jiříka Jindřicha. Manželku měl Kat. Hyršpergarovou z Kynysheimu.

Č. 4. **Bedřich Blekta z Útěchovic a Valtinova.** Otisk pečeti z téže doby jako předešlá, ještě lépe provedné. Vel. též 32 mm. Nápis jest směs německo-česká, příspěvek k postupu němčiny u českých rodů šlechtických již v XVI. stol.: B • BLECKTA • V • AVTIESSHORN • A • WALTER. Bedřich jest bratrovec Adama st., syn Jáchyma B. (1546—71) a Doroty Kelblové z Geizinku. Měl jen menší statek N. Tulcpach s manž. Annou z Pojtic, která po smrti jeho r. 1613 zboží prodala.

Č. 5. **Jan Diviš z Žerotína.** Originál pečeti z červeného vosku, jehož ochranná miska z vosku přírodního byla zničena, při čemž i levá strana pečeti s půlím nápisu zmizela. Vel. byla 60 mm, z nápisu zbylo jen: IAN DIWISS Z ZEROTINA. Na ulomené levé polovici pečeti byl také nápis, z něhož zbylo jen . . . TI (bezpochyby: A NA NAMIESSTI). Divno jest, že pan Jan Diviš, bohatý příslušník stavu panského a rodu proslulého, spokojil se pečetí skrovnou a dosti chatrně provedenou. Na štítě jest lev Žerotínů, vynikající ze skály (více než zed'), a přilba s korunou bez klenotu. Jan Diviš (syn Jana st., 1553—84 a druhé jeho man., Magdaleny Slavatovny z Chlumu) byl nevlastní bratr slavného Karla st. z Ž. (z první manž. Jana st. Mariany z Bozkovic). Žil l. 1582—1616 drže Brandýs n. O. a Náměšt. Získal též Pouzdřany, Židlochovice, Chroustovice, Troskotovice a Tuřovice. Za manž. měl Annu z Ž., která však zemřela téhož roku jako její manžel. Dědicem byl bratr Karel.

Č. 6. **Artleb z Kunovic.** Otisk pečeti z konce XVI. stol., 30 mm veliké, pěkně provedené. Nápis: ARKLEB • Z • KVNOWI(CZ). Úplný znak: Na štítě v širokém pasu (pás jest vždy pokosný, tudíž od pravé horní k levé dolní straně) jsou dvě polovice jelenů; klenot zajímavý jest úpravou vzácnou, že jelen, vynikající obyčejně mezi dvěma křídly orličími, není mezi nimi, nýbrž před nimi a křídla jsou složená. Pečet jest pěkně provedená a zdá se, jakoby byla otiskem s papírové pečeti. Artleb z K. byl potomek starého panského rodu moravského, který v dějinách od r. 1319 až 1749 se objevuje, syn Jetřicha z K. (1540—79) na Uh. Brodě a Ostrohu.

Artleb sám měl Uh. Brod a Hluk a s manž. Eliškou Konopišťskou ze Šternberka získal Konopiště a Benešov (1588 až 1604). Měl 4 syny: Jana, Jetřicha, Adama a Bedřicha; ale všichni tito bez potomstva pomřeli. Od jeho bratra Jana pocházela větev, která po bouřích 30leté války až do Hessen-Kaselska se dostala a tam v polovici XVIII. stol. vymřela, dosáhši 1686 titulu hraběcího. Zajímavým členem této větve jest hrab. Juliana Luisa (1705—49), choť hr. Rud. Ferd. z Lippe-Biesterfeldu (1671—1726), která uváděla se též v dlouhém sporu větví rodu Lippského o následnictví.

Č. 7. **Bedřich Bořek nejst. Dohalský z Dohalic.** Otisk pečeti sice dosti veliké (30 mm), z níž však jen znak jest zřetelný. Nápis jest velmi nečitelný. Lze z něho přečísti jen: FRIDRICH • BOR . . . DOHALSK . . . Znak jest proveden dosti pěkně. Štít jest silně v levo nakloněn, rozpoltěn, levá strana šachována, má však jen 3 kostky vynikající a ne osmkrát šachovaná jako ted, bezpochyby, aby se rytci usnadnila práce. Přílba není postavena nahoře na prostředku štítu, ale dále k pravému rohu, ozdobena jest korunou. Klenotem jest mouřenínka, držící na prsou šachovnici. — Bedřich (1590—1646), r. 1590 zvaný mladším, 1623 starším, 1639 již nejstarším, jest syn Jana st. (1543—90) a Barbory Mladotové ze Solopisk; pocházel z rodiny potomky požehnané. Mělť 11 sourozenců, z nichž 6 bratrů. Ze slušného jmění otcovského dostala se na něho Milčeves s Vrbicí. Mimo to měl Hrobičany. Pro náboženství opustil pak vlast a dokončil 1646 život trudný v Žitavě. Jest pochován v tamním hlavním chrámě. Náhrobek jeho posud prý jest zachován.*) Z dítek jeho syn Jan Bořek ml. vrátil se do vlasti asi po smrti otcově a získal na čas starodávné sídlo rodu, polovici Dohalic a Volanice (1650) a žil ještě 1662. O potomcích jeho není zpráv. Dvě dcery Bedřicha Bořka zůstaly však v Žitavě (Barbora, vdaná Linhartová z Najenperka) a zemřely obě 1657.

Č. 8. **Jan Bohuchval z Hrádku.** Otisk pečeti, zhotovené zachovaným pečetidlem, provedené na onen čas neobyčejně pěkně a rázně. Vel. 28 mm. Nápis: IAN • BOHVCHWAL • Z • HRADKV. Znak jest úplný. Na štítě vidíme třikrát lomené břevno, přílba průčelná, otevřená, nedotýká se štítu, ale vznáší se nad ním. Nad ní jest točenice s feflíky vysoko vlajícími a klenot klobouk o 5 pštrosích pérech a týmž znamením břevna jako na štítě. Klobouk však svou štíhlostí podobá se spíše sloupu. Janové B. z H. žili současně tři: Jan, syn Benešův, který však neměl statkův pozemských, nýbrž jen dům v Milevsku a dva Janové, otec a syn. Tuším, že pečet patřila otcí. Tento (1542—92) nazýval se dříve ml. (proti Janu staršímu, otcí Benešovu) a r. 1572 již starším. Byl synem Bohuslava na Bukové a Slatině. Jan sám držel Čachrov

*) Bylo by záhodno shromáždit zbylé památky po nešťastných českých vyhnancích v Sasku a Lužici, kde se nejvíce zachovaly, aspoň popisem, výkresem a fotografií.

(od 1568), Nemilkov a Dívčice (od 1557 v zástavě). Manželku měl Izaldu Rendlovou z Úšavy. Zanechal 6 synů a 1 dceru, z nichž Viktorin odešel pro náboženství ze země.

Č. 9. **Jindřich Údrcký z Údrče.** Otisk, zhotovený též podle zachovaného pečetidla, jako předešlý, a lepší než pečet Jirího Bedřicha Ú. z Ú. (viz tab. VII.). Jest přesně, ostře, velmi pěkně proveden. Vel. 28 mm. Nápis: S • GINDRZICH VDRCKI Z AVDR CZ. Znak jest úplný: Štít na příč rozdělený, horní polovice vyvýšená, přilba průčelná a klenot, rytíř s odkrytou hlavou, chrání si ji oběma rukama. Klenot se dosti často měnil. V almanachu gothajském (1860) stavu panského popisuje se takto: Rytíř útočící, v pravici drží rukojeť a zlomek meče, jímž mává, v levici pak drží ulomený hrot meče; na pásu visí mu stříbrná pochva. Též se vyskytují pečeti muže s kladivem za pásem, který drží nad hlavou miskou i loďku; ano i rytíř, který má do hlavy zaseknutou sekeru, což souvisí s přítomnou pečeti, na níž rytíř úzkostně hlavu si chrání. — Jindřich O. jest synem Jiříka na Vidhosticích, Lužci a Vesci a Doroty Novohradské z Kolovrat. Po otci zdědil Vidhostice a s bratrem Ant. Ferdinandem držel Drahonice. R. 1628 odešel pro náboženství ze země a žil pak v Marienberce a později v Annaberce v Sasku. Rod jeho kvete posud (do nedávna ve 3 větvích), ale statků pozemských již nedrží. V posledních letech vymřela starší jeho větev (bavorská) a jedna z obou větví českých též se chýlí k pádu. Zbude jen mladší větev česká a rytířská pošlost toho rodu. Tato zachovala se v Uhrách po některém z přechetných členů rodu v XVIII. století. Tito uherští rytíři Ú. píšou se pravopisem správnějším než česká panská větev. Tato se totiž nazývá „Audřicky von Audř“, kdežto rytířská větev píše se: „Udrycki de Udryce“. Potomci jsou ve službě vojenské.

Tab. XI. č. 1.*) **Bedřich starší ze Žerotína.** Originál papírové pečeti tvaru vejčitého, pěkně provedený, pochází z konce XVI. st. Veliká jest 26 x 22 mm. Na pečeti štít dole zakulacený s korunovaným lvem dvouocasým, při němž jest zajímavé, že nevyniká „až po kyty“ ze skály, jak toho Žerotínové po několik století užívali, nýbrž celý stojí na skále třikrát rozštípené. Místo klenotu nad štítem jest tabulka s monogramem: F • Z • Ž • (Frydrych z Žerotína.)

Bedřich zvaný starší (1550—98) proti Bedřichovi z větve Bludovské, pocházel z větve Napajedelské, byl syn Pavla z Ž. a držel po otci statky moravské jako nejstarší z rodiny, kdežto čtyři jeho bratři drželi statky v Čechách (Smiřice, Heřm. Městec, Černíkovice, Miletice). Bedřich měl Přerov, Židlochovice, Pouzdrany, Uherčice, Mořice, Bílevce a Víceměřice. Společně držel i Heřm. Městec. Byl plukovníkem ve vojště, voj. radou a hofmistrem krále Maximiliana II. a na sklonku života hejtmanem moravským

*) Mnohé pečeti na tab. XI. a násl. dřívější majitel znesvářil, popsav jich okraje velmi neladně. Přes všechno úsilí nebylo lze věc odčinit, sic byly by pečeti značně poškozeny.

(1594—98). Byl třikrát ženat (1. m. Majd. ze Zastřízl, 2. Isabela hrab. z Biglie, 3. Majd. z Žerotína roz. Slavatová z Chlumu). Zemřel 31. května 1598. Čtyři dítka předešly jej smrti, ostatní pak (tři synové a dcera) brzy ho následovali, tak že na počátku XVII. věku tato větev úplně vyhynula.

Č. 2. **Karel st. z Žerotína.** Originál papírový, pečet malá, vějčitá, prstenová (vel. 16 x 18 mm) s rohy usečenými, ale dobře provedená, zřetelná, z r. 1606. Štít sám jest úplně vějčitý a obsahuje lva korunovaného, dvouocasého, který ze skály vyniká. Nad štítem jest přilba s korunou a místo přikryvadla plášť. Po obou stranách přilby jest monogram K Z Z (Karel z Žerotína). Osoba největšího přívržence víry bratrské ze šlechty českomoravské, pevného až do smrti, kdežto četní jiní (z protestantů) nevydrželi a sklonili šiji před krutým osudem, jest na jiných místech vyličená i není zapotřebí, tuto ji dále zjišťovati.

Č. 3. **Týž.** Otisk z červeného vosku na papíře, o dvě léta mladší než předešlá pečet. Jest menší (14 x 15), taktéž pěkně provedený, prstenový. Obsahuje též štít se lvem ze skály o třech pahrbcích vynikajícím. Lev jest také korunovaný, dvouocasý, přilba s korunou a kolem plášť. Po stranách monogram K Z Z.

Č. 4. **Jetřich st. z Žerotína.** Otisk velmi pěkné pečeti tvaru vějčitého (20 x 24 mm) veliký z počátku XVII. věku. Obsahuje celý znak věncem otočený se lvem ze skály vynikajícím a klenotem týměž lvem z koruny. Jetřich st. jest syn Bernarta (1557—1602) na Val. Meziříčí a Rožnově a 3. jeho manželky Anny Estery z Kunovic. Měl dva bratry a pět sester, mimo jiné, kteréž pocházely z 1. a 2. manželky a před r. 1600 zemřely. Držel po otci Val. Meziříčí a Rožnov a připomíná se jako přisedící zemského soudu. Zúčastnil se jako Ladislav Velen z Ž. vzpoury 1618—20, načež utekl do Sedmihradska, kde i zemřel. Statky jeho získal 1630 opět jeho synovec Baltazar a rodu je zachoval. Val. Meziříčí náleží Žerotínům posud.

Č. 5. **Frant. Ludvík z Žerotína** (1660—73). Pěkně pracovaná mladší pečet vějčitá, velikosti (18 x 20 mm), se znakem též vejčité podoby. Na štítě jest celý lev na skále stojící, nad štítem panská koruna. (Žerotínové byli si toho dobře vědomi, že katastrofou bělohorskou k nám přinesený titul hraběcí není vyšší než stav panský v Čechách, vždyť po celé věky, od počátku šlechty v Čechách vůbec žádný vyšší stav tu nikdy nebyl než panský, proto nebažili po tomto novopečeném „povýšení“ věrných rodů a zůstali ve svém starobylém stavu panském ještě skorem 100 let. Když však viděli, jak snadno i nově povýšení hradby stavovské, druhdy tak důsledně a vytrvale hájené překračují a i po čtvrtém stupni — hraběcím — se derou (divně logický byl i nový způsob, že mohl býti do rodů starožitných povýšen i takový snažil, jehož otec sám teprv šlechtictví nabyt, jakoby se dala starožitnost zkrátka dekretovati), sáhli i oni bezděky po říšském (1706) a českém (1711) hrabství, vyhradili si však titul „hrabě a pán“ a toho užívají podnes! Za toto důsledné hájení starobylého českého stavu panského

zasluhují opravdového uznání. Frant. Ludvík byl právě synem onoho Baltazara, který získal rodu zase Val. Meziříčí a Rožnov, r. 1638 i Přerov a tento držel i syn Frant. Ludvík v l. 1660 až 1673. Zemřel téhož roku bezdětek a Přerov spadl na staršího bratra Karla Jindřicha ml.

Č. 6. **Jan z Věžník.** Originál pečeti papírové z r. 1562 maličké sice (13 x 14), takřka kruhové, ale dobře pracované. Zvlášť pěkná jest hlava psa vězníka na štítě. Na krku nemá obojek. Klenot schází. Místo něho jest monogram I Z W (Jan z Věžník). Majitel patřil k nejstarším českým rodům rytířským (již v r. 1318 připomínanému). Později dosáhli V. stavu panského a hraběcího a vymřeli teprv 1877. Janovi patřila okolo 1562 na Moravě Brtnice a dá se souditi, že jest totožný s Janem, který měl v l. 1570—76 Olešnou a zastával úřad hejtmána na Dačicích. O potomstvu jeho na ten čas zpráv se nedostává.

Č. 7. **Kryštof Pavel Věžník z V.** Pečet dobře rytá, zřetelná, dosti veliká, vějšitá (24 x 28), ale ne příliš umělecká. Mimo obvyklý věnec celou pečet lemující, má ještě dvě palmové ratolesti, po stranách štítu postavené a dole pod štítem stuhou svázané. Na štítě jest hlava vězníková, která má ozdobný zlatý obojek se šňůrami. Nad štítem jest panská koruna a nad ní monogram: C P F V W (Kryštof Pavel svob. pán z Věžník).

Kryštof Pavel byl syn Adama Ladislava, hejtmána kraje znojemského a místokomorníka (zem. 1687). Po otci zdědil Stražovice a s manželkou Annou Eliškou z Leves roz. Hörnerovou z Horneku (1648 † 94) získal Pokojovice (1689). Zanechal šest dítek, tři syny a tři dcery. Synové (Max. Ant., Josef Ant. a Jan Bohuslav) převzali společně statky otcovské.

Č. 8. **Markvart Jiří sv. p. z Věžník.** Otisk z pečetního vosku, pěkně provedený, malý (18 x 22). Obsahuje pouze štít zakulacený s panskou korunou, ale má dokola opis: MARQUARD . GORG . FREYHERR . VON . WEZNICK. Na štítě jest hlava ohaře s obojkem a kroužkem, ale zcela jiného rázu než hlava na pečeti Jana z V. Ovšem, pečeti tyto jsou od sebe vzdáleny 140 let. Nad štítem spočívá panská koruna. Markvart Jiří byl bratr Kryštofa Pavla. Připomíná se v l. 1681—1701. Měl statky Stražovice, které pustil bratrovi 1687 a získal 1681 Opatovice, 1687 Běstvinu, Lesonice (1669—80) a Červ. Martinkov. Manželka jeho Joh. Šťastná Sizzová z Noris přečkala jej a zdědila Opatovice, které postoupila své pastorkyni Marii provd. hr. z Bubna.

Č. 9. **Bernart Frant. Ignác hr. z V.** Zvětšený obraz otisku pečeti malé (15 x 17) ale velmi pěkně a zřetelně ryté. Jest z pečetního vosku na papír přitištěna a z listiny vystřižena. Obsahuje úplný hraběcí znak Věžníků bez nápisu kolem, jenom s monogramem: B F G V W (Bernart Franz Graf von W.). Štít dole zakulacený má štítek se vzpjatým lvem; štít jest rozčtvrcen a má v 1. a 4. čtvrti lovčí trubku se šňůrou, v 2. korunovanou orlici v 3. původní znak Věžníků — vězníka psa se zlatým obojkem.

Nad štítem jsou dvě přílby, nad 1. orlice, nad 2. hlava a krk vězníka.

Bernart Frant. (1660 † 714) jest první hrabě z rodu V. (od r. 1694), syn Václava Rud. sv. p. z V. (1648 † 66), pána na Třebešicích a Zdechovicích, Modletíně, Zbislavi, Vrbici a Vlkanově a Marie Elišky Bořeňové ze Lhoty, roz. Mitrovské z Nemyšle. Držel všechny statky otcovské, z nichž prodal jen Vrbici, ale za to přikoupil (1679) Nové Dvory a Hamrštadt. Stejně jako otec zastával dlouhá léta úřad hejtmána kraje čáslavského. Manželka jeho byla Barbora Eliška Švihovská z Ryzemberka z vymírající katolické větve rodu toho.

Tab. XII. č. 1. **Bartoloměj Vanecký z Jemničky.** Zvětšený obraz z papírového otisku osmihranné pečeti neveliké (15 x 16), význačné tím, že ačkoliv pochází z 2. pol. XVI. stol. (1569) má již místo nápisu obvyklého dokola pečeti jenom monogram: B W Z G M (Bartol. Vanecký z Gemničky). Štít zajímavý jest tím, že sestrojen jest jako obraz v dřevěném rámcí. Na štítě jest rak, klenot žádný. Úplný znak V. z. J. (rodiny moravské, ač znaku stejného s českými Žižky z Trocnova a vladykami z Perče) jest: červený rak na stříbrném štítě, nad přílbou na červené a stříbrné točenici dva stříbrné rohy buvolí (jako u posavadních hrabat Bukůvků z Bukůvky); přikryvadla červená a stříbrná.

Bartoloměj V. z J. pocházel ze staré vladycké rodiny moravské, která zvala se prvotně z Jemnický, potom dle Vanče v hejtmanství Třebíčském (okrese Náměšťském) V. z J. Byl synem Jana na Vanci a připomíná se v l. 1560—89 (zemřel t. r. 8. září). Patřil mu otcovský statek Vanec (společně s bratrem Jiřím), Pavlovice, Oprostovice a Dol. Vilémovice. R. 1560 získal Dřevohostice a 1567 Valeč. R. 1576 byl poručníkem sirotků po Vilémovi Rychnovském z Jablonice. Byl dvakrát ženat (1. manž. Anna Zámrská ze Zámrsku, 2. Anna z Vel. Poruby, paní na Dol. a Hor. Polánce). Anně ze Zámrsku postoupil 1574 u věně část statku Vaneckého. Ačkoliv rod V. z J. kvetl na Moravě přes 300 let (1380—1694) a bezpochyby i před 1380, nečiní o něm veliká encyklopedie „Ottův Slov. Nauč.“ pražádné zmínky, omezujíc se v genealogii mimo rody nejdůležitější jenom na Čechy. Zásada tato není však správná, nebo když dílo tak obšírné nepřináší úplnou genealogii rodů českých, kde jinde se má hledati? Nelze přece čekati, až vyjde nějaký moravský nebo slezský Slovník Naučný! V tom právě má býti hlavní úkol takové encyklopedie, aby byla v českých věcech nejpodrobnější a v cizích se omezila dle starého hesla: „Ne mnohé, ale mnoho!“

Podávám tu tedy širší zprávu o rodině V. z J. Již r. 1366 připomínají se sice na Vanči dva vladykové, bratři Sezema a Dobeš, kteří t. r. Vaneč (lépe Vanec) prodali, ale bezpečně nelze je zařaditi do rodu V. z J., hlavně pro nepodobnost jmen, neboť později žádný Vanecký jmen Sezema nebo Dobeš neužíval. Spíše lze sem vřaditi Bohunka z J., který byl 1380 vzat na spolek v Kostelním

Vydří od Hanuše z Vydří. R 1437 bratři Ondřej a Milota z J. koupili Přimělkov a Rukštejn (Hradisko) a Ondřej sám 1447 získal Studnici a Oslavu, dle kteréžto (Oslavy) potomci jeho psali se Oslavický z J., druhá pak větev si ponechala příjímí V. z J. Synové některého z těchto bratří byli Zich a Mikuláš z J., kteří sice 1460 Přimělkov prodali, ale za to získali od kláštera Třebíčského v zástavě Meziříčko, Načiměřice, Radošov, Víčkov a Sokaly (asi 1464), 1466 pak Oslavičky. Mikuláš zanechal syna též Mikuláše (1476—99) který ku zděděnému statku Oslavičkám připojil 1493 Osovou, ztrativ oněch 5 osad kláštera Třebíčského (vyplaceny 1490). R. 1490 získal půl Slatiny a 1494 celou. Strýcem Mikuláše jmenuje se Jan z J. (bezpochyby syn Zichův), který postoupil 1499 svůj nárok na Oslavičky dotčenému Mikuláši (ml.). Současně žil z větve Studnické Jiří z J. (snad syn Ondřejův) (1481—1502) na Studnici. Ten měl až do 1489 domy v Tasově, dvůr v Kamenné (do 1492) a jiný dvůr tamtéž (do 1502). Synové (?) jeho byli Jan a Ondřej, kteří drželi v l. 1492—94 Studnici a postoupili ji strýci Arnoštovi sedícímu dříve na Oslavě (do 1489). Arnošt měl za manželku Barboru z Ejváně, které ukázal věnem platy na Studnici r. 1494.

Na počátku XVI. stol. připomínají se dva bratři, Burian a Václav z J., kteří prodali 1511 dvůr v Malé Svratce klášteru Žďárskému. Po nich přichází Zikmund Oslavický (manž. Markéta z Gogolína, 1540—50, zemř. před 1574) na Janovicích (1534), který získal 1537 Racovice. Držel též Slatinu a Strážov a zemřel ok. 1540 zanechav dceru Evu, které byly Slatina a půl Strážova již 1540 a Racovice 1542 od věřitelů uchráceny. Udržela si jenom třetinu Janovic do 1574 (manžel Jindřich Janovský z Janovic). Stejnou dobou s ní živ byl Jiří Oslavický z J., syn Jana nebo Ondřeje (nemůže býti totožný s Jiřím [1481—1502]), poněvadž zemřel až 1559 zanechav sirotka nezletilého), pán na Oslavičkách a Košově. Držel též část Uhřinova a Chřaptova, dvůr v Kamenné a pustý dvůr v Benedíně. To všechno bylo sirotku po něm 1559 soudem prodáno. Vedle těchto členů žili v 2. polovici XVI. stol. ještě Jan (1550 i násl.) na Vanci a Zikmund V. z J. (1570, manž. Anna Rájecká z Mírova). Jan zanechal syny Jiříka a Bartoloměje (viz shora). Jiřík na Vel. Byteši a Vanci (1560—75) koupil 1567 Jesenici. Byl dvakrát ženat. První manž. byla Johanka, druhá neznámého jména připomíná se 1576 jako vdova. Syna měl Václava (1590—1613) pána na Valči, Vanci a Suchohrdlích (od 1613). Byl král. radou, číšníkem a od 1605 hejtmanem kraje jihlavského. V l. 1595—9 připomíná se také Jindřich V. z J. na Porubě. Týž prodal 1595 Jesenici a byl by dle toho snad druhým synem Jiříka (1560—75). Manželka jeho byla Anna Porubská z Vel. Porub na Polánce (vdova po Bartol. V. z J.?) a děti: Zikmund Václav, Alena a Vilém Jan (tento zemřel v mládí), též Alena (nar. 23. čce. r. 1597, zemř. 6. čce. 99). Zikm. Václav zdědil Porubu i Polánku, oženil se 1617 s Kateřinou Štirnskou ze Štírn (zemř. 3. září 1650),

byl asi od r. 1625 nejv. písařem, pak zemským sudím Opavským a zem. 5. led. 1647. Přechkala jej jenom dcera Lidmila Konstancie (starší Zuzana Eleonora [od 1645 manž. Mik. st. Orlíka z Laziska], zemř. před otcem), dědička Poruby i Polánky (manž. Jiří Bedř. Skrbenský). Když 1680 zemřela, nebyl již z celého rodu V. z J. nikdo na živě než Helena Salomena, vdova po Janu Kryštofovi V. z J. Tento dědil po Zikm. Václavovi spolu s Ludmilou Konstancií Polánku i Porubu, byl dvakrát ženat (s Marií z Tarolu a Helenou Salomenou Müllerovou z Reichenberka (po té zase provdanou za Jiřího Mauryce Kotulinského) a když 1647 (9. února) zemřel, zhasl rod V. z J. po meči. Statky dostaly se Skrbenským a Heleně Salomeně Kotulinské (zem. 1692).

Č. 2. **Vilém Šárovec ze Šárova.** Malá (14 x 16) věčtitá, papírová pečet z r. 1586, ale pěkně rytého pečetidla. Jest jemněji provedená než ona Kat. Š. z Š. (tab. VIII. č. 3.). Obsahuje úplný znak s monogramem: W S Z S. Na štítě jest krokvice (lépe krov) a klenot obrněné rámě s mečem v pěsti.

Vilém Š. z Š. jest členem moravské větve Š. Otec jeho byl Jan na Hluchově, Ptení a Přemyslovicích. Tyto statky zdědili synové jeho starší Jiří a mladší Vilém (1570, zemř. 1596). Vilém postoupil všechno 1581 bratrovi, ale zase to později získal. Manželka jeho byla Anna Marijana Martinkovská z Roseče, která po něm 1596 dědila Ptení. Vilém zanechal několik dětí, z nichž syn Hynek ujal od matky Ptení a držel je až do 1623. Zúčastniv se též povstání stavovského ztratil Ptení konfiskací. Hluchov a Přemyslovice dostaly se Janovi st., který však oba ty statky také dlouho nepodržel, takže všechny z držení rodinného vyšly.

Č. 3. **Kryštof Velen Šárovec z Šárova.** Pečet větší než předešlá (25), též papírová, z r. 1665, dobře rytá, ale ne tak zřetelná. Má nápis kruhový a celý znak. Nápis jest: KRIST. WELEN . SSAROW . Z . SSARO. Na štítě jest krov a klenot ozbrojená ruka s mečem. Znak jest přesně stejný s předešlým, takže za 80 let Šárovců (a přičteme-li i znak Kateřiny S. tedy přes 120 let) pranic svůj znak nezměnili, věc to dosti vzácná. Kryštof Velen jest snad syn onoho Jana st. Š., který držel Hluchov a Přemyslovice. Místo statků otcovských získal s manželkou Psáry ve Slezsku a dosáhl vysokého důstojenství tamtéž. Byl radou a nejvyšším písařem knížectví Opavského (1569—68). (?) S manželkou Exulianou Krystynou z Bergu pokud známo, dítek nezanechal. Větev tato však přece, usídlivši se v zemích pruských, udržela se tam do dnes.

Č. 4. Dlužno na ten čas odložit. Horlivý sběratel Cerroni, který tento (papírový) otisk vystříhl z nějaké listiny, omylem napsal k ní „Cosa von Hradisch“. Leč podrobným zkoumáním shledávám, že pečeť patří hr. z Rogendorfu, kteří sice také 1707 v zemích českých sídlili (Kar. Ludvík hr. z Rog., držel Letovice a Rájec na Moravě) i českého hrabství (16. dubna 1686) dosáhli, ale jsou původu štyrského a bude k nim přihlédnuto později.

Č. 5. Jiřík Lehomský z Malevic (Malejovic). Větší (30) papírová, velmi pěkně provedená ostrá pečet s úplným znakem a nápisem v obvodu: GIZIK . LEHOMSKI . Z . MALEWIZ. Na štítě jest kus kola o 2 špicích (ne o 4 jak má Kolářova Heraldika str. 208) a klenot týž kus na křídle orličím. Ryjec si špatně rozdělil poměry štítu, přílbice a klenotu, tak že klenot křídlo jest příliš malý a oproti štítu a přikrývadlům chatrně provedený. Jiřík L. z M. pochází z jihočeské rodiny vladyské (z Klatovska a Přešticka) stejného znaku s Rousy z Lipna, Chuchelskými a Žehušickými z Nastajova, Lažanskými z Bukové a j. Byl syn Václava L. z M. (1530—58) na Těšetinách, Nedanicích a Chlistově a Krystyny z Kocova (1550—70). Po otci dostalo se mu Těšetin, které však prodal s bratry 1578. Měl též Strážov (do 1600) a Lehom, od které si vzal rod příjmení, ale i tu prodal 1600. Měl 3 bratry: Jana, Vojtěcha a Bohuslava, z nichž nejmladší rod svůj dále vedl. Ještě 1659 připomíná se jeho vnuk Adolf Florian na Lhotě a Ujčíně. Po té mizí pamět o vladykách těchto.

Č. 6. Jáchym Pivce z Hradčan a Klimšteina. Maličká (13 x 15) papírová, osmihranná pečet prstenová, ale zřetelná, jako většina papírových pečeti a dobře provedená. Pochází z listiny z 1614. Obsahuje úplný znak Pivcův: 2 rohy buvolí nespojené, jak na štítě tak i v klenotu, nahoře u přílby monogram: I P Z H. Majitel pečeti, Jáchym Pivce (též Pivec) jest člen staré vladyské rodiny české ve Slezsku a na Moravě dlouhý čas (1415—1636) usedlé. Připojuji to, co není v dotyčném hesle Ot. Slov. Nauč. První známý člen rodu, pokud známo, jest Mikuláš z Hradčan ok. 1415 na Hradčanech. Po něm připomíná se Čeněk z H. a Třeboně na Klimštejně 1430 a Oldřich z H. (1460) s manž. Annou z Nové Cerekve. Dotčený Marek (v Ot. Slov.) měl sám již Klimštejn po Čenkovi a jest snad jeho synem. Držel i Hradčany. Po jeho smrti (asi 1464) rozdělili se synové Jan a Václav o tyto statky. Dcera Markova Eneda měla za manžela Vaňka z Moravice. Dítka Janovi, Bernart Kryštof, Hynek a Barbora (manž. Jiří Šutar z Drahotuše) zdědili po strýci Václavu Hradčany, které připadly pak Bernartovi; ale ten je podržel jen 2 léta. Klimštejn dostal se Kryštofovi, jenž vládl statkem tím až do 1523 (spolu s částí Bohuslavic a Vřesiny, po sestře Barboře). V těch dobách připomíná se také na Moravě Jakub Pivec z Habří, nejisto však, patřil-li k naší rodině. Týž koupil 1495 dvůr a 2 1/2 lánu v Rojetíně a 1498 dvůr v Hor. Březí. Jeden Pivec (Verner či Bernart?) měl také nějaký čas Bravantice. Jan P. z H. (Ot. Sl.) hejtman kroměřížský zemř. 1575 koupiv 1572 část statku Čechy. Manželka jeho Estera Podstatská z Prusinovic zemř. po něm (1581 30. dub.). Jiný člen rodu Diviš měl v l. 1580—92 dvůr v Kostelci u Plumlova (zem. 1598, 26. pros.) Výše dotčený Jáchym žil v l. 1590—1600 a byl zámožný. Měl statky Dlouhou Loučku (do 1600), Hor. a Dol. Sokolom, Vinary a koupil 1593 část Mizic a fojtství v Moravičanech, Dolanech, Toveři a Poleni. Za manželku měl Johanku Bítovskou ze Slavíkovíc,

kteráž od něho převzala (1600) Dlouhou Loučku. Poslední známý člen Pivcův jest Vratislav (1608—36) na dvoře v Borutíně, Jméno to se posud uchovalo. Několik Pivcův jest v službě vojenské, ale šlechtictví neužívají.

Č. 7. **Ferd. Ludvík Koza z Hradiště.** Papírová větší (22 x 25) pečeť, pěkně provedená, zřetelná, s úplným znakem. Nápis okolo štítu jest: FERDINAND . LVDOWIC . COSA . VON . RADISCH. Štít obsahuje starodávný erb Kozu postoupený jim se svolením král. 1538 od Nebozízku z Hradiště: „Štít červený, v němž noh (gryf) černý stojící, rozkřídlený, s nosem a pazoury zlatými“ (Kolář, Heraldika 201). Týž noh vyrůstá i jako klenot z koruny na přílbě. Kozové z H., ačkoli po 210 let v zemích českých kvetli, jsou méně známá, méně vynikající rodina, pročez jich ani Ot. Sl. neuvádí. Na ten čas jest z nich známo za celou tu dobu jen osm členův. Zakladateli jsou bratři Jan a Václav, kteří jak shora podotknuto, byli 1538 (9. květ.) od Jana Nebozízka z Hr. přibráni k jeho erbu a tituli. Jan byl hejtmanem kroměřížským (1546—55 sl.) a v l. 1543—6 měl i dům v Pardubicích. Potom připomíná se na Moravě Václav K. z H., jenž držel do r. 1590 Vel. Lazníky. Potom jest v rodině delší mezera, až 1627 připomíná se Bohuslav, který koupil t. r. svobodný dvůr v Pouzdřanech a byl správcem statků Kašp. Melich. z Žerotína. Následující člen jest Jan Bohumil, v l. 1699—1701 hejtman hradu Mírova. Majitel této pečeti jest Ferd. Ludvík rytíř K. z H. Byl pánem na Chvalkovicích a zastával úřad místopísaře markr. mor. Zemřel v září (před 12.) 1712. Statek Chvalkovice však rodu svému neudržel. Byl prodán k naléhání věřitelů. Ferd. Ludv. uzavřel bezpochyby řadu K. z H. po meči, neboť v létech následujících připomínají se jenom ženští členové z této rodiny. Anna Marie K., která byla třikrát provdána: Poprvé za Hotovce z Husenic, podruhé za hr. z Thurnu a po třetí za Jana Bohumila hr. z Halleveilu. Jiná K. z H. Marie Anna Barbora (snad sestra před.) sv. pí. (patrně po svém provdání do stavu panského povýšená) žila ještě 1760 s manž. Frant. Kalixtem hr. Laryšem ze Lhoty (zem. 1760). Tím končí na ten čas zprávy o K. z H.

Tab. XIII. č. 1. **Jakub st. Vojský z Bogdunčovic.** Menší papírová pečeť (15 x 16) ale pěkně provedená. Obsahuje úplný znak a monogram po obou stranách přílby: I W Z B. Na štítě jest zubří hlava s kruhem (prstenem) v nose, jako spatřujeme u českých Talacků z J. a moravských Pernštejnů a slezských Marklovských ze Žebráče a Pernšteina, v heraldice polské znak zvaný Wieniawa (báječný praděd Pernštejnů). Klenoty všechny tyto rodiny však se liší. Talackové a Marklovští mají tutéž zubří hlavu za klenot, Pernštejnové hlavu s krkem a Vojsští 3 péra pštrosí. Také příbuznost jejich nedá se doložit. Talackové vůbec od ostatních odpadají, neboť prvotní jejich znak není zubří hlava, ale „mluvící“ telecí hlava a ostatní 3 rody liší se úplně svými klenoty, ač Marklovští rádi by nastoupili v dědictví starého věhlasu Pernštejnů,

odloživše oba své prvotní přídomky Marklovský i ze Žebráče a dosáhnuvše titulu panského, užívají teď jen přídomku z Pernšteina.

V. z B. vzali jméno své dle Paprockého (Zrcadlo 320 a.) od polského názvu hejtmana vojenského „vojský“ a tak se doposud správně píší. V starších dobách psali se i Vojska a Vojsko. (Ovšem v českých listinách oněch dob dobře: Vojský nebo Vojsko z Bogdančovic [správnější než Bogdunčovic] nyní pak německy von Woisky místo pravého W. von B.)

Jakub starší byl syn Řehoře V. a Anny Hříbovské z Knurova. Připomíná se v l. 1570—1604. Byl král. prokurátorem mor. a pánem na Količíně (od 1575), Veselí (od 1587), Pohořelicích a Hrušovanech. Byl čtyřikrát ženat (1. m. Joh. Podstatská z Prusinovic, 2. Eva Zoubková ze Zdětína, 3. Kateř. z Náchoda, 4. Barbora Onšová z Bílkovic). Dosáhl také (4. května 1604) povýšení do stavu panského. Z manželství svých zanechal 6 dětí: Syny Jana, Petra, Karla a Bedřicha a dcery Annu a Johanku. Jan dostal Pohořelice; mimo to držel dům v Opavě (ok. 1612). Petr (1608—22) dostal po otci Količín, Hrušovany a Veselí, oženil se s Alenou Rousovou z Lipna, ale ztratil Hrušovany a Veselí pro účastenství ve vzpouře. Jenom bratr Bedřich podržel Količín, maje jej s Petrem v společném držení. Z dětí Petrových známi jsou synové Bedřich, Karel a Bernart, kteří rod dále vedli. V. z B. zachovali se podnes; jsouce usedlí v Pruském Slezsku. Někteří členové jsou důstojníky ve vojště pruském.

Č. 2. **Rud. Max. Říkovský z Dobřic.** Větší (23 x 26) papírová pečet z 1682, pěkně sice provedená, ale přelomením porouchaná. Obsahuje úplný znak s nápisem okolo: RVDOLPH MAX RZIKOWSKY V DOBRTZITZ. Nápis tento ukazuje, že se rodina tato dříve sama nepsala z Dobřic, nýbrž z Dobřic, neboť na špatný německý způsob psaní tu poukazovati nelze. Dobřice byly by po německém způsobu (spíše nezpůsobu) Dobrztitz ale nikterak Dobrtztitz! Také úřední poštovní seznam osad moravských a slezských (spracovaný od min. rady Mich. šl. Fehringera z 1879) zná jen Dobřice (Dobrtschitz) v okresu Přerovském a žádné Dobřice! Chyba se stala z české strany, kde asi omylem se považovaly Dobrtztitz za špatně psané Dobřice a tak zůstala věc i v Ot. Sl. Nauč. (heslo Říkovský z Dobřic) ač hned dále dává se rodu za prvotní sídlo ves Dobřice. Gotajský almanach stavu panského ovšem až do vymření rodu psal von Dobrzicz, ale to také není rozhodující pro správnost „Dobřic“.

Na štítě jest ruka po loket, držící 3 řemdihy, klenot z koruny táž. V starších dobách nebyla ruka obrněná, ani nedržela řemdihy, nýbrž 3 loučky, špány (Kolář, Heraldika 206). Za praotce rodu klade Ot. Sl. N. dva Sudky, z D. a Byčic 1359 a 65, Paprocký pak v „Zrcadle“ (107 b) připomíná ještě jiného Sudka 1207. Možno-li tohoto Sudka přičísti též k Říkovským dle shody jmen, pak by se stáří jich o 150 let prodloužilo. Také jiná jména rodu toho se opětují. Tak k r. 1413 dává Paprocký Otíka z D. (držel fojtství

v Podštátě) a zase 1520—40 nacházíme Otíka z D. na Honěticích a Chlumu. Tato shoda v jménech jest v genealogii důležitá a značným důkazem správnosti. Tak i jméno Ctibor. Jeden Ctibor přichází 1480—1530 a po něm 2 kolena Ctiborů, starší 1550, mladší až do 1610 a zase 1636—53 jiný Ctibor (Jan Ctib.) na Říkovcích a ještě 1653—1700 Jan Ct. na Dukovanech. Svrchu dotčený majitel pečeti Rud. Max. byl synem Jana Ctibora na Říkovcích, Přestavlcích, Domaželicích a Dobřčicích. Matka jeho byla Majdalena Pavlína Kobylková z Kobylého. Vedle statků v Ot. Sl. jmenovaných držel i Čechy a část Tučina. První jeho manželka zemř. vskutku 1662 (závěť prohlášena 27. ledna) a 2. Johanka Max. z Hüttendorfu 1701. Synem jeho Janem Karlem kvetl starožitný tento rod dále a vymřel teprve ke konci XIX. věku po meči i po přeslici úplně.

Č. 3. **Týž.** Pečet skoro těchže rozměrů (22 x 26) ale rázu štíhlejšího a ostřejších rysů. Napis stejný s předešlým, zachovalejší. Znak také jest určitější.

Č. 4. **Jan st. Vojský z B.** Pečet papírová jest sice z jiného roku (1587) než č. 1, ale neliší se od něho ani rozměry ani provedením i dlužno to vysvětliti buďto tím, že Jakub i Jan dali si udělati stejná pečetidla, nebo že Jan užíval pečeti Jakubovy vůbec, ana i nápisem (I W Z B) pro oba bratry se hodila. Proto zvláštního popisu nepotřebuje. Jan st. byl bratr Jakubův (manželka Markéta Gorská) a Jan ml. jest syn Jakubův, ačkoliv i Jan st. měl syna Jana (mimo Zikmunda a Petra).

Č. 5. **Frant. Ant. Říkovský z Dobřčic.** Pečet větší než ostatní říkovské (28 x 31), papírová, pěkně provedená, ale že byla na tlustém papíře, nezřetelně vynikla. Má nápis stěží čitelný: FRAN . ANTO . RZIKOWSKY . VON . DOBRTZITZ. Znak není úplný. Schází mu přílba i klenot. Na štítě jest znak ruky s 3 řemdihy a nad štítem panská koruna. Frant. Antonína nelze na ten čas přesně vřaditi do vývodu Ř. z D. Ví se o něm jenom, že držel v l. 1731—6 statek Troubsko a zastával úřad místosudího markr. mor. Byl také král. radou.

Č. 6. **Vilém Munka (Muňka) z Ivančic (Ejvančic).** Neobyčejně pěkná a ostrá papírová pečet z r. 1619. Velikost 16 x 20. Nápis: WYLIM . MVNKA . Z . EIWANCZICZ. Znak jest úplný. Má štít podoby skoro kruhovitě, kterýž jest napříč rozdělen. V hořejší polovici vidí se hrdlička, ana stojí na dělicí čáře, v dolejší pak šestcípá hvězda. Nad přílbou bez koruny na točenici jsou 2 křídla rozložená a mezi nimi stojí zase hrdlička a nad její hlavou září také hvězda jako jest na štítě dole.

Vilém pochází z erbovní rodiny moravské v záp. části (Ivančice) usedlé. Do stavu rytířského přijati byli M, majestátem krále Ludvíka 17. led. 1523. Vilém jest vnuk Matouše (1523—56), jednoho z bratrů 1523 povýšených, majitele Rudlova, Troubska, Ostopovic a Popůvek. Otec jeho Jan st. (1557—95) zemřel před 1609. Držel statky Troubsko, Moraveč a Mitrov. Již pěkně provedená

pečet jak shora řečeno, ukazuje na bohatství Vilémovo. Měltě všechny statky dědem i otcem získané i mimo to Křižanov a Ořechov. Horlivost jeho pro víru bratrskou připravila jej však o jmění a celý rod do záhuby. Zemřel již r. 1622 bezpochyby zdrcen krutou ranou, která jej stihla. Choť Krystyna a dcera Anna sice jej přečkaly, ale ztrativše bohatství ve skrytu zmizely, jako přechétné jiné rody staročeské. Současně žili ještě z rodu Munků Jindřich (zemř. také ok. 1623 zanechav vdovu), Jan Václav (žil ve vyhnanství 1632 v Perně) a jiný Jindřich 1652 v Trnavě. Jím končí zprávy o M. z J.

Č. 7. **Kryštof Jindř. Vojský z B.** Neveliký (20 x 22) otisk z červ. pečetního vosku rázu 17. a 18. st., pochází asi z 1. polovice XVIII. věku, připadá pravdě nejpodobněji jmenovanému Kryšt. Jindřichovi. Nemá nápisu ani monogramu, čímž ukazuje své mládí. Obsahuje úplný znak V.: Tuří hlavu s „prstenem“ v nose a klenot z koruny 3 péra pštrosí. Provedení jest rázné a pěkné. Majitel pečeti Kryštof byl pánem na Ořechu a zasnoubil se 1743 s Marií Helenou ovdovělou Vrocheňovou z Reptův (starého slezského slovanského rodu) roz. Laryšovou z Načeslavic (nar. 4. srpna r. 1712, zem. 13. května 1788). Z manželství toho vzešla dcera Marie Eliška (nar. 31. led. 1744, zem. 14. dub. 1796), která později (19. září 1770) pojala za manžela Gustava Laryše z Načeslavic.

Tab. XIV. č. 1. **Běšín z Běšin.** Jméno na této pečeti není. Tím již sama označuje, že není stará, neboť od XIII. do XVIII. věku měly pečeti vždy buď celé jméno nebo aspoň zkratku. Poněvadž pak sbírka Cerroniho, z kteréž pečet pochází, vznikla v 2. pol. XVIII. st., dá se určití její stáří aspoň přibližně na 1750—70. Zajímavým dokladem jest tato pečet z mnoha jiných, jak od XVIII. stol. počíná při dokladech o totožnost osoby převládati váha podpisu, kteráž platí podnes, proti váze pečeti, takže pak již ani potřeba jména na pečeti se nevyžadovala. Pečet jest otisk z pečetního vosku, velikosti 17 x 20. Obsahuje úplný znak Bešínů: Štít shůry rozpoltěný, v pravo medvědí tlapa, v levo roh bývolí. V klenotu z koruny vyniká totéž v témže pořádku.

O rodě B. bylo již vícekrát psáno, úplný vývod jich však, jako u většiny české šlechty, pro dosavadní nevyčerpání všech pramenů posud není sestaven. Nejnovější zprávy o nich, nehledě k Mikovcovu Lumíru, jsou v Brněnském Irrgangově „Genealogisches Taschenbuch“ a v Ot. Slov. heslo B. z. B. od M. Koláře. Oba doplniti dlužno tak, že větev Petrovická (u Sušice) Gustavem B. kvetoucí již vymřela a že z celého rodu B. žijí než potomci Antonína (zem. 1898 19. ledna), GM. Jsou to: Jediný syn Felix Antonín (nar. 13. září 1855), který žije ve Vídni a dcera Matilda Marie (nar. 27. červ. 1851) provdaná za MUDra. Bohumíra Aignera v Solnohradě. Felix Ant. jest jediný mužský potomek rodu B., a poněvadž posud svoboden, bezpochyby i — poslední.

Č. 2. **Jindřich Václav Tomek z Čejkov.** Otisk pečetidla chovaného v městském museu v Klatovech. Vel. 30 (úplně kruhový). Nápis kolem pečeti: GINDRICH . WACZLAW . TOMEK . S . CEIKOW.

Úplný znak nese na štítě nohu ptačí a na točenici jako klenot tutéž. T. z Č. jsou městská rodina Sušická, která nabyla erbu ku konci XV. st. a stala se pak i vladyckou. Jindř. Václav jest syn Jindřicha na Mlázovech (zem. 1641), kteréž po otci dědil. Připomíná se od 1656. Získal také (1679) Bernartice, které po něm děti jeho zdědili, ale již 1686 prodali. Rod tento žil ještě 1786 v Čechách.

Č. 3. **Běšín z Běšin.** Otisk veliké (32 x 34) pečeti, pochází jako č. 1. z pol. XVIII. stol. a jest lépe proveden než ona. Znak jest stejný s čís. 1. Majitel její jest také neznámý.

Č. 4. **Vražda z Kunvaldu.** Otisk veliké (38 x 38) velmi uměle provedené, zřetelné pečeti, ale mladší. Obsahuje úplný znak svob. pánů V. z K. Nápisu není. Štít jest o 4 polích a středním štítku, na kterémž jsou písmena: FII, MT a LI. Vztahují se ku trojímu povýšení nebo potvrzení za Ferd. II., Leopolda I. a Marie Terezie. Chronologicky měl by býti pořádek FII., LI. a MT. Leč toto poslední jako nejdůležitější dáno na prostředek štítku do břevna. Byliť V. z K. od král. Marie Ter. 19. čv. 1759 povýšeni do stavu panského (Jan Václav V. z K. a jeho strýcové Jan, Karel, Josef a Dominik) a nadáni rozmnoženým znakem, který jest tuto zobrazen.

Obsahuje dva spojené znaky: Vražďů a Berbeků z K. Tito poslední nebyli sice příbuzní Vražďů, ale majíce stejný přídomek z K., postrýčili se s nimi, tak že Vražďové po zaniknutí Berbeků (v 1. čtvrti XVII. stol.) přijali i jich znak a klenot ve svůj a mají teď v 1. a 4. poli svůj starý znak draka zlatého v modrém poli, v 2. a 3. poli jest znak Berbeků: zlatý pás v červeném poli. Z veliké panské koruny vynikají 3 přílby s klenoty. První nese chochol z pavích per (Berbeků), druhý a třetí klenot jest rozložený starý klenot Vražďů (složené křídlo a na něm drak), z čehož udělány 2 klenoty: 2. drak samotný, 3. složené křídlo stříbrné a modře rozdělené. Také přidání štítonoši — lvi stříbrní.

Rod V. z K. kvete posud v Čechách, jest však nečetný (Alfred nar. 1855 má 3 dítky: Johanku (n. 1883), Marii (n. 1887) a Josefa (n. 1890).

Č. 5. **Václav Radoňovský z Kosmačova.** Otisk pečetidla v klatovském městském museu, dosti veliký (28 mm), zřetelný, ale práce nejemné. Nápis okolo znaku: WACLAW . RADONIOWSKI . Z . KOSMA (více se rytci nevešlo).

Pečet nese úplný znak tohoto patricijského rodu, který měl i znak i přídomek nejen s nejbližšími erbovními strýci: Čechem, Růženským a Slánským z K., k erbu Radoňovského přijatými (i s adoptovaným Římským z K.), ale i s jinými „strýci“ jako Bavorem, Bělohradským, Ebnářem (Egnar), Hostounským, Kazibabou, Křížkem, Kuzinským, Montánem, Samšou, Velvarkým, Vozem a Žďárským společný. Vůbec XVI. stol., splodilo tolik šlechtických rodin českých jako žádné jiné před i po něm a to přijetím k erbu a titulu nejen od rodů vladyckých, ale mnohem

četněji od erbovníků městských. S podivením pozorujeme nejen tento erbovní svaz rodin z Kosmačova, ale i jiné, tehda vzniklé spolky šlechtické. Najdemeť rody stejných erbů a přídomků o 3, 4, 6 (z Děvína, Chotěřiny), 7 (z Paumberka), 9 (z Vlkanova) i 13 (z Varvažova) rodinách! Kozmačovští jsou ovšem v čele všech.

Společný znak byl jako tento Václavem R. z K. užíváný: Daněk červený, který vyskakuje levou nohou přes zlatý plot na modrém štítu (u některých změněn na jelena), klenot u všech složené křídlo červeně, zlatě a modře na pokos rozdělené.

Václav R. z K. (1587—1610) byl synem zakladatele rodu Pavla R. a zároveň posledním členem. Proto vymohl synu své sestry Janovi Římskému, že přijal znak i přídomek strýcův a psal se i s potomky Římský z K.

Tab. XV. č. 1. **Ondřej z Přelice.** Menší (25 mm) otisk z pečtidla chovaného taktéž v museu klatovském, dobře zřetelný a pěkně rytý s nápisem: S . andree . de . Prielic. Znak obsahuje pouhý štít bez klenotu. Na štítu jsou 3 rolničky (2 : 1) znamení erbovní v české heraldice velice vzácné a pokud známo skoro ojedinelé. Stejného znaku (Kolář-Heraldika 210 — jej nazývá visací zámečky, ačkoli zrovna takové rolničky posud nosí v některých krajinách českých (v Prachensku) ovce na krku na řemínku zavěšené) byli ještě vladykové z Podviní (zašlá osada na území nynější Libně). Přelice, z nichž náš Ondřej pocházel, jsou na Slánsku u Smečna. Dříve než Ondřej, jehož pečet podle písma a tvaru štítu pochází z 2. pol. XV. stol., připomíná se Lukáš na Bílém Újezdci, který zemřel 1406 zanechav vdovu Svatu. O majiteli pečtidla Ondřejovi není na ten čas více známo.

Č. 2. **Jan ze Mlýna.** Otisk pečtidla (Klat.) stejné velikosti s předešlým (25) i stejného provedení. Nápis: S. iohannis . ede . mlin. Pečtidlo v museu jest v odděl. B a na otisku bylo připsáno Beneda z Nečtin, ale omylem. Nejsou všechny rody znaku střely (šípu) Benedové z N. Veliký rozrod tento, jehož Benedové byli jen jednou větví (která všechny ostatní přečkala a teprv okolo 1810 zanikla) nazýval se podle Palackého Bavorovici dle praotce a zvláštní obliby v jménu Bavor. Patřilo k tomu rozrodu, pokud známo, 27 rodin, které byly původně vesměs v Prachensku usedlé, kdežto náš Jan z M. seděl poblíž Dobříše. Také z příčin heraldických nepatří pečet tato do kmene Bavoroviců. Zvláštním příznakem jejich střely jest, že leží vždy kosmo, buď pokosem (v právo vzhůru), což bývá nejčastěji, nebo pošikem (vlevo vzhůru), což bylo řidčí, kdežto střela J. z M. dotýká se hrotem paty štítu, stojíc na ní kolmo. Lze tedy míti za jisté, že vladykové ze M. jsou samostatná, s Bavorovici nepřibuzná rodina, která nám tímto zachovaným pečtidlem podává svůj starobylý znak.

O majiteli pečeti tak jako o Ondřeji z Přelice není prozatím ničeho známo. Domněnkou jenom jest, není-li totožný s Ješkem ze Mlýnce, který 1391 byl rozhodčím ve při o zabití Staňka Puty z Bratřenic. Jiný člen rodu toho Jaroš asi ze stejné doby (1414)

znám jest (z A Č I 398) jako držitel vsi Mlýna a svědčí 26. květ., s jinými, že Heřman ze Stěžova nebyl se svými syny dílný.

Č. 3. **Jan z Bakova.** Otisk pěkně provedeného pečetidla rovněž z musea klatovského, přesně stejné velikosti (25) s předešlými dvěma, což vede k domněnce, že to byla tehdáž zhusta užívaná míra. Nápisu jest věnována větší péče než znaku, patrně že se soudilo, že pro velikou většinu současníků spíš potřebné jest zjištění jména, než méně známým znakem státi se mohlo. Nápis jest: iohanis . de . bakow. Znak obsahuje jenom štít, rozpoltný, s levou polovicí vyvýšenou; celý štít vyplňuje kapr (podle vyobrazení spíše než štika) v poloze, jak ho rozrod Hodějovských a příbuzných rodův užíval, ale kapr jest vzhůru šikmo proklán střelou. Jan z B. (na Slánsku) připomíná se jako spoludržitel dotčené osady ok. r. 1402. Současně s ním žil Václav z B., který s ním část B. měl. Dříve již (1267) uvádí se (Sedl. Hrady VIII 211) také Bechlín z B.

Č. 4. **Diviš z Týnce.** Taktéž otisk pečetidla z Klatov stejné velikosti (25) i práce jako předešlé, tak že jest na snadě domněnka, že jsou všechny 4 vyrobeny nejen v jedné dílně, ale i v stejnou dobu. Nápis nemá tato pečet tak přesný jako předešlé, schází i S (sigillum) i de. Na pečeti jest jenom: diwis . tvnce. Znak také není úplný. Obsahuje pouze kolčí přílbu vlevo obrácenou a klenot rohy býčí ozdobené bambulkami na dlouhých stopkách. Podobá se, že klenot tento i na štítu se opakoval. Ovšem jsou četné doklady toho, že pouhý klenot dával se na pečet, ale způsob ten byl ne pravidlem, nýbrž výjimkou a protože určoval znak nejistě, byl zase opuštěn. Bylyť klenoty u četných, jinak úplně nepřibuzných rodin stejné a tu jenom štít rozhodoval (a ovšem i barvy), proto pouhá přílbice s klenotem neurčovala bezpečně osobu, vyjma byl-li klenot i obrazec na štítu stejný. Ozdobené rohy na štítu i v klenotu byly v zemích českých dosti v oblibě, jako u Dubských z Třebomyslic (rohy ozdobené třemi rukami až po zápěstí) u vladyk z Hodonic (rohy s 2 rukami), Absolonů a Chorynských z Ledské (ozdobené 3 hady, později račími klepety) z Horšova a z Metelska (s 3 hlavami rybími) Škorní z Malonic (s 3 dubovými listy). Pokud pak zvláště znaku Diviše z Týnce se dotýká, měli i vladykové z Kestřan, Vidhostic a Klenovic rohy kuličkami ozdobené, z Obytec a z Opatovic ratolístkami. Z kterého Týnce Diviš pocházel není rozhodnuto. Příbuznost jeho pečeti s 3 posud popsány by ukazovala na Týnec na Slánsku (u Kolče). Diviš připomíná se v l. 1437—46, ač pečet' mohl si dáti zhotoviti i dávno před tím.

Č. 5. **Dorota Ritterova z Vražného.** Krásná pečet (otisk) velmi pečlivě provedená, větší než předešlé 4 (27 mm). Nápis: DOROTA . RITTEROWA . Z . WRAZNEHO. Pečet nese úplný znak Sádla z Vražného, z kteréhožto starobylého rodu Dorota pocházela. Úsměvu nelze se ubrániti, pozorujeme-li tento znak. Klenot: Chrt na podušce sedící opakuje se i na štítu tak věrně,

že i tam sedí chrt na podušce! Veselý to doklad, že tentokráte již (konec XVI. st.) známost pravidel heraldických u mnohých rodů ztrácela se v mlžinách. Správný starý znak Sádlů byl pás a chrt jenom klenotem. Později, jak řečeno, jednoduchý pás musil ustoupiti hezčímu chrtu, který v zapomenutí vzal s sebou s přílby i polštář. Se stránky umění ryteckého jest znak proveden ovšem vzorně na rozdíl od četných velmi ledabyle ano i nemotorně provedených z téže doby. O majitelce Dorotě S. z V. není na ten čas bohužel ničeho známo.

Tab. XVI. č. 1. **Kryštof Černohorský z Bozkovic.** Maličká, (15 x 17) papírová pečet pěkně pracovaná a dosti zřetelná. Pochází z prstenu a proto nemá dokola nápisu než jenom po obou stranách znaku i nahoře nad klenotem počáteční písmena. Na pravo od přílby jest HC (přehozeno omylem při rytí, má býti CH) nahoře H (Herr) vlevo VT (Von Trübau). Příčina, proč zde užito starodávného pojmenování dle statku a ne rodinného jména z B. jest právě asi veliká výše, na které se tehda rod Bozkovický nalézal, s nímž se jen Pernšteínové měřiti mohli. Poněvadž celá Morava Bozkovický rod i znak znala, měl pan Kryštof za zbytečno dávat si monogram VB a dal na pečet VT — Třebovou, své panství. Nápadné jest německé označení „Von“, to v polovici XVI. stol. v Čechách a na Moravě na pečetích českých rodů velmi zřídka najdeme! Snad již to byl ústupek němectví, které tehdaž Třebovsko již pohlcovalo!

Pečet má úplný znak pp. z Bozkovic: ozubenou (7 zubá) krokev, v heraldické mluvě „hřeben“ zvanou a klenot na podušce, dvě otepě dubových větví. Sběratel připsal sice okolo pečeti nápis: Jan Bedřich Černohorský z B. 1542 na Třebové, ale tehdaž měl Třebovou Kryštof (1520—50), jakož i pečet monogramem svým ukazuje.

Č. 2. **Přemek Prusinovský z Vickova.** Maličká (14 x 16) pečet papírová z r. 1555., ale jemně, ostře provedená. Obsahuje celý znak P. z V. a monogram PZV (Přemek z Vickova). Štít jest rozpoltný a pravá polovice třikrát rozdělená, klenot rohy s ústky (vojenské, druhdy zvané „truby slonové“). Nemínil se tím skutečný chobot slona, daný k ozdobě přílbice, ozdoba to v Čechách cizí — nemyslitelná — nýbrž roh býčí ku troubení přizpůsobený a pro podobnost s chobotem slona tak nazývaný.

Majitel pečeti Přemek (1519—60), syn Arklebův (1464—1518), vedle strýce svého Viléma (1534—72), biskupa olom., a bratra Viléma (1503—56) jest nejdůležitější osobou rodu svého. Byl nejen značně bohat maje Prusinovice, Bystřici, Jaroslavice, N. Jičín, Obřany, Křídlo a j. ale i ve věcech vojenských (1529 byl hejtmanem pomocných moravských vojsk k vyproštění Vídně) i správních (od 1552 zastával úřad podkomořský) stále účasten.

Č. 3. **Týž.** Také papírová pečet, ještě menší (12 x 14) než předešlá. Zajímavá je tím, že ačkoliv jest jenom o 5 let mladší

(z 1561) přece má znak podstatně změněný. Má totiž třikrát dělenou levou polovici, tak že při popisu štítu rodu z V. musí se vždy udati, že dělení bylo na obou polovicích kolísavě prováděno. Rozhoduje tu ovšem pečet posledního člena rodu. Monogram jest stejný s předešlým: P Z W.

Č. 4. **Matěj Vencelík z Vrchovišť**. Velmi malá papírová pečet, která nemá ani obvyklého vějířitého neb kruhovitěho omezení. Obsahuje pouze maličký štít (8 x 10) dole zaokrouhlený a na něm starší znak Vencelíků, Smíšků a Libenických z V. — jednorožce. Týž jest vlevo vzpjatý a velmi pěkně zobrazen. Zvláště postava jednorožcova a jeho hrozivé vzepnutí jest v duchu heraldickém krásně provedeno. Také vyplnění štítu jest bezvadné. Nápisu není, jenom uvnitř štítu nacházíme na pravé straně písmeno S, na levé D. Co by ta písmena znamenala, těžko uhodnouti. Jsou-li to, jak nejčastěji bývá, počáteční písmena jmen majitele, pak není to pečet Matěje V. z V., jak nápis sběratelem Cerronim učiněný naznačuje, nýbrž mohl by to býti Zikmund V. z V. bratr Matějův, v l. 1513—34 na Cholupicích sedící. Ale co počítí s písmenem D? Také by to mohlo býti heslo osobní nebo rodinné. To zůstává zatím záhadou i nezbývá nežli do jejího rozluštění ponechat pečet M. V. z V. Tento (1513—41) byl synem Václava na Třešti, Žirovnici, Včelnici a Vlčetíně (1478—1513), zdědil po otci (zemř. před 1518, spíše 1515) Třešť (převzal již 1513) a rozmnožoval po celý život jmění zděděné (1518 koupil část Hodic, Rosičky a Bezděkov, 1521 Maršov, Olšany, Vel. Jeníkov, 1538 ostatek Hodic). Z toho pustil dceři Barboře 1521 Bezděkov, Rosičku a Šlejšť a ostatní zůstavil Kryštofovi V. z V., jehož potomstvo přečkalo všechny ostatní větve rodu Vrchovišťského.

Č. 5. **Jan Václav Vencelík z Vrchovišť**. Pečet papírová 17 x 18 mm veliká, jako předešlá neobyčejně přesná a pečlivě pracovaná. Přes to, že jest tak skrovných rozměrů, podává všechny části znaku s překvapující zřetelností a životností, tak že i originál činí dojem mžikové fotografie živých zvířat. Pečet obsahuje rozhojňný znak Vencelíků (od krále Ludvíka) a má po obou stranách znaku monogram: I W W Z W. Na štítu rozčtvrceném jest v 1. a 4. čtvrti původní jednorožec v pravo vzpjatý, v 2. sokol s kuklí na hlavě, v 3. chrt; klenot rostoucí jednorožec. Jan Václav jest nejstarší syn Kryštofa V. na Třešti a Včelnici a Kat. z Hodějova. Po otci, který zemřel 1548 (16. kv. závět') zdědil Třešť a držel ji až do r. 1606, odkázav ji (závěti z 3. ún.) synu svému Zikm. Matyášovi.

Č. 6. **Týž**. Pečet tato (16 x 18) taktéž papírová jest oproti č. 5. slabší jakosti, ale také dosti zřetelná. Monogram není celý. Má jen po pravé straně I W, po levé W Z (schází W). Zvířata na štítu mají vesměs jinou polohu než v č. 5., klidnější, méně heraldickou. Sokol v 2. čtvrti, který v č. 5. vysoko napřaženou nohou vyzývavě opíral se o kolmou dělicí čáru štítu, stojí na

této pečeti tiše jako holubice. Také jednorožec slevil hodně s heraldické bojovnosti č. 5.

Tab. XVII. Č. 1. **Hynek Krušina z Lichtenburka**. Otisk starobylé pečeti (z r. 1271), menší (24 mm), ale uměle zhotovené. Nápis S . HINCONIS . CRVSCINE . D . LVCHTENBVRGH. Vnitřek pečeti ozdoben jest ratolestmi, uprostřed nichž spočívá pěkná přilba hrncovitá z oné doby, rouškou pokrytá. Tato vlaje na levou stranu. Na přilbě jest klenot, kapr pp. z L., ozdoben kytou z kohoutích per (později ocas paví). Štít nesoucí znamení obecně známé — ostrve — vynechán. Hynek Krušina byl nejstarší syn p. Smila z L. (1230—69) a Elišky z Kunštátu (u Wolného [Top. Mor. VI. 385, 419] z Červ. Hrádku neb z Křižanova) (1256—69). Působil v l. 1256—96, kteréhožto r. zemřel, (1. manž. Domaslava ze Strakonice, 2. Mechtilda (ještě 1314).

Hynek (Jindřich) též Henrich, Heiman psaný, byl muž zámožný a v bouřlivých událostech tehdejších pohnutých dob velmi činný. Zastával vysoké úřady: Nejvyššího komorníka (1292), maršálka dvoru král., purkrabí kr. loketského (od 1294). R. 1271 byl svědkem v smírčí smlouvě s Uhry, 1277 byl jedním z rukojmí míru s Rud. z Habsburka, 1278 bojoval v osudné bitvě na Moravském poli, ale šťastně se zachránil, nesdíleje osudu svého pána. S bratry Smilem, Oldřichem a Remuntem držel Něm. Brod se stříbrnými doly, sám ještě Lipnici, Žleby, Ronovec. Rod jeho nazval se dle něho Krušinové z L.

Č. 2. **Ješek z Chvaliny**. Otisk větší (30) pečeti z r. 1372 (orig. ve Vyš. Brodě) ne zvlášť sice umělecký, ale dosti dobrý a zřetelný. Nápis: S . IESCONIS . DE . CHWALYN. Majitel tedy nebyl Ješek z Chmelin, jak píše Kolář, Herald. (250), ale z Chvaliny neb Chvalin, jak má táž Herald. na str. 169. Ze znaku jest na pečeti zase jenom přilba s klenotem. Přilba jest čelná (hledí ven ze štítu) a má po obou stranách vlající přikryvadlo. Klenot jest známý muž s mečem, později u této větve dokonce král (s korunou na hlavě), u ostatních větví obrněný rytíř a náleží tím způsobem k velikému rodu Doudlebskému. Majitel Ješek (i Jendlín zvaný) spečetil r. 1372 s bratrem Janem (z Dubové) list kláštera vyšebrodského. Bratr jeho dostal se ženou dvůr svobodný v Žestově a prodal jej téhož r. Vaňkovi z Lhenice.

Č. 3. **Jan z Dražic**. Malá tato pečeť (otisk) 25 mm, náležela členu panského rodu, který v XIII. a XIV. st. řadil se k nejpřednějším rodům českým, vynikaje v nejvyšších úřadech zemských nejen světských, ale i duchovních. Čítal 3 biskupy a 2 kanovníky hradu Pražského, což při počtu známých mužských osob jeho (13) a při nedlouhém trvání (150 let) jest poměr neobvyklý.

Pečeť má nápis: S . IOHANNIS DE DRAZICZ. Jest pěkně provedená, zvlášť rohy v klenotu jsou sličné. Obsahuje úplný znak: Štít v pravo nakloněný, na němž vinná ratolest s trojlistem. Přilba sedí na levém rohu štítu v poloze čelné, má po obou stranách vlající pokryvadla a klenot bůvolí rohy, každý ozdobený též 3 listy réвовými.

Památný tento znak nachází se v Praze u Dominikánů (na západním portálu), na kostele sv. Jiljí, na věži biskupské na Malé Straně (u tří zvonků), na pečeti sv. Václavské z r. 1332 a v sakristii děkanského chrámu v Roudnici. Barvy znaku bývaly prvotně: zelená ratolest se zelenými listy na zlatém štítu, později vlivem povětrnosti změnila se zlatá barva v červenou.

Majitel této pečeti Jan z D. jest syn Řehníkův (Řehoř) a matky Adély. Neoddal se stavu duchovnímu jako jeho strýcové, nýbrž žil pokojně na svých statcích Dražicích, St. Benátkách (Nové založeny 1349), Kbelích a Frydštejně v l. 1340—67 (zemřel 15. října 1367). S manželkou Jitkou z Vartemberka (zem. 8. srpna r. 1361) splodil dva syny (Jana ml. a Beneše) a dvě dcery (Jitku a Máni), ale těmito syny (Janem, neboť Beneš zem. před otcem), slavný tento rod vymřel. Připomínají se sice v XV. stol. vladyky z D. a v XVI. Dražičtí z Dražic, ale ti nemají s tímto panským rodem nic společného než jméno.

Č. 4. **Jan z Mysletína.** Otisk pečeti dosti veliké (30 mm) s nápisem z většiny ulomeným. Písmo špatně provedené čte se velmi těžce. Zbylo z něho jenom: SIG S Z MISSLETI . . Také znak jest ryt jenom povrchně. Obsahuje pouze přílbu s klenotem. Klenot jsou buvolí rohy a mezi nimi lidská hlava. Celek činí dojem, že znak byl napodobenina z Německa, obsahující trup muže, který má na místě rukou rohy buvolí. Ten znak v heraldice německé dosti zhusta se objevuje. Na naší pečeti se ovšem rytec valně nepodařil. Toto poprsí bylo bezpochyby i obrazem na štítu. Originál pečeti z r. 1378 nachází se v archivu budějovském.

Jan pocházel z Mysletína na Budějovsku. Žil v l. 1376—1411 maje stále Mysletín. R. 1378 byl rukojmím za Mikuláše Plachtu z Boršova a téhož roku ručil za Jaroslava z Kropna. Na tomto listu zachovala se i jeho pečeť.

Č. 5. **Jan z Prosenic.** Otisk stejné velikosti jako předešlý (30) skoro z téže doby (1389), dobře pracovaný, ale stářím sešlý. Nápis jest částečně poškozen, lze přečísti jenom: S NIS DE PROSIENICZ. Uvnitř jest úplný znak vladyk z P.: Štít nakloněn jest v levo, též přílba v levo obrácená sedíc na pravém rohu štítu. Na štítu jest znamením pás (od pravého horního rohu na levo dolů). Pro toto znamení dávají se vladyky z P. do rozrodu Chrtů ze Rtína, Sádlnů z Vražného a Břekovců z Ostromeče a jich strýců. Tomu však odporuje klenot, 3 měsíce, z nichž jeden přibývající, druhý stoupající, třetí ubývající. Není to však kříž zakončený měsíci, nýbrž prosté spojení tří měsíců jako klenotu. Podobně býval i kapr a j. menší obrazce v klenotu vyzdviženy na tyčích. Byloť to prosté upevnění na přílbě. Klenot tří měsíců jest mimo to ozdoben kytou.

Jan z Prosenic byl usedlý v Sedlčansku, příbuzní jeho Valter (1364—67) a Jícha (1400—54) také v Soběslavsku. Pečeť Janova uchovala se v prelatuře krumlovské.

Tab. XVIII. Č. 1. **Matěj z Holkova.** Nenápadná tato pečeť a malá (23 mm) již písmem svým určuje věk, v němž žil majitel (minuskule — XV. st.). Obsahuje pouze štít s 3 okouny obrácenými v pravo. Nápis: s. matie . de . holcowa. Rytec tu stržen češtinou, neboť místo de holcow napsal holcowa. Případ ten s v XIV. a XV. st. dosti zhusta naskytuje. V XVI. a u drobn šlechty i někdy v XV. zavládla již čeština. Ryby na štítu toho rodu popisují se někdy i jako kapři, ale na pečetí Matějově jest zřetelně naznačeno, že jsou to okouni, vyznačující se štíhlostí a prohnutým tělem. Na jiných pečetích toho rodu bývají okoun obráceni i dolů nebo nahoru hlavou (Bušek 1425 v ar. Třeboňském). Znak nebyl tehda ještě ustálen.

Matěj z Holkova náležel k rozšířenému rodu vladyckému z Krumlovska, který odtamtud do Písecka a Blatenska se rozšířil. Matěj připomíná se v l. 1469—93 na Štěkni (do 1472) a byl i ve službách pp. ze Švamberka na Zvíkově. Jest vnukem Matěje (Macha) z H. (1378—1413) na Holkově a Opalicích a synem Mikuláše Holkovce (1425—59) na Holkově, Vesci, Doudleběch, Hůrce a Strážkovicích, tudíž z rodiny zámožné. Větev jejich seděla na Bezděkově v Blatensku. Matěj sám jest poslední známý člen rodu toho.

Č. 2. **Mikuláš z Chvalkova.** Vzácná pečeť vzácného heraldického znamení — zvon — který se, pokud známo, jenom u dvou rodin vladyckých v Čechách vyskytuje, totiž u vladyk z Ch. a z Uherčic. Jest zcela rázu předešlé i písma a velikosti (23 mm), ale hlavní část pečetí, obrazec znakový, zvon, jest pečlivě a věrně vypodoben. Obsahuje i srdce a závěs zvonový. Nahoře uprostřed pásu s nápisem, kde bývá naznačen počátek nápisu: nicolai de chwalkow různou ozdobou nebo kytičkou, hvězdou nebo křížkem, dal rytec jako klenot zmenšený zvonek vzhůru obrácený a naň písmeno s (sigillum), což jest nápad pěkný a zajímavý. Klenot s přílbou jinak není zobrazen.

Také vladky z Ch. jsou rod jihočeský, z Trhovosvínka. Předkové jejich vyskytují se již v XIV. věku. Potřebí tu upozorniti, že nemůžeme každého člena, který má stejný přídomek, dávatí za příslušníka určité rodiny, jak učinil onen „badatel“, který píše o staronovém rodu Vaváků z Adlar, dal mu všechny Vaváky, které vůbec po Čechách vypátral, ba i známého pána Oldřicha Vaváka z Hradce — znaku růže. Jiný nemenší „badatel“ sbíral pilně všechny Hrochy po Čechách i Moravě za své předky. Nešťastná genealogie! — Také všechny vladky, kteří se psali z Ch. nemůžeme jen tak zhola počítati za příslušníky jedné rodiny. Připomínají se r. 1389 Jan Pucek z Ch. s pastorkem Přibíkem a Pešík z Ch. 1390, kteří byli pány na Chvalkově, ale jsou-li předky Mikulášovými, nelze bez jich pečetí rozhodnouti a pečetí mnohých rodů českých se nezachovaly, ty pak, které se přes všechnu nepřízeň živlů, stáří, různé zjištěné „sběratele“ zachovaly, nejsou posud ani sepsány, tím méně popsány a v známost

badatelů uvedeny. Jsme za jinými národy silně opožděni! Kdo již různými cestami dostal se v držení českých pečeti a jest peněžní tísní nucen je prodati do ciziny, jest mravně zavázán, aspoň odlitek zachovati zemi a historické práci a darovati jej buď zem. museu neb spolku, který v oboru tom pracuje. Jinak mohou se i unika octnouti v cizině a tam bez užitku zaniknouti!

Jak rozhodujícím dokladem příbuznosti jest pečeť, ukazuje tento případ u vladyk na Chvalkově usedlých. R. 1427—8 připomíná se též Licek z Ch., ale znaku zcela různého: Štít polovičný a klenot buvolí rohy. Zvěčnělý Mart. Kolář by tomu snad řekl „náhradní znak“, ale to by platilo jen v tom případě, kdyby z jiných pramenů byla přesně dokázána příbuznost Lickova s předky Mikulášovými, čehož tu není. Proto potřebí veliké opatrnosti v pátrání a v konečných vývodech. Všechna nižší šlechta po celé XIV. a přes polovici XV. stol. měnila dle nových sídel stále přídomky, tak že přecasto i vlastní bratři měli jich 3, 4 i více a tak bychom dostali troj i vícenásobný počet rodů českých, než jich opravdu bylo.

Majitel pečeti Mikuláš připomíná se r. 1488 na listině vydané na Nov. Hradech a 1492 jest pečeť jeho na listu, chovaném teď na děkanství krumlovském. Měl-li mimo Chvalkov ještě jiné statky, není známo. Také o jeho rodině více nevíme.

Č. 3. **Václav z Kocova.** Pečeť stejné velikosti (23), rázu písma i provedení jako obě předešlé. Obsahuje také jenom štít bez klenotu. Znak jest polokůl stojící na břevně. Nápis: S . waclaw . de kocow. Vladyky z K. jsou rod západočeský s prasídkem v okrese plánském. Jsou větví rozrodu tak zvaných Prostibořiců, k nimž patřili vladyky z Čičovic, z Ejpovic, z K., Podmoklští z Prostiboře, ze Zvíkova a j. M. Kolář soudí, že byli i příbuzní velikého kmene Svojšínského, ano snad i Drslaviců (znaky: Jedno břevno — tři břevna — tři polobřevna — trojříčí) a dává jim takto celé území Úhlavy, Radbuzy a Mže, čímž přeskakuje z jednotlivých rodů na celá starodávná plemena. Ale věc tak dalekosáhlá, ač trochu podepřená podobností znaků i jmen, přece jen tak zhola tvrditi se nedá a. vyžaduje dalšího bedlivého zkoumání. Zvláště schází ještě příbuznost rodová v 13. a 14. věku, tvrdý to oříšek při té chudobě pramenů!

Rod Kocovských sám byl četný a kvetl v Čechách od 1357 až 1656. Vedle nich byly ještě 2 rodiny pp. z Kocova původu německého. Jedna posud kvete v stavu panském. Znak její jest beránek na štítu i klenot.

Václav z K. žil ku konci XV. a na počátku XVI. stol. R. 1510 měl rozepří s Novým Městem pražským a obdržel na něm 1000 kop náhrady.

Č. 4. **Václav Kruknár z Lobkovic.** Pečeť ještě menší než předešlé (20), ale pěkně rytá. Má jen štít bez klenotu. Na štítu jsou dva šípy pokosem na pravo položené. Někdy leží i vodorovně. Nápis: Sigill. wenceslai . de . lobkowicz. Rozumí se samo sebou,

že tu není řeči o nynějších knížatech z Lobkovic, ani o jejich příbuzných, ale o vladycích, kteří před knížaty z L. osadu tu drželi. Byl to zejména Přibík z L. 1354 a Rajmund z L. 1356. Ani ti však nemusili (ale mohli) býti předky Václava Kruknára. Tento objevuje se na jevišti dějinném v bouřlivých dobách husitských (v letech 1431—6), kdež byl tábořským hejtmanem na Ml. Boleslavi. R. 1433 přivěsil pečeť svou k listině chované posud v archivu třeboňském. Potomků nezanechal.

Č. 5. **Petr z Perče.** Sádrový otisk 27 mm veliký, jehož original přivěšen na listinu z r. 1418 chovanou v archivu jindřichohradeckém. Nápis: S. PETRI DE PERCZE (místo DE PERCZ), případ stejný jako u Matěje z Holkova (v. t.). Na pečetě jest dosti vzácné znamení — rak. Vedle nejpřednějšího nositele tohoto znamení erbovního — Jana Žižky z Trocnova — a vladyk z Perče užívali tohoto zpátečníka na štítu také rody z Batelova, z Bulvanu, z Červeného, Dobrovodští z Dobré Vody, z Hluku, Karlovic, Ostrova, Rackové z Kopenic, z Rosičky, Šebířovští z Křekovic, Vanečtí z Jemničky a Žitínové z Dláždice. Někteří oblíbili si také jeho dobrou zbraň — klepeta. Od vladyk z Trocnova lišil se rak vladyk z Perče barvou; oni měli červeného na stříbrném, tito modrého snad také na stříbrném štítu.

Vladyky z P. jsou známi až dle Perče v Žatecku, ačkoli před tím sídlili v Budějovicku s Trocnovskými. Majitel pečetě Petr objevuje se v l. 1407—35, od r. 1407—10 jako pán na Eisenberce (Jezeře) v Jirkovsku, potom jako purkrabí na Příbrami, od roku 1427 jako pán na hradě Řebříce a ještě 1435 (10. břez.) přichází jako svědek odkazu zemř. Janka Vrše ze Sádlna. R. 1454 byl již mrtev a syn jeho Jan měl spletné jednání na zem. soudě o hrad Řebřík, jehož zápisný list byl tehda již v čtvrté ruce. Po Janovi připomínají se r. 1488 Václav Rakovnický z Perče a později Jan Rakovnický na Hostivaři.

Tab. XIX. Č. 1. **Brum z Radešína.** Sádrový otisk (50 mm) provedení sice neumělého, ale památný ctihodným stářím (1360). Obsahuje jenom štít a okolo nápis: S. BRVMONIZ DE RA . . . IN (RADESSIN). Znak ukazuje, že nelze čísti ani Radenín, ani Radotín, neboť majitel Brum patří k rodu Předborů z Radešína znaku býka. Býk jako vzor neskrotné síly vždy se v heraldice maloval i ryl v skoku, později v úpadku heraldiky kráčí klidně, v XVI. a XVII. stol. i po trávníku, býk Brumův však chudřas neschopnou rukou „umělcovou“ ani neskáče, ani nekráčí, nýbrž vrávorá jako schvácen po boji. Má též jazyk vyplazený a hlavu smutně sklopenou. Bedra má otočena rouchem. Barvy byl stříbrné se zlatýma rohama a kopyty na modrém štítu; klenot byl týž býk vynikající.

Starožitný rod Předborů z R., který kvetl v Čechách od 1220—1589 rozštěpil se v několik větví, které z původního sídla v Sedlčansku rozšířily se do sousedních okresů: benešovského, votického a do Příbramska, na jihu zase do Milévsky, Soběslavsky,

až i do Strakonicka. Dle různých sídel psali se z R., Drahenic (z nich Bartošek proslulý kronikář 1390—1445), z Kovářova, z Chotěřiny, Hradětic a z Počapl. Brum patřil k větvi, která se psala prvotně z Chotěřiny. Připomíná se v l. 1360—73 na Chotěřině spolu s bratrem Předborem. Oba snad byli syny Martina z Ch. (1324 na Ch., Vescích a Vepicích) [Sedl. Hrady XI. 79]. Brum prodal 1365 klášteru břevnovskému roli na Vlčovici. Potomky jeho mohli býti Přibík a Martin z Ch., z nichž onen mimo Ch. držel podací v Kovářově (1390) a Martin přečkav Přibíka, žil ještě v l. 1407—15 na Ch. Nadal též kaplanství v Kovářově. Předbor, bratr Brumův, měl četné potomstvo, zejména šest synův: Bruma, Bůžka, Mikuláše, Ješka, Chvala a Předbora, kteří rod Předborův dále v XV. a XVI. stol. vedli. Poslední známý člen připomíná se v tituláři na r. 1589 Adam v Postupicích.

Č. 2. **Heralt z Rataj.** Velmi pěkně provedený otisk pečeti ze XIV. věku (veliký 28 mm), který obsahuje bohužel jen klenot. Nápis: S. GERHARDI DE RATAI. Klenot byl jelení parohy (ty se snad nacházely i na štítu) a mezi nimi jakýsi hřeb nebo hůl. Přílba jest čelná, hrncovitá, pěkně provedená s vlajícími příkrývadly po obou stranách. Ostatní plocha ozdobena jest větévkami. Pěkné provedení ukazuje na zámožného vladyku, snad i pána. Ačkoli se v Čechách připomíná pět rodů vladyckých z Rataj a na Moravě dokonce dvanáct, nelze přece posud, kdy heraldické bádání u nás v počátcích se nachází, určit, kterému z těchto pěti českých rodů z Rataj náš Heralt (či jak na Moravě psali, Herart) přináleží. Lze jenom s velkou pravděpodobností říci, že žil ok. 1350, jakož ráz a písmo pečeti ukazuje, spíše ještě v první pol. tohoto stol. Do bližšího určení nelze se na základě tohoto klenotu, který ani Kolář ani Král ve svých „Heraldikách“ neuvádějí, na ten čas pouštět.

Č. 3. **Jan Rut z Dírného.** Otisk neveliké pečeti (25 mm) prostředního provedení s úplným znakem a nápisem: IAN RVT Z DIRNEHO. Na štítu jest plot o pěti tyčích, klenot má 9 volných tyčí. Pečeť byla majetkem Jana R. a rázem náleží do konce XVI. stol. Toho času žili 3 Janové. Nejstarší Jan na Dírném (1534—81), syn Albrechtův, Jan mladší na Vícemili a Borči (1565 až 97), vnuk Albrechtův ze syna Viléma (1534—74) a syn tohoto Jan nejmladší (1597—1615). Jednomu z těchto tří pečeť patřila.

Rutové jsou rod jihočeský, již 1350 v službách rožmberských se objevují. Prvotně psali se Roth a jsou asi původu německého. V řadách české šlechty připomínají se až do 1661 a jméno jich v různé formě (Rut, Růt, Roth i Rott) uchovalo se posud.

Č. 4. **Jan Štítenský z Kostník.** Sádrový odlitek (22 mm) obsahuje jenom štít a nápis neúplný: S. ioan kotnic. Na štítu jest jenom hlava a krk telete, což jest důkazem, že ještě ani r. 1500, z kteréž doby pečeť naše pochází, nebyl znak této rodiny ustálen. U Koláře (Heraldika 177) byl znak tele celé, u Krále (Herald. 91)

půl bílého osla v pravo vzpatého na modrém štítu, klenot týž osel, u Paprockého (Diad.— Kolář Herald. 118) půl telátka (při popisu vývodu Přecha z Hodějova). Pokud nejsou po ruce všechny zachované pečeti toho rodu, nelze než se přidržeti znalce, jenž byl rodu žijícímu nejbližší a to jest Paprocký. Přítomná pečeť má sice na štítu zvíře rázu osla, ale tento se označoval nejčastěji s uzdou, čehož tu není. Jan Š. z K. (v Libri cit. et sent. píše se někdy z Kostník, někdy z Kosník) pocházel ze starožitné rodiny moravské z Jemnicka, odkudž se členové dostali dílem do Znojemska, dílem do Čech (do Počátecka) a dle tvrze Štítné přijali příjmení Štítenský z K. První známý předek jich jest Filip z K. 1352—76, který držel statky pozemské v Kyjovicích (prodal 1352), Dol. Dubňanech (1352—4), dvůr v Hornicích (který postoupil 1358 sestře Elišce), ves Hornice (od 1369). Mimo to držel rodné sídlo Kostníky, z něhož část 1376 odprodal. Měl dvě dcery, z nichž Střezna (manž. Mikuláš z Jemnice) obdržela 1377 Hornice a druhá dcera měla za manžela Jindřicha (1376), neznámého rodu. Po Filipovi připomíná se dlouhá léta Jan (syn?) 1381—1430 na Kosníkách, Polici, Brvicích a Křepicích s manž. Dorotou z Polic, které ukázal 1390 platy v Polici. V l. 1407—12 uvádí se čtyřikrát na zem. soudě (Lb. cit. et sent.). Jan měl syna Artleba (1421—72). Ten vstoupil do služeb pp. z Hradce a držel ještě starodávné sídlo rodinné Kosníky, získal Štítné (před 1450) a platy v Dobešově a V. Benešově (1472). Manželka jeho byla Anežka z Lidkovic (Šmerovská) 1472 a syn Bernart (1453—72) na Kosníkách a Štítném. Ku konci XV. st. žili bratři Jan (majitel této pečeti) 1496—1515 a Arkleb (1496—9). Oba byli od Zdeslava Koňasa z Vydrí vzati na spolek Kostelního Vydrí. Arkleb držel též Štítné. Jan měl V. Jeníkov, Olšany, Maršov, od 1504 Kost. Vydrí, 1/2 Čes. Olešné a Popelína a část Vlčetína. Manželku měl Annu Roubíkovou z Hlavatec, roz. Špetlovou z Prudic. Zemřel 1515 (v sob. před sv. Jiřím). Vdova Anna dědila po něm Popelín a Čes. Olešnou a vdala se po třetí za Jana Škorni z Proseče. Ze Štítenských se pak již nikdo nepřipomíná. V tituláři z 1534 jest sice jmenován Kryštof Šípek z Kostník, ale podobá se, že byl buď jiného rodu nebo přijat pouze k erbu a titulu z K.

Č. 5. **Jan z Třebomyslic.** Maličký (20) sádrový otisk se štítem a nápisem: ian z trzebomyslycz; na štítu jest husa v levo krácející. Ačkoliv jest husa pták v Čechách velmi známý, nenachází se příliš zhusta ve znaku. Ze starých rodů užívali jí na štítu jenom Dýmové ze Střítěže, vladyky z Vrutic, z Drahubuzevsi, Hlazovic, Dešova, Bašnic a Pechanci z Kralovic, rozletělou pp. z Ludanic, vladyky z Mlíkovic, z Drahanovic, v klenotu Houskové ze Zahrádky a z mladších rodin Losové z Losimthalu a Mirabelové z Treuhofu.

Vladyky z Třebomyslic jsou nejspíše stejného rodu s Dýmy ze Střítěže nejen stejným znakem, ale i osídlením (vlad. z Třebomyslic v Horaždovsku, Dýmové v Strakonicku, Sušicku, Volyňsku).

Posud jsou však z nich známi jen tři členové: Oldřich, který držel dvůr v T. a zemřel před 1381 (vdova po něm Anna zem. ok. 1381), Ješek, snad syn Oldřichův, držel též dvůr v T. a zem. ok. 1395. Třetím členem jest náš Jan z T. Podle tvaru štítu (dole již trochu zaokrouhleného) a písma (minuskule) žil ok. polovice XV. st., ale o jeho majetku a příbuzných není na ten čas ničeho známo.

Tab. XX. Č. 1. **Vaněk z Valečova.** 25 mm veliký tento otisk sádrový obsahuje pěkně vypracovaný štít se znakem a nápis: S. Wanyek z Waleczowa. Pochází z 1459. Na štítu jest krásné znamení erbovní — slunce — s tváří, od něhož vycházejí paprsky. Klenotu není. Úplný znak byl zlaté slunce na modrém štítu, klenot modré-zlaté-modré péro. Rod z V. má původiště v Mnichovo-Hradištsku. Později sídlil též v Mlado-Boleslavsku, Jičinsku, Chlumecku i v Opočensku. Kvetl pokud známo v letech 1323—1498. Nejstarší členové jsou Zdeněk z V. (1323—30, Bartoš st. (1323—4) a Bartoš ml. (1323—4). Ti tři drželi společně Valečov, Zdeněk sám i Štralek na Moravě a Bartoš ml. Straky. Potomstvo známe určitě jen u Zdeňka. Měl tři syny: Ješka (1352), Zdenka (1352) a Vojslava (1352, zem. 66). První dva drželi společně Valečov a Ješek také Březovice na Moravě (do 1365). Vojslav byl farářem v Bosni. Krátce po těchto bratřích připomínají se bratři Ctibor a Hereš z V. a Bartoš neb Bartošek Zábrdovec ze Slatiny, jinak z V. Tito zdají se býti syny jednoho z obou Bartošů shora jmenovaných. Ctibor (1362—80) na Valečově měl také část podací v Bosni a držel dům v Praze na Hradčanech. S Heršem měl podací kaple sv. Hypolita pod Vyšehradem. Hereš byl pánem na Bosni, Valečově a Žantově. Žil v l. 1362—1409. Zemřel buď toho roku nebo již před tím. Manželka jeho Bětka (1393—1414) získala (1409) dům v Praze. Zmíněný Bartoš Zábrdovec z V. (1366—85) držel Slatinky, Liskovice a měl manž. Annu ze Slatinek jin. z Rychnova (1398—1402), která držela Semín. Syn jeho Jan, po otci také zvaný Bartoš Zábrdovec (1387—1414) převzal po otci Slatinky, Liskovice, Semín a získal Chomutičky Vyželec, Šaplavu a Újezd. Měl sestru Annu (1405) a manželku Annu ze Semína. Potomci jeho pomřeli do 1454. Stejnou dobou s těmito staršími vladykami z V. žil i Jan na Křinci (1378) a Bernart z V. (1371—1406 zem. buď 1406 neb 7). Tento Bernart psával se někdy z Jabkenic (Jablkynice), jindy z Křince a byl snad bratr Janův nebo blízký příbuzný. Měl syna Jana a dceru Jitku. Ta měla za muže Příbka z Rakova, ale když zeť zemřel (1393) a po dvou letech po něm i dcera, dědil vše Bernart: Rakov, Příchvoj, Lštění, Zajekury, Markvartice, Mrchojedy a Skuřiny. To vše získal syn Bernartův Jan a po strýci Janovi i Křinec. Žil 1398 až 1437. Rakov a ostatní dědictví pustil zase před 1418, podrže jen Křinec. Týž jest bezpochyby onen Janek z V., který získal od Vaňka z V. po 1398 dům a sladovnu v Něm. Brodě. V l. 1393 až 1406 připomíná se také Bohuše z V., který se táhl k platu

v Zalužanech a byl dlužen nějakou částku klášteru sv. Michala v Litoměřicích.

Na počátku XV. st. připomínají se z rodu toho též bratři Bartoš a Bernart, snad synové svrchu jmenovaného Herše. Bartoš (1410—31, zemř. před 1439, manž. Machna) byl pánem na Valečově, Valdštejně a měl podací v Bosně. Po smrti jeho zmocnili se pp. z Vartemberka násilně Valečova, zajavše vdovu Machnu a dva syny. Bernart (1410—31) držel díl Valečova, přichytil se Táborů a potom bratří Orebských, u nichž hejtmanil. R. 1422 byl jedním z rozsudích mezi Starým a Novým Městem. Syn jeho byl Jan řeč. Ješice (1433, zem. 64), pán na Valečově, Lhoticích a Strakách. Potomků nezanechal. Synové Bartošovi byli Vaněk a snad Jan (jiný než Ješice) 1433—56, dcery pak Kateřina a Ofka. Vaněk z Kněžmostu řečený Valečovský neb i z V. a Kněžmostu jest majitel přítomné pečeti. Přichází v l. 1439—72 (zem. 19. ún. 1472), podkomoří král. měst, který měl statky nejen po venkově (Opočno, Dobruška, Chlumec n. C., Kněžmost, Žiřice, Klíčany, Hoštice, Tišice, Rudeč, Straky (do 1441), Jaroměř (v zástavě) i v Praze a okolí (dům v Celetné ul. [od 1452]), Helmovy mlýny (od 1460), dvůr v Košířích (od 1452), i byl za správy i vlády Jiřího z Poděbrad osobou velmi známou. Jan měl v l. 1433—6 dům v Panské ul. a starý majetek rodinný, dům na Hradčanech, ale již pustý. Mimo ně žil tehda ještě Břeněk z V., jenž pomáhal 1448 Jiřímu z P. dobývat Prahu. Ze sester Vaňkových Kateřina (1445) měla za manžela Rameše z Hrádku (1445, zem. ok. 1463) a Ofka provdala se asi 1450 za Samuela z Hrádku, kterýž s ní dědil i staré sídlo rodinné Valečov (1481), když byl poslední mužský potomek z V., Viktorin na Opočně a V. v mladém ještě věku zemřel (1481). Vaněk měl 5 dcer, z nichž posledně se připomíná Lidmila z V., držíc ok. 1498 čtvrtinu Smiřic.

Č. 2. **Matěj z Větrní.** Otisk veliký (30), ale nehrubě umělecky provedený s úplným znakem a pěkným nápisem: S. mathie . de . wyetrznye. Znak jest umístěn v trojlaločné mandorletě. Štít má tři obruče ze sudu obrácené vzhůru a tři dolů, klenot jest soudek na tyči ozdobené nahoře kytou. Pečet pochází z 1432, original v třeboňském archivu.

Matěj z V. pocházel z vladycké rodiny v Krumlovsku, v stínu rožmberské růže, usedlé. Ottův Slov. Nauč. (heslo Višně z V.) počíná rod Višňů r. 1398. Pam. arch. (V. 140) kladou sice předky o 50 let nazpět a sice třemi bratry Oldřichem, Benatou a Předborem, kteří však neměli přídomku z V., nýbrž z Višňové. Také jména Oldřich, Benata, Předbora se nikdy již u Višňů z V. neopakují, ač toho jich potomci bývali dosti dbalí a jest to také jednou z hlavních pomůcek k důkazu příslušnosti rodinné.

Mimo členy v Ot. Sl. uvedené patří k rodu Višňů z V. titi: Jan z Mezipotočí a Větrní (měl dvůr v Mezipotočí, a zem. ok. 1375); Odolen z V. (měl 1372 dva domy ve Větrní). Tento zanechal syna Maršíka (zem. 1396), po němž ony dva domy za

odúmrtí svolány. Mimo Matěje našeho, majitele pečeti, připomíná se jiný Matěj výslovně jako strýc Petra Višně (1433—80). Tento Matěj zemřel také před 1452. Na Čekanicích u Blatné připomíná se 1472—3 Přibík Višně z V., po němž se dostal tento statek Korbelům z Bukové. Na počátku XVI. st. žila také Dorota V. z V. (manžel Jošt z Raicnšteina), která koupila 1511 Přítulnov. V tituláři z 1534 připomíná se též Markvart a Adam na Pasovarech, v tituláři 1556 Vok Višně z V. Jiřík byl 1567—8 purkrabím na Krumlově, Anna, sestra Adama a Jetřicha, na Černém Dubě (manžel Kalkreuter z Kalkreutu) a Jan Adam, syn Janův 1628—53.

Č. 3. **Jiřík z Větrní.** Malý otisk pečeti (22 mm) z 1460 obsahuje jenom štít a nápis: S. Girzik z Wietrznie. Na štítu také 3 obruče obrácené nahoru, 3 dolů. Jest to pečeť Jiříka, syna Matějova, bratra Petrova a Vaňkova. Jiřík žil v l. 1441—82. Pasovaru nabyl před 1472, v Zátoni držel dva domy do 1458 a měl také vísku Tatry, v nichž dědiny vyměnil 1475.

Č. 4. **Jan z Vlksic.** Veliká (32 mm) pečeť (otisk) památná nejen stářím (1388), ale i tím, že obsahuje úplný znak, což v XIV. st. zřídka bývá. Nápis: S. IOHIS . D . WLKSICZ. Na štítu i v klenotu na točenici jsou spojené bůvolí rohy. Pečetidlo jest ve sbírkách musejních. Vladycká rodina tato pochází z V. v okrese Milevském, a kvetla v l. 1359—1486. Z nejstarších členů znám jest Čejchan z V. 1359, jemuž Petr z Rožmberka vyprosil t. r. odpuštění hříchů u papeže (Sedl. Hradu VII. 284). Po něm se připomíná Čáslav z V. na Vlksicích, lovcí krále Václava. R. 1381 vyprosil si část Číčovic. Majitel této pečeti byl Jan příjímím Lutina (Arch. Čes. II. 321) 1385—8. Držel Vlksice, získal po ženě Johance ze Střítěže (zemř. 1385) Nasavrky. R. 1388 (6. list.) byl jedním z čtyř rukojmí smíru mezi Oldřichem z Hradce a Přibíkem ze Stráže (pečeť v archivu v Jindř. Hr.). Zanechal asi dva syny, z nichž jeden byl Ondřej z V. Ten připomíná se 1396 a teprv 1437 dva jeho synové Václav a Jan. Ti měli stále ještě rodinné sídlo Vlksice a (1437) Hlubín; současně byl strýc Děpolt z V. (1432—40), snad syn bratra Ondřejova. Děpolt účastnil se také sjezdu čáslavského (17. břez. 1440, Arch. Čes. I. 255). Potomky bratří Václava a Jana byli Jan (1469—86), purkrabí na Helfenburce (1469—75, 1469—71 s Vlaškem z Milenovic, potom sám) a Rožmberce (1475—8 i násl.), kterýž držel mimo Vlksice od 1486 díl Olděnic a r. 1472 také Hron z V. Těmito končí zprávy o vladykách z V.

Č. 5. **Zikmund Zapský ze Zap.** Otisk 30 mm veliký, práce prostřední, s úplným znakiem a nápisem: S. Sigmondi de zap. Na štítu jest klín, nedosahující horních krajů štítu, v staročeské heraldice zvaný rádlo pro podobnost se starodávným hospodářským nástrojem. Klenot jest složená křídla a na nich týž klín. Znak pochází asi z r. 1600.

Vedle členů Z. ze Z. uvedených v důkladném článku Sedláčkově v Ot. Sl. Nauč. a vedle majitelů Zap, smíchaných do všezapského pytle (viz heslo Zapy tamt.), připomínají se ještě bratři Vilém a Vznata 1331, kteří prodali t. r. Šestlice a koupili Kvic. Vznata žil ještě 1364. Oba měli potomstvo, Vilém syna Jana (1364 na Kvici) a Vznata Jana (1364—89) a Zdenka (zem. 1389). V tu dobu žil i Vilém ze Z. (1364—80). Byl farářem na Horkách a potom v Budči. R. 1364 prodal část Kvic a jinou dále držel. Zem. 1380. Blízký mu byl Vilém ze Sčítárek, jinak ze Zap (1394). V první polovici XV. st. seděla na Zapech také Johanka s dcerou Lidmilou (1436). Také se jmenuje (Tomek, Děj Pr. IX. 327) 1467 Hynek syn Hynkův jako písař arcibiskupský, Jan (1484—1509), hejtman knížete Jindřicha z Minstrberka na Kolíně (1484—7, 1500—2). Okolo 1550 zem. v Chrudimi panna Johanka ze Z. a pochována na hřbitově kostela sv. Kříže (Pam. arch. IX. 935). Jiná Johanka žila 1526 na Moravě (Hist. Sbor. IV. 19). V tituláři z 1589 uvádí se Jan Z. ze Z. Eliška Z. ze Z. (manž. Mikul. Bílský z Kaříšova (rodokmen Vrábských v St. Boleslavi) ok. 1560. Tehda koupil také Pavel Z. ze Z. dva domy kmecí s rolemi, lukami, lesy v Dvakačovicích za 120 kop od Slepoticých ze Sulic.

Tab. XXI. Č. 1. **Samuel Albín z Weisnblutu.** 28 mm veliký otisk se znakem dosti znatelným a méně zřetelným, nápisem. Ten jest: SAMVEL ALBIN VON WEISNBLVT. Znak jest úplný a obsahuje na štítu pohanskou korunu (s ostrými hroty bez perel) zkrze kterou prostrčeny jsou křížem dva praporce a uprostřed kolmo šíp. Klenot jsou tři pštrosí péra.

Majitel pečeti Samuel objevuje se v pramenech v l. 1629—34. Sice uvádí jej Schimon (Der Adel Böhmens) již r. 1604 jako koncipistu dvorské kanceláře a povyšuje jej do stavu panského, ale patrně omylem. R. 1604 šlechta česká ještě neplývala vzácným tímto jménem „pán“ a povyšovala jen rody prastaré, Hodějovské, Vchynské a pod. Na Albiny, Michny, Engly a j. „starožitníky“ došlo až po r. 1620!

Má tudíž rok 1604 býti asi 1634 a místo stavu panského — potvrzení stavu šlechtického, nanejvýš rytířského. Ovšem byl již r. 1634 Samuel král. radou a prokuratorem, nikoliv koncipistou. Věc potřebuje tudíž dalšího šetření. Jako všichni ostatní povýšenci těchto dob zakoupil si i Samuel statek pozemský a to 1634 Ostrov klášter (zápisně). Také se píše pánem na Purkersdorfu (Střítež u Trutnova). V r. 1657 připomíná se Arnošt Karel A. z W. snad jeho syn. Týž prodal t. r. Ostrov. Rodina Samuelova kvetla pak ještě dlouhá léta v král. Českém. Ještě v 2. pol. XVIII. století žil v Praze Josef A. z W. (nar. 1729, zem. 1789 18. břez.) ve farnosti Týnské na Starém městě.

Č. 2. **Václav Bernard Bartodějský z Bartoděj.** Papírový originál vějčitý, velikosti 24 x 28, pěkně provedený, obsahuje úplný znak a nápis okolo: WENT. BERN. BA SKY V. BARTTOD. Znak jest pás ozdobený 3 pokosnými routami,

klenot složené křídlo a na něm týž pás s routami. Pečeť pochází asi z r. 1660. Majitel Václ. Bern. (1652—85) pocházel ze staré slezské rodiny, která sice nečítala veliký počet členů, ale přece se rozšířila po velikém území, byvši postupně usedlá v Slezsku, Moravě, v Čechách i v Uhrách. V Čechách byla usedlá na východě (v okrese polenském), na Moravě držela (od r. 1548—1746) hojné statky, mezi nimiž i proslulé nyní Luhačovice (po 60 let). Václ. Bern. byl také nejzámožnější a nejvíce vynikající člen rodiny. Zastával vysoké úřady na Moravě. Byl přisedícím zem. soudu, hejtmanem olomouckým, nejvyšším písařem, nejvyšším sudím. Držel statky: Biskupice, Pavlovice, Ptení, Opatovice, Uhřice, Slatinu, Otoslavice, část Brumova aj., které však většinou zase prodal. Byl dvakrát ženat. 1. manž. Majd. Pavlína Říkovská z Dobřčic, která mu přinesla starodávné sídlo rodu svého Dobřčice (1635 † 76). 2. Anna Marie Urmenyiová z Urmén (1685—1707) která muže dlouho přečkala. Držela po něm statky Čelechovice, Veselí a 1/2 Chvalkovic. Václ. Bern. zanechal 4 syny: Jana Bedřicha na Uhřicích a Vršci (manž. Eleonora Zárubová z Hustiřan) Jiřího Ferd. a Františka Ant. na Brumově a Hynka Václ. na Ptení, Hluchově a Brumově. Těmito syny a jich potomky kvetl rod B. po celé XVIII. a do pol. XIX. stol., ztrativ však statky (na Moravě poslední statek olom. léno Skalička prodáno 1746) ustoupil v ústraní. Ještě r. 1825—28 žil Karel B. z B., jenž oženil se 22. srp. 1825 s Terezií hr. Esterhazy z Galanthy (nar. 8. srp. 1800) ale zemřel již 15. června 1828. Sestra jeho Rosalie vzala si 1823 hr. Jos. Esterhazy z Gal. Jiný B. z B. Josef vzal si Kláru Rátkyovou z Ratky a Salamonfy a přenesl rod do Uher. Tam žil Hynek Bartodějský z Batky a Sal. r. 1840 byv dvorským koncipistou. Potomci snad posud žijí v Uhrách.

Č. 3. **Jan Jindřich Bartonides z Tiranu** (též z Tyronu a Tyramu). Jméno B. není asi nic jiného než české Bartoň, zlatinisované modou XVI. stol. v B. Pečeť jest originál papírový tvaru vějčitého (20 x 26) s úplným znakem a nápisem: IOHAN HEINRICH BARTHONIDES VON TIRAN. Znak na jednoduchého šlechtice příliš složitý prozrazuje mládí. Štít jest napříč rozdělen se středním štítkem, v němž na krokvi 6cípová hvězda. V horní pol. kráčí lvice držíc v pravici meč, dolní polovice jest kolmo rozdělená, v pravo vzpjatý lev, v levo rozkřídlený orel; 2 klenoty: v pravo rozkřídlený orel, v levo lev rostoucí drží v pravici meč, v levici hvězdu. Zakladatelem rodu jest tuším Ondřej B. z T. (1628—68). Týž obdržel 15. srp. 1634 říšský stav rytířský se zvláštní výsadou, aby v čase válečném aneb při vzbouření směl na každé své budově dáti zpodobniti říš. orla na znamení, že stojí pod zvláštní ochranou císařskou. Jsa usedlý na Moravě, vyžádal si 19. září 1642 potvrzení stavu rytířského i pro země koruny české, 22. září 1664 přijat mezi rytířské rody starožitné. Koupil Krhov v Znojensku (1642—68), kdež horlivě podporoval vojsko domácí, často tudy táhnoucí. Za to, jakož i za jeho 36letou službu

vojenskou dostalo se mu 1664 onoho povýšení, jehož byli účastni i jeho synové Jan Jindřich a Jiří Ondřej (1664). Z nich tento oženil se s Eliškou Widmerovou roz. Promerovou, s níž nabyl statku Hrotovic (1664 prodal zase 1679), převzal i 1668 Krhov, ale i ten opět prodal 1679. Starší bratr Jan Jindřich (manž. Marie Frant. Podstatská z Prusinovic) držel v l. 1672—83 Krumperky a zastával četné úřady. Byl místopísařem, místosudírn a místokomorníkem i král. radou. Zanechal dceru Marii, která spolu s matkou koupila 1720 dům v Litomyšli a syna Jana Josefa, který nabyl 1713 olom. arcib. l. Újezda. Ze synů jeho mladší Frant. Josef dostal Újezd, kdežto starší Jan byl v l. 1733 a sl. v olomouckém semináři. Frant. Jos. měl syna taktéž Frant. Jos. který jako pán na Újezdě dne 18. listop. 1807 zemřel a rod B. z T. uzavřel. (D' Elvert, „Notizblatt“ 1865, č. 9.)

Č. 4. **Bavor z Nečtin.** Otisk ze XIV. stol. vel. 32 mm s úplným znakem a nápisem. Znak jest pěkný, nápis však nezřetelný, písmo nepečlivé. Z nápisu lze přečísti bezpečně jen: S. BAWARI DE NECTIN. Znak obsahuje štít se střelou pokosem shora dolů položenou a klenot složené křídlo beze střely, kterou později B. z N. vždy měli. Vůbec jest pečeť tato přesné napodobení pečeti Viléma ze Strakonic (v. tab. I. č. 5.). Tím bychom měli také určenu osobu majitele pečeti Bavora. Jest to současník Vilémův a ovšem vědom jsa stejného původu a rovnocennosti s pp. ze Strakonic, mohl si Bavor udělati stejnou s nimi pečeť. Benedové z Nečtin jsou větví Bavorů ze Strakonic, tudíž jsou také stavu panského. Ottův Slovník Naučný (Díl II., 744.) o nich píše: „B. z N. staročeský rod vladycký, později do stavu panského povýšený.“ Přesně bylo by: Staročeský rod panský, pro chudobu do stavu vladyckého sklesší, ale v XVIII. stol. opět do stavu panského vyzdvižený. Jest to stejný případ jako s hrab. Černíny z Chudenic.

Bavor z N. žil v l. 1294—1332, držel s bratrem svým Vyšemírem staré sídlo rodu Nečtiny a věnovav se stavu duchovnímu, vstoupil do kláštera břevnovského a byl posléz opatem polickým a broumovským. V Broumově usadil i bratra Vyšemíra za purkrabího.

Č. 5. **Jan z Nečtin.** Otisk pečeti menší než předešlá (28) provedení nepečlivého. Má ráz XV. stol. a obsahuje úplný znak a nápis: s. iovhan de nachetien (má býti nechetien). Znak dle způsobu v XV. věku obvyklého uzavřen jest trojlaločnou mandorletou, má na štítu střelu správně dle zvyku Bavoroviců pokosem položenou, ale klenot není jako u pp. z Nečtin a později Benedů zvykem bylo na křídle složeném pokosem položená střela (do křídla střelená), nýbrž střela samotná, bez křídel, pokosně ležící napíchnutá na kolmý, z přílby vynikající hrot. Jest to dosti značná odchylka od znaku Benedů z N., tak že by se skoro zdálo, že pečeť tato ani Benedům nepatří, nýbrž některé jiné větvi Bavoroviců. Než vzpomeneme-li, že i jiná větev Bavoroviců — Dubenští

z Chlumu — neměla klenot křídla složená a na nich střelu, nýbrž užívala křídel rozložených a mezi nimi střely kolmo stojící, tu připustíme i u Benedů tento nepřesný klenot. Vinu má asi opět rytec (viz klenot pp. z Bozkovic [tab. II. č. 8.], jemuž na slušné provedení složených křídel nestačil horní laloček mandorlety i dal tam jen střelu, hlavní obraz znaku Benedů z N.

Jan z N. žil v l. 1406—24 drže hrad Buben (zápisně), Plešnice a 1/2 Žlutic (jež prodal ok. 1416).

Tab. XXII. Č. 1. **Volf Beránek z Petrovic.** Papírový originál osmihranrý, malý (13 x 16) z r. 1545, ale vzácný. Patří k oněm moravským papírovým pečetem, které Společnost koupí před rozprodáním zachránila a tak české heraldice uchovala. Horlivý a zasloužilý jinak sběratel Cerroni, z jehož pozůstalosti pochází, měl jako i jiní sběratelé (poctiví) úmysl sice dobrý, zachovati nejprve sobě, ale tím i vlasti věci památné, které by se mohly snadno dostat do ciziny neb i zničiti doma. Tato horlivost svedla však sběratele takové i na scestí, tak že pro získání pečetí (jako zvláště v tomto případě) neváhali i listiny, dle jich mínění méně cenné a v očích neodborných úředníků „bezenné“ rozstříhati, jedni k vůli podpisům (sběratelé autografů), druhí k vůli pečetem. Ano došlo i k tomu, že se i ze vzácných listin ustríhávaly pečeti (viz případ Hostislava z Petrovic z 1339), čímž listina velice poškozena, ztratí podstatnou svou část! Dlužno tudíž co nejdůtklivěji vložiti na srdce všem, kdož mají za povinnost tyto památky ochraňovati aby to, co ještě zbylo, úzkostlivě zabezpečili před jakoukoli pohromou!

Pečeť Volfova obsahuje jenom štít se znamením erbovním a místo nápisu pouze monogram nad štítem. Litovati jest toho, že šlechta dávala si často dělati znak jen se štítem, vynechávajíc klenot, snad pro láci, Bylo to asi hlavně tenkrát, když se klenot shodoval se znamením na štítu. Beránkové z P. měli na štítu kohouta v pravo krácejícího. Nelze však dávatí je proto za příbuzné s českými Straky, Kořenskými, Haranty atd. Byla to spíše jen záliba v tomto zajímavém domácím ptáku. Nad štítem jest monogram: W. B. Z. P. — Beránkové z P. (též z Petrovce) jsou vladycká rodina moravská, druhdy v Jihlavsku usedlá, z níž první známý člen jest onen Beránek, který 1407 (Lib. cit. II, 66) ručil s jinými za Zikm. z Křižanova. Po něm se 1447 připomíná Jan B. z Petrovce, později Jindřich B. z Petrovce (1525—26) svědek na výsadní listině dané Brtnici Trhové, po něm Volf (majitel této pečeti) na Přísece (s podacím) v l. 1530—45 (Wolný Top. Mor. VI. 348). Měl dítky: Annu, Zdenka, Jindřicha a Jana.

Č. 2. **Jan Beránek z Petrovic.** Taktéž papírový originál stejně veliký jako předešlý (13 x 16) ale tvaru vějčitého. Jest lépe zachován. Obsahuje též jenom štít a monogram: I B Z P. Na štítu jest také kohout. Pečeť patřila Janu B. z P. synu Volfa. Jan držel se sourozenci svými statek Příseku zprvu společně, později převzal díly Zdenka a Jindřicha. Zemřel 1579, načež

zbyvší bratři se sestrou Annou tento statek pánům z Waldšteina odstoupili.

Č. 3. Adam Berchtold z Uherčic. Pečeť mladší (z 1790) velmi přesně provedená, velikosti 20 x 25 mm, s úplným znakem ale bez nápisu i monogramu. Znak jest štít rozčtvrcený, v 1. a 4. korunovaná orlice, v 2. a 3. krokev a pod ní na pahorku lev s mečem a korunou; 2 klenoty: v pravo orlice, v levo vynikající lev s korunou a mečem. Nyní mají B. 3 klenoty; třetí jest složená křídla s pásem.

Majitel hr. Adam Ignác byl synem hr. Frant. Karla z rodiny původu tyrolského, která se dostala i do Čech, na Moravu a do Uher. Druhdy byli B. beze všech přídomků (po způsobu německém „von Berchtold“), po příchodu na Moravu přijali 3 přídomky: z Uherčic, Vratěná a Police. R. 1564 (5. dub.) dostalo se jim potvrzení šlechtictví, 1633 (25. dub.) povýšení do stavu panského (4. květ. říšského, 11. července českého), 1673 (29. čce) a 1701 (20. červ.) do stavu hrab. — Adam Ignác (1720—90) zdědil po otci Polici (na Mor.), Deštné, Županovice, Čechy, Krakovec a Drahanovice (tyto prodal 1753), ostatní se s jeho dcerami dostaly do jiných rodů. (Vilemína manž. hraběte van der Dilt, druhá manž. Jiří Antonína sv. pána z Grechtleru.)

Č. 4. Ladislav Berka z Dubé a Lipého. Papírový originál podoby čtverce s usečenými rohy do osmiúhelníka, sličného provedení obsahuje pouze štít s monogramem: L B Z. Rytce vynechal D; bylo mu důležitějším ozdobiti nápis na počátku a konci hvězdičkami než u pána tak známého dávati plné jméno.

Ladislav byl člen katolické větve B., syn Zdenka na Rychemburce († 1572) a bratr arcibiskupa Zbyňka. Připomíná se v l. 1572 až 1613; pečeť jest z r. 1605. Patřily mu statky Heřm. Městec, Stolany, Meziříčí, Jaroslavice, Nový Hrádek a Šatava. Byl král. komořím a radou i nějv. komorníkem markr. moravského. S dvěma manželkami (Kat. z Hradce a Eliš. z Žerotína) splodil dva syny: Zdenka Leopolda a Jana Jetřicha, kteří však záhy zemřeli, načež je podědila sestra Anna Marie (1613—61) provdaná Goltschová.

Č. 5. z Bílé. Otisk z pečetního vosku, kulatý, 24 mm veliký. Obsahuje dva znaky (alianční) manželů z Bílé, stavu rytířského a dle celého provedení z konce 17. stol. Nemá ani nápisu ani monogramu, z nichž by se blíže určil člen ryt. z Bílé, jemuž pečeť patřila. V pravo jest znak ryt. z B., levý manželčin neznámý, nečeský. Oba znaky jsou spojeny ryt. korunou. Znak ryt. z Bílé popsán v Ott. Slov. Nauč. (IV. 53) až na ostrev, která správně popsána o 3 sucích, ale vykreslena nesprávně o 4. Pečeť naše potvrzuje také, že na štítu jsou po obou stranách ostrve klíče starodávného tvaru a ne sekery, jakož teď nesprávně ryt. z B. užívají (zlatá ostrev a po stranách stříbrné sekery). Svedla je k tomu zajisté veliká podobnost těchto starých klíčů se sekerkou. Siebmacher docela ve svém „Wappenbuchu“ má po obou stranách ostrve nohy gryfa (!) nahoru ven obrácené!

Rod pp. a rytířů z B. (nyní kvete jen větev rytířská), pochází z Durynska, kdež jejich prvotní sídlo Bílá (teď Bielen) v hrabství Hohensteinském leží. Jedna větev usadila se i v Čechách (viz Ot. Slov. IV.) a teď žijí u velikém množství (61 člen) po celém Německu i v Rusku. Z neznalosti slovanského původu svého jména píší se trojím způsobem. Dělí se ve tři kmeny: a) von Bila, b) von Biela a c) von Byla, ač jest to všechno totéž!

Tab. XXIII. Č. 1. **Petr ml. Boubínský z Újezda**. Otisk z prstenové pečeti maličké (18) ale výrazné. Jest dosti zřetelný. Obsahuje znak celý na kartuši umístěný a osmihranem omezený. Znak jest úplný, ale žádný nápis okolo, jenom monogram P M B. Na štítu jest poprsí muže zahaleného v kápi a klenot 3 pštrosí péra. Někdy mívá rod B. i hlavu Turka bílým šatem ovázanou.

Petr ml. na Třebomyslicích (1612—57) byl syn. Zdenka (1599 až 1618) na Třebomyšl., Vodokrtech a Háji. Za manž. měl Kat. Voršilu z Běšin. Třebomyslice držel společně s bratry Zdeňkem a Bohuslavem. Mimo to měl staré sídlo Újezdec a Boubín. Nemaje jiných dětí, zanechal tyto statky dceři Anně Nabce (nar. 1645, zasnoub. 1661, zem. 1678) manželce Beneše Hroznaty z Vrtby a když tato 1678 zemřela, shasl s ní zároveň starobylý rod B. z Ú.

Č. 2. **Jindřich Bozděchovský z Bozděchova** (také Boztěchovský). Papírový originál správně provedený, prstenový, vejčité (15 x 18) s úplným znakem a monogramem: G B Z B. G v monogramu jest tehdejší český způsob psaní Gindrzich. Na štítu vidíme 1/2 jelena v pravo vzpjatého a klenot jelení parohy. Tím liší se tento novější rod B. od starých vladyk téhož jména, kteří měli za znak kovkopa s dlouhou bradou (skalního muže) Z B. z B. mladší rodiny známe 5 členův: V tituláři z 1534 uvádí se Jindřich a Jetřich B. z B., z nichž Jindřich seděl na Boztěchově a Dívčích Kopách a zasnoubil se 1551 s Lidmilou z Lukonos. S nimi připomíná se 1534 Jan B. Jiný Jan byl ve službě pp. z Rožmberka, posléze hejtman na Helfenštejně. Měl také dům v Dačicích, který prodal 1584. Zemřel v srpnu 1585. Náš Jindřich byl nejprv úředníkem, potom hejtmanem na Dačicích (1572—76) tudíž ve službě pp. z Hradce.

Č. 3. **Jan Jiří Olbram Branlinský ze Štětkře**. Otisk prstenové pečeti z 2. pol. XVII. stol., vejčité (16 x 18), zřetelné, s úplným znakem, ale bez nápisu i monogramu. Může patřiti jedině Janu Jiřímu neb jeho synovi Janu Rudolfovi. Poněvadž pak otec Jan Jiří zastával vysoké úřady a tudíž častěji pečeti užíval, lze spíše jemu ji přisouditi. Znak má štít s 3 dřevci turnajskými, v půli přelomenými, hořejší díly s hroty směřující k hořejšku štítu, dolní půlky je po obou stranách a dole provázejí. Klenot mezi křídly rozložitým tytéž dřevce (v českém Siebmacherovi-Meraviglia tab. 130. má kusy dřevců i po křídlech). Jan Jiří B. žil v l. 1653—79. Patřily mu Popovice a Vlksice. Byl radou dvorského a komorního soudu, místopísařem a místosudím až do smrti.

Manželka Anna Julie z Lilienberka jej přečkala (1660—80) a podržela díl Vlksic, kdežto ostatek s Popovicemi připadl synovi Janu Rud., poslednímu potomku Olbramů po meči (1677—1723).

Č. 4. **Hanuš Brloh z Brloha.** Otisk z pol. XVI. stol. (23 mm) s úplným znakem a málo zřetelným nápisem: annv brloha. Znak jest klobouk panský se šňůrou a třapci, klenot 3 pštrosí péra. Týž klobouk měli i Tuněchodští z Poběžovic, Cílové ze Svojšic, Bojanové z Kam. Lhoty, Nevlasové z Kněžic, mor. páni z Klobouk, z Děhylova, ze Dření, z Dražkovic a j. Přítomná pečeť nesouhlasí s jinými popisy znaku vladyk z B.: Klobouk s 2 stuhami s třapci a klenot rostoucí kůň (Král, Herald. 365), jinde zase (Sedláček, Hrady XII. 313): Železný klobouk vojenský. Že ještě r. 1505 jeden člen rodu má klenot koně a druhý 1551 tři péra jest podivné. V XVI. stol. přece již byly znaky ustáleny. Příspěvek k rozluštění této záhady by také podala pečeť Petra z B., který ji přitiskl k stížnému listu z 2. září 1415 (viz vydání jeho Společností přátel starož. č. 95) chovanému v Edinburce. Pro velikou cenu tohoto listu také v ohledu heraldickém (99 zachovaných pečeti rodů většinou posud málo známých) stará se také Společnost o to, aby získala české heraldice jejich odlitky, když již nemožno získati originál zemi, které patří. Jest jí přáti v tom rychlého zdaru a podpory na vlivném místě. Majetník dotčené pečeti Hanuš z Brloha byl ok. 1551 úředníkem na Náchodě. Pocházel z vladycké rodiny v Přeloučsku usedlé, která již 1318 se připomíná (Havel na Brloze a Benešovicích). K r. 1347 jmenuje se zase Havel z B. (týž?), který získal s Ješkem a Mikšem z Lipoltic v zástavě vsi hradu Protivína (Sedláček, Hrady VII. 235) a 1359 Kuneš z B. na Brloze, jenž měl část podací v Kladrubech (u Kolína). Totéž drželi po něm v l. 1371—84 bratři Havel a Jan (Hrady XII. 313, Památky IX. 846). Zástavu Havlem ok. 1347 získanou držel 1378—80 Havel řeč. z Benešovic, patrně též člen této rodiny (s bratry Kavalci z Lipoltic a Jeníkem z Mezimostí). K stížnému listu z r. 1415 přitiskli pečeti Martin z B. (nezachovala se) a shora řečený Petr. Činným účastníkem pohnutých událostí husitských byli Mikuláš z B., jehož jméno čteme na sjezdu Čáslavském 17. břez. r. 1440 (zároveň s Janem z B. téhož rodu). Pomáhal i Jiříkovi z Poděbrad dobývati Prahy 1448 (Archiv Čes. I. 255, Hrady XII. 313). Dlužno jej lišiti od jmenovce z rodu Záborských z Brloha, jiného rodu i znaku (medvěd), kteří sídlili v Prachensku. Současníkem Mikulášovým byl také Jiřík z Bláta a Brloha 1453 na Brloze. O málo později připomínají se bratři Matěj Brloh z B. a Jan na Brloze, kteří 1458 vyprosili si všecka práva odúmrtí na B. Z nich Matěj získal 1457 platy na Cholticích a Ledči po Dorotě z Něnkovic, 1454 koupil ½ Trpúšovic a Chonkovice a měl též okolo 1463 dům v Chrudimi. Potom nacházíme Jana Brloha z B. (1460—72) purkrabím na Velíši. Týž mel také 1463 dům v Chrudimi. Mikuláš z B. přichází 1505. Jest to snad týž vladyka z B. který byl 1509 usedlý v Chrudimi (Památky X. 29). Synem

snad Mikuláše byl jiný Mikuláš Brloh z B. (1534—41) který držel 1535—40 díl Plesu, jež prodal s Markétou ze Sloupna (Památky VII. 148, IX. 759). Poslední známý člen jest majitel pečeti Hanuš.

Č. 5. **Václav Bronec z Chrastovic.** Papírový originál prstenový (14 mm), práce slabé. Obsahuje štít a zcela nezřetelný monogram. Na štítu jest aspoň zachováno hlavní znamení Bronců: 2 sekery křížem přeložené. Dle Krále (Heraldika 360) byl klenot Bronců tytéž sekery, avšak dle Kadiche (Siebmacher-Morava 199 a tab. 137) byl znak Bronců na štítu sekery, klenot 2 pštosí péra. Tím i jejich jmeny: Urban, Jan, Arnošt, Václav padá jich příbuzenství s Vršovci. Známe na ten čas jen 4 členy Bronců: Urbana B. z Kaňovic v l. 1415—20 často v knihách půhonných na Moravě připomínaného (Libri citat. II. 433, 51, 7, 535, 89, 607, 23), jednou také z Drnovic zvaného (nesprávné čtení vydavatele Brandla). Byl pánem na Kaňovicích. Dlouho po něm (1498—1525) zase známe Jana B. z Ch. v úřadě purkrabí na Velíši (1498—1507). Týž byl i svědkem na výsadní listině Buriana z Valdšteina pro Brtnici. Třetí člen tohoto rodu jest Arnošt uvedený v tituláři 1534 a čtvrtý náš Václav B. z Ch. 1561 úředník na Brtnici.

Tab. XXIV. Č. 1. **Albrecht Bryknár z Brukštejna.** Otisk 27 mm veliký s úplným znakem, ale málo zřetelným nápisem. Z některých písmen lze sestavit nápis: ALBRECHT BRVKNAR Z BRVKSSTAINA. Na štítu jest jelen vynikající z koruny, klenot jelení parohy. Bryknárové (též Bruknárové) dle jména pocházejí buď z německé části Čech nebo z Německa. Jsou známi (na ten čas) teprv od r. 1511. Usedlí byli v Praze, na Smíchovsku, Zbraslavsku, Boleslavsku, Bydžovsku, Hořicku a Kostelecku n. O. Žili v Čechách o málo déle než 100 let, ve 4 pokoleních. Nejvíce z nich vynikl majitel této pečeti Albrecht, syn Mikulášův. Žil mezi lety 1541—90. Mimo statky vytčené v Ot. Slov. Nauč. (IV. 817) měl ještě Klecany, Dol. Chabry a Kobylisy. Manželce Anně z Mecerodu pojistil 1545 věno na Libni. Potomstvo jeho vymřelo vnukem Albrechtem Jiřím na Hor. Mokropsích a Vonoklasech 1622.

Č. 2. **Jan Albrecht Pinta Bukovanský z Bukovan.** Větší otisk (25 mm) pečeti z konce XVI. stol., práce slabší. Obsahuje úplný znak (štít rozčtvrcený, 1. čtvrt' prázdná, 2. a 3. mřížováním ozdobená, ve 4. konvice [pinta], klenot táž konvice s 3 květinami) a nápis ne zcela zřetelný: IAN ALB . . . Y PINTA . . . BVKOVAN. Z nápisu jest dobře znatelné Jan Alb . . . tudíž majitel se tak jmenoval. Dle znaků stáří pečeť patřila bez pochyby některému z dětí Přibíka na Bukovanech (1567—1601) a manželky Justýny Varnberské z Rohatec. Jeden ze synů se jmenoval Jan Jiří, kdežto druhý jmenuje se v listinách pouze Jan (1601—19). Ten asi dal si na svou pečeť celé jméno Jan Albrecht.

Bukovanští jsou stará vladycká rodina, která 500 let v Čechách žila a teprv po r. 1801 z paměti lidské zmizela. Původištěm jejich

jsou Bukovany v Mírovicku. Tu byli usedlí jakož i na Mírovicích samých se strýci svými z Dvořetic, z Němčic v sousedním Blatensku, z Nestrašova a Tušovic na Březnicku. Již ok. 1316 připomínají se Zachař a Jan z Bukovan, ač nejisto, jsou-li to praví Pintové z B. Jisto jest to o těch, kteří se psali z Mírovic, Smědčic, Skvořetic a Tušovic. Velká řada těchto vladyk sestavena jest pečlivě v Sedláčkových Hradech (viz XI. 74—6).

Jan Albrecht byl jedním z 13 dětí Přibíkových, z nichž 8 zůstalo na živě (6 synů, 2 dcery). Po otci dědil Bukovany. Měl též Krašovice, Zbynice, Zahradku a Reteč. R. 1613 koupil dům v Praze. Měl syna Jana na Chrasticích (1642).

Č. 3. Jindřich z Crkovic. Otisk větší (30) starobylé pečeti pocházející dle písma asi z první pol. XIV. stol. Nápis: S. HENRICI DE CRKOWIZ. V kruhu bez štítu jest znamení erbovní jelení hlava s parohy a mezi nimi kalich. Znak jelení hlava není řídkým v Čechách. Byl u vladyk z Brandýsa, z Hostišova, Dešenic, Bořických z Hostovic, Bořanovských z Bytěšky, Hradišťských z Hradiště, z Bezdědic, ze Zbislavi, Chlumu, Frcucharů z Řepčic, nehledě k mladším rodinám a k slezským Němčerům, Rudzkým a Pogorským, kteří měli jelení hlavu s parohy na rybím těle, avšak kalich byl velikou vzácností v české heraldice, pokud známo jenom u vladyk z Hořeměřic (Kolář, Heraldika I. 206).

Rod vladyk z Crkovic pochází z Časlavska. Předek jich byl Markvart z C. (Circhovic, Gehirchovic), (Teige, „Příspěvky k rodopisu šlechty v Čáslavsku osedlé“), (Zpráva „Včely“ 23) z r. 1276 se synem Vojtěchem připomenutý. Oba byli svědky smlouvy (městské knihy kutnohorské) kterou opat sedlecký Valhelm (spíš Vilhelm) pronajímá dědičně Bylany Jindřichovi z Bylan. Dále přichází Markvart z C. na Crkovicích, který 1333 koupil od Markéty Heimingrové (dcery měšťana z Čáslavi) bezpochyby choti svého synovce 1/8 lánu v Crkovicích. Jiných zpráv o vladycích z C. ani o majiteli pečeti Jindřichovi na ten čas se nedostává.

Č. 4. Jeroným Čížovský z Čížova. Papírový originál prstenní pečeti pěkně provedené s úplným znakem a s monogramem (nezřetelným): I ZC. Na štítu jest 1/2 koně s uzdou zcela jak Malovci užívají, ale klenot jest obrněnec s mečem, v pravici, vynikající po pás z přílby; stojí mezi dvěma rohy buvolími. Jest to pádný doklad, že ani zcela stejný štít (i barvami) není bezpečným důkazem příbuznosti rodové, nesouhlasí-li i klenoty. Výjimky však i tady jsou. Pečeť pochází z roku 1568.

Rodiny z Čížova byly dvě. Staří vladykové z Č., na tvrzi a vsi v okrese jihlavském a mladší, erbovní rodina přítomných Č. z Č. dříve Mackové zvaná, bezpochyby měšťanský rod z Jihlavy. Zakladatelé její jsou bratři Augustin a náš Jeroným, kteří byli 1531 v Praze (15. června) s přivolením královským přijati k znaku a titulu od Jana, Mikuláše a Jiříka Opoleckých z Rybenska a od Jana Netřepjcha z Rybenska. Psali se pak tudíž bratři Mackové z Rybenska. Na to asi koupili oba bratři statek Čížov a vyžádali

si změnu přídomku v „z Čížova“, což jim povoleno 25. dub. 1537. Ale buď hned tohoto roku neb v nejbližší příští vrátil se Augustin k prvotnímu rodnému jménu a psal se napotom Macek z Čížova, kdežto Jeroným nazýval se Čížovský z Čížova. Tak vykonali Mackové pouť z Rybenska do Čížova! Jméno Č. z Č. pak opanovalo (viz též Löwenherz — Hrubý z Jelení). Augustin koupil 1546 Batelov, na němž se připomíná (a na Lovětíně) ještě 1559, Jeroným pak 1566—68 na Batelově. Potomkem Jeronymovým asi byl Petr st. (1606—17) na Batelově a Spilově. Měl i 2 dvory v Stránkách (jež postoupil 1617 manželce Evě Vrocheňové z Reptův). Jakub a Petr ml. Č. z Č. na Mitrově zemřeli oba 1608, Petr 1. května zabit od soka. Týž měl dvůr v Racově s bratrem Václavem. Ten zemřel 1618 zanechav Racov a Lovětín nezletilým dětem, za jejichž nezletilosti pečliví poručníci „pro blaho sirotek“ prodali, jakž tehda bylo velmi rozšířeným zvykem, oba statky Lucii Otilii z Hradce. V témž čase žila Kateřina z Č., která prodala 1617 Rojetín s Borovníkem, Milešín, Vidonín, Víckov, Rysov. Poslední na ten čas člen Č. z Č. jest Jan Jiří 1625—26, jenž prodal 1625 Batelov. Ztrativše tak statky, zmizeli i Č. z Č. jako sta jiných v propastech války 30leté.

Č. 5. Petr starší Čížovský z Čížova. Též papírový originál jako předešlý, pečlivě provedený, téže velikosti, lišící se od Jeronýmovy pečeti tím, že jest kůň na štítu i obrněnec v klenotu obrácen v levo. O majiteli pečeti viz nahoře.

Tab. XXV. Č. 1. **Jan Bořek Dohalský z Dohalic.** Pěkná, zřetelná pečeť vejčitá (33 x 27 mm), nesoucí úplný znak s nápisem: IAN BORZEK DOHOLSKÝ (omyl rytce = Dohalský) z DOHALYCZ. Štít jest rozpoltěný, v levo šachovnice o 5 řadách polí, přílba s korunou, klenot mouřenínka s korunou na hlavě a rukama v bok opřenýma.

Slohem svým, jakož i korunou na přílbě a pečlivým provedením ukazuje pečeť tato na 17. stol. a to spíš na polovici i později. S tím souhlasí i data, týkající se jejího majitele. Jan Bořek, syn Bedřicha Bořka st. (1590 ml. zemř. 1646 v Žitavě jako exulant, náhrobek má v hlav. kostele v Žitavě), před tím na Milčevsi, Vrbici a Hrobičanech), žil v l. 1638—62 na Dohalicích a Volanicích. Měl dvě sestry, z nichž starší Barbora vdala se v exilu v Žitavě 1641 za Adama Linharta z Najenperka a zemř. tamže 1657 i se svou sestrou.

Č. 2. Jindřich Drahanovský z Pěňčína. Pečeť neméně úhledná jako předešlá, kulatá, menší předešlé (30) taktéž s úplným znakem i nápisem: GINDRZICH DRAHANOWSKY Z PENCZINA.

Znak tohoto rodu popisuje se (Král, Heraldika 107, 346) takto: 2 měsíce zlaté, hřbetem k sobě obrácené a z nich vynikají 3 pštrosí péra, bílé, černé, bílé, v klenotu totéž. Leč přítomná pečeť Jindřichova ukazuje něco jiného. Má také 2 měsíce, ale jen na štítě, v klenotu nikoli. Nemá však ani na štítě ani v klenotu 3 pštrosí péra, nýbrž 3 rostliny, trochu klasům podobné. Že to

mají býti klasy, ukazuje jasně jiná pečeť Drahanovských a sice Jaroslava D. z P. z r. 1629 ve sbírkách musejních (pečeti Burdeovy), která však každého heraldika naplní úžasem!

Pečeť tato má totiž nejen na štítě a v klenotu místo 3 pštrosích per 3 klasy (ječné nebo pšeničné [osinaté]), ale žádné měsíce, nýbrž pěkně utvořené záhyby stuhy, kterou jsou dotyčné klasy svázány! Jaké to pěkné rozřešení heraldické záhady! Místo měsíců a pštrosích per, které jsou v tomto spojení bezvýznamné, shledáváme krásný znak pravého venkovského zemana, orbou se živícího — kytici obilí, stuhou ovázanou! Dlužno zajisté uznati pečeť Jaroslava jako nejlepší znázornění znaku této rodiny!

K otázce: „Proč dva současní blízko příbuzní členové téže rodiny ještě v XVII. stol., kdy znaky byly již tak ustáleny, užívali tak různých znaků?“ odpovídám toto: Znaky ty, ač ve skutečnosti zcela různé, jsou při zběžném pohledu velmi podobny a různost jejich má původ bezpochyby v tomto: Drahanovští z P. jsou rod velmi starý (od r. 1300—1789). Každý člen rodu, pokud jen mohl, dával si udělati vlastní pečeť. Prodlením staletí četné tyto pečeti se u mnohých rodů měnily, obyčejně z vůle majitelů, ale často i neobratností rytcovou a tak se asi stalo i u Drahanovských.

Z pěkných kliček stuhy, které se obtížně ryly, staly se časem snazší — měsíce! K další námitce, proč Jaroslav měl tak přesný znak a ne i Jindřich?, lze odpověděti jen pravdě podobnou domněnkou, že Jaroslav byl asi lepší znalec a milovník heraldiky než Jindřich a dal si tudíž udělati pečeť přesnou, kdežto Jindřich dal prostě opakovati pečeť, dlouho již v rodině užívanou.

Podobné změny znaků z neporozumění jsou i u jiných rodů domácích i cizích. Tak u starého rytířského rodu něm. von dem Hagen: Rod ten užíval v XIV. stol. na štítě přílbice, ozdobené 7 červ. kohoutími péry, od XV.—XIX. stol. vypustil na štítě přílbici a užíval jen oněch 7 per. V XVII. stol. rozdělil se na 2 větve a od XIX. věku užívá I. větev místo 7 červených per 7 plamenů (!) a II. 7 žitných zrn! (Gotha „Uradeliges Taschenbuch 1908, str. 270“).

Majitel pečeti Jindřich žil v l. 1639—68. Patřily mu Lechovice a Stud. Loučka na Moravě. Dle Wolného topografie Moravy (díl V. 869) byl vnukem Jaroslava (1613—35 na Biskupicích, Březině a Lhotě). Avšak genealogie Wolného není vždy spolehlivá, spíše se podobá, že byl bratrem nebo bratrovcem.

Č. 3. **Jan z Dubové.** Pečeť stářím památná (z 1372), na nezáměrného vladyku slušně provedená, kulatá, velikosti 28 mm. Obsahuje pouze přílbu s klenotem a nápisem: S. IOHANIS . DE . DVBOWA. Přílba jest obrácena v pravo a nese klenot muže v pravo obráceného s taseným mečem nad hlavou. Klenotem tím řadí se Jan z Dubové k rozšířenému rozrodu Doudlebských, Pouzarů, Barchanců a j. Jan jest bratrem Ješka z Chvaliny (tab. XVII. č. 2. str. 40).

Č. 4. **Jaroslav Dubský z Třebomyslic** (z 1573). Pečeť prstenová, malá (16), ale pěkně pracovaná, s úplným znakem a monogramem (I A D Z T). Znak obsahuje štít, na němž jsou spojené rohy bůvolí, které mají po každé straně k ozdobě 3 ruce lidské po zápěstí. Totéž jest i klenotem.

Jaroslav D. z T. byl syn Beneše (1509 zemř. 52 na Dubě) a Anny Planknarové z Kynšperka (zemř. 1539).

Připomíná se v l. 1552—94 na Vyčapech. V l. 1573—79 byl úředníkem Valdštejnů na Brtnici. Bratry měl Jana, Václava a Petra, sestru Kateřinu.

Č. 5. **Týž** (z 1579). Pečeť trochu větší, vějířitá (19 x 17), netak ostře rytá, také s úplným znakem, ale bez monogramu.

Č. 6. **Jan Duc z Vařin**. Malá (23) pečeť, dobře pracovaná, se štítem bez klenotu a nápisem: S . IOHAIN DVC Z WARZIN. Na štítě jsou 3 dřevěné dúty (¹²₃) (duté dřevěné koule u kupců posud na venkově jako odznak nad krámy zavěšované na šňůře a různými barvami malované). (Kolář, Herald. I. 31, 209). Pečeť jest důležitá tím, že rozhoduje o sporném znaku této rodiny. Na různých místech (Pam. arch. VI. 231 a VIII. 493 i Sbor. hist. IV. 657) popisuje se znak Duců z Vařin jako: 2 trubky pysky, dole k sobě obrácené, jinde (Král, Herald. 335) jako 2 rohy býčí obrácené špicemi dolů (!). Oba popisy tyto značí patrně totéž, ovšem s různým výsledkem dle toho, co na štítě ten který badatel viděl, neboť: 2 trubky pysky dole k sobě obrácené velice se shodují s 2 rohy býčími obrácenými špicemi dolů. Že přítomná pečeť žádných trubek ani rohů nenese jest zřejmo. Leč i to se dá vysvětliti tím, že v četných osadách našich v 14. a 15. stol. se vystřídalo mnoho rodin nepřibuzných s různými znaky, které všechny se psaly dle nových sídel, nanejvýš že předešlý svůj majetek také dále uváděly, na př.: Přibík z Kadova a Řesaníc, Rynart ml. ze Sluštic, z Radenína, Ješek Hruška z Radkova, odjinud z Dubňan, z Jarohněvic a j.

Náleží tudíž vladyky z Vařin ku dvěma rodinám: Jedna znaku lovčích rohů, druhá znaku dút. Rázem a písmem patří přítomná pečeť polovici XV. stol.

Jan D. z V. (1453—98, zemř. brzy na to), pán na Březině a Darové jest syn Haranta z V. (1429—75) a synovcem Otíka z V. (1429—39), (Palacký v Ar. Čes. II., 448 nazývá je Harantem a Lvíkem z Vražného, zřejmo, že mylným čtením) a vnukem Něpra Dúce z V. (1410—35) na Úlici, Březině a Vařinách.

Jest-li onen Harant z V. z 1449 (Král, Herald. 335) totožný s otcem Janovým, pak jest záhada, proč otec na pečeti užívá 2 rohů (na štítě) a syn 3 dút? Věc by se vysvětlila, kdyby ony rohy byly klenotem a duty byly na štítě. K tomu potřebí prohlédnutí originálu pečeti.

Nejstarším členem rodu jmenuje se Beneda z V. 1282—3, svědek v listě kláštera Chotěšovského, ovšem členem ne bezesporným, neboť pouhý stejný přídomek neznamena ještě příslušníka rodu.

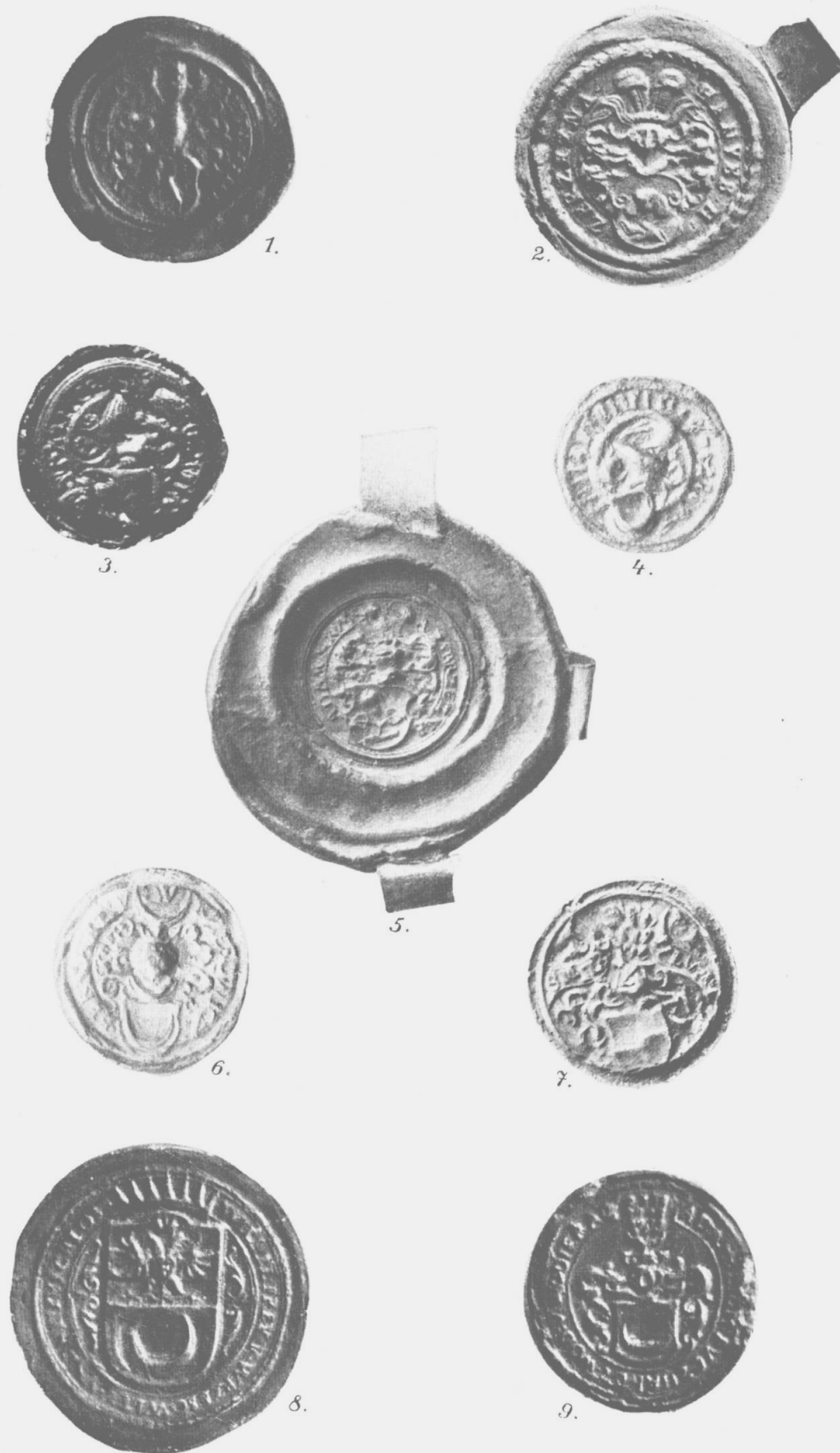
Mimo to jméno Beneda se již pak nikdy u Duců neopětuje. Po dlouhé mezeře nalézáme až 1379 zase Duce z V. na Vařínách. (Sedl. Hrady XIII. 178) snad otce Něprova. Současníky jeho jsou Oldřich a Jan Dúcové (1385), z nichž onen získá 1385 odúmrt' v Týnci (u Plzně), tento měl Dýšinu a Vařiny. Na počátku XV. st. žili bratři Jan, Ondřej a Zikmund Paldrové z V. Drželi Řeporyje, Rotštejn a Vilémov v l. 1405—26. Jan se připomíná 1416—8, Ondřej 1405—19, zemř. ok. 1426, Zikmund (hejtm. na Hauenšteině ok. 1411) až do 1419. Po nich žil Vaněk Paldra 1426—39, zemř. před 1454, na Rotšteině, Hrušticí a Bukovině a ještě 1490 Zikmund Paldra z V. na Slibovicích, Tečmíně a části Lovčic. On a dotčený Jan Dúc (Harant) jsou na ten čas poslední známí členové vladyk z Vařin.

Tab. 01., — 1. Jindřich z Dobré. — 2. Jan z Dubé.
 — 3. Vilém Beneda z Nečtin. — 4. Vlček z Dobronic. — 5. Vilém ze
 Strakonice. — 6. Alžb. Horňatecká z Dobročovic. — 7. Hostislav z Petrovic.
 — 8. Václav Beneda z Nečtin. — 9. Bohuněk z Adršpachu.

Tab. 02., — 1. Jaroslav z Březnice. — 2. Matěj z Dubče. — 3. Václav z Lipnice.
 — 4. Václav z Hřebene. — Jan Kunaš z Machovic. — 6. Jindřich Hyzrle z
 Chodův. — 7. Dobeš z Bechyně. — 8. Oldřich z Boskovic.
 — 9. Ladislav z Boskovic.

Tab. 03., — 1. Pavel Michal z Ostrova. — 2. Hanuš Hruška z Března.
 — 3. Zikm. z Ludanic. — 4. Jan z Vřesovic. — 5. Adam Hruška z Března.
 — 6. Bernart z Vřesovic. — 7. Smil z Chlumu. — 8. Vilém z Vřesovic.
 — 9. Ad. Zikm. Puczhart Voděradský z Voděrad.

Tab. 04., — 1. Jan z Rabštejna. — 2. Jindřich Ota z Losu.
 — 3. Jan Bechyně z Lažan. — 4. Jan Ostrovec z Kralovic. — 5. Ryneš Netvorský z
 Březí. — 6. Frant. Karel Bechyně z Lažan. — 7. Jan z Pernštejna.
 — 8. Václav Hrzan z Harasova. — 9. Gedeon Pernklo ze Šenrajtů.

Tab. 05., — 1. Vítek ze Švabenic. — 2. Oldřich z Lichtenburka. — 3. Oldřich z Valdeka. — 4. Pertolt z Lipého. — 5. Oldřich z Rožmberka. — 6. Prokop z Rabšteina. — 7. Petr ze Šternberka. — 8. Vilém Kostka z Postupic. — 9. Zikmund (?) z Vartmberka. — 10. Kryštof z Vartmberka.

VI.

Tab. 06., — 1. Kerunk z Vrabí. — 2. Kunata Pešík z Komárova. — 3. Burian Trčka z Lípy. — 4. Burian Trčka z Lípy. — 5. Jan Rudolf Trčka z Lípy. — 6. Přibek z Otaslavic. — 7. Vilém Trmal z Toušic. — 8. Zdeněk Trmal z Toušic. — 9. Jakub Hruška z Března.

Tab. 07., — 1. Zikmund Haugvic z Biskupic. — 2. Jan st. z Valdsteina. — 3. Jan Trnka z Křovic. — 4. Jiří Bedř. Údrcký z Údrče. — 5. Karel Mrácký z Dubé. — 6. Albrecht Hildebrand Lukavský z Lukavic. — 7. Petr Jiří Kokořovec z Kokořova. — 8. Sezema z Vrtby. — 9. Jindřich Šťastný Myška ze Žlunic.

Tab. 08., — 1. Beneš z Vartmberka. — 2. Jan Donát z Těchlovic.
 — 3. Kateřina Šárovcová ze Šárova. — 4. Albert Ostrovský ze Skalky.
 — 5. Mariana Talacková z Ještetic. — 6. Zikmund Matěj Vencelík z
 Vrchovišť. — 7. Adam ml. z Valdšteina. — 8. Vilém Protiva Šofman z
 Hemrlesu. — 9. Oldř. Adam z Řičan.

Tab. 09., — 1. Vintř z Brandýsa. — 2. Gosvin z Brandýsa.
 — 3. Verner z Pořešina. — 4. Jan z Hlažovic. — 5. Vilém Pouzar z Michnic.
 — 6. Jaroslav Běškovec z Běškovic. — 7. Karel Záruba z Hustiřan.
 — 8. Václav Hynal z Kornic. — 9. Ferdinand Rudolf Dobřenský z Dobřenic.

Tab. 10., — 1. Vilém z Hradešína. — 2. Zikmund (?) Licek z Ryzmburka.
 — 3. Adam Blekta st. z Útěchovic a Valtinova. — 4. Bedřich Blekta z Útěchovic a
 Valtinova. — 5. Jan Diviš z Žerotína. — 6. Artleb z Kunovic.
 — 7. Bedřich Bořek nejst. Dohalský z Dohalic. — 8. Jan Bochuchval z Hrádku. —
 9. Jindřich Údrcký z Údrče.

Tab. 11., — 1. Bedřich st. z Žerotína. — 2. a 3. Karel st. z Žerotína.
— 4. Jetřich z Žerotína. — 5. Frant. Ludv. z Žerotína.
— 6. Jan z Věžník. — 7. Kryšt. Pavel z Věžník. — 8. Markv. Jiří
z Věžník. — 9. Bernart Fr. z Věžník

Tab. 12., — 1. Bartol. Vanecký z Jemničky. — 2. Vilém Šárovec z Šárova. — 3. Kryštof Vilém Šárovec z Šárova. — 4. Jan Boh. Koza z Hradiště. — 5. Jiřík Lehomský z Malovic. — 6. Jáchym Pivce z Hradčan. — 7. Ferd. Ludv. Koza z Hradiště.

Tab. 13., — 1. Jakub st. Vojský z Bogdunčovic. — 2. a 3. Rudolf Max. Říkovský z Dobřčic. — 4. Jan st. Vojský z B. — 5. Frant. Ant. Říkovský z D. — 6. Vilém Munka z Ivančic. — 7. Kryšt. Jindř. Vojský z B.

Tab. 14., — 1. a 3. Běšín z Běšin. — 2. Jindř. Václ. Tomek z Čejkov.
— 4. Vražda z Kunvaldu. — 5. Václ. Radoňovský z Kosmačova.

XV.

1

2

3

4

5

Tab. 15., — 1. Ondřej z Přelice. — 2. Jan z Koklína. — 3. Jan z Bakova.
— 4. Diviš z Týnce. — 5. Dorota Ritterova z Vražného.

XVI.

Tab. 16., — 1. Kryštof Černohorský z Bozkovic. — 2. Přemek Prusinovský z Víčkova.
— 3. Týž. — 4. Matěj Vencelík z Vrchovišť.
— 5. Jan Václav Vencelík z Vrchovišť. — 6. Týž.

XVII.

Tab. 17., — 1. Hynek Krušina z Lichtenburka. — 2. Ješek z Chvaliny.
— 3. Jan z Dražic. — 4. Jan z Mysletína. — 5. Jan z Prosenic.

XVIII.

Tab. 18., — 1.— Matěj z Holkova. — 2. Mikuláš z Chvalkova. — 3. Václav z Kocova. — 4. Václav z Lobkovic. — 5. Petr z Perče.

XIX.

Tab. 19., — 1. Brum z Radešína. — 2. Heralt z Rataj. — 3. Jan Rut z Dirného.
— 4. Jan Štítenský z Kostník. — 5. Jan z Třebomyslic.

Tab. 20., — 1. Vaněk z Valečova. — 2. Matěj z Větrní. — 3. Jiřík z Větrní.
— 4. Jan z Vlksic. — 5. Zikmund Zapský ze Zap.

Tab. 21., — 1. Samuel Albín z Weissenblutu. — 2. Václav Bernard Bartodějský z Bartoděj. — 3. Jan Jindřich Bartonides z Tiranu. — 4. Bavor z Nečtin (Beneda). — 5. Jan z Nečtin (Beneda).

1

2

3

4

5

Tab. 22., — 1. Volf Beránek z Petrovic. — 2. Jan Beránek z Petrovic.
— 3. Adam Berchtold z Uherčic. — 4. Ladislav Berka z Dubé a Lipého.
— 5. z Bílé.

XXIII.

1

2

3

4

5

Tab. 23., — 1. Petr ml. Boubínský z Újezda. — 2. Jindřich Boztěchovský z Boztěchova.
— 3. Jan Jiří Olbram Branlinský ze Štěkře.
— 4. Hanuš Brloh z Brloha. — 5. Václav Bronec z Chrastovic.

1

3

2

4

5

Tab. 24., — 1. Albrecht Bryknár z Brukštejna. — 2. Jan Albrecht Pinta Bukovanský z Bukovan. — 3. Jindřich z Crkovic. — 4. Jeroným Čížovský z Čížova. — 5. Petr st. Čížovský z Čížova.

1

2

3

4

5

6

Tab. 25., — 1. Jan Bořek Dohalský z Dohalic. — 2. Jindřich Drahanovský z Pěčína. — 3. Jan z Dubové. — 4. Jaroslav Dubský z Třebomyslic 1573. — 5. Týž 1579. — 6. Jan Duc z Vařin.

PEČETI ČESKÉ, MORAVSKÉ A SLEZSKÉ.

Řada II. *)

Tab. I. Č. 1. **Vilém ze Dvorce.** Sádrový otisk (22 mm) asi z 15. stol., dobře pracované pečeti i dobře zachované. Nápis má: S • VILEMVS • DE • DOREC měl by býti: S • WILHELM • DE • DWORECZ, ale psávalo se i prvním způsobem. Štít má ještě tvar 14. věku, ale poboční strany jsou již značně vypuklé. Na štítě jest znamení rodové: nádoba s květy. Klenot schází, byl tudíž asi také nádoba jako na štítu.

Tak jako jest osad s jménem Dvorec a Dvorek (můžeť býti majitel této pečeti i Vilém ze Dvorce nebo z Dvorku) v král. Českém přes 20, tak i vladyk z D. posud známo v Čechách 10 a na Moravě 5 (a počet ten není zajisté konečný), ale české rody mají jiné znaky než tento Vilém. Byliť vlad. ze Dvorce znaku karasa (v Litoměřicku), znaku půl kozla (v Krumlovsku), beránka (větev pánů z Ronšperka), 3 koulí (větev Rutů z Dírného) na Bechyňsku, mor. pak rody nejsou posud prozkoumány. Majitel pečeti Vilém, který žil buď ku konci XIV. neb v 1. pol. XV. stol. jest na ten čas blíže neznám.

Č. 2. **Diviš Dvorecký ze Dvorku.** Malý papírový, vejčitý originál (13 x 15 mm) z r. 1549, pěkně provedený a zachovaný. Jest moravskou novinkou, posud nepovšimnutou, ano snad jedincem. Bohužel obsahuje jenom štít se znamením erbovním: ozbrojenou rukou, která drží v pěsti praporec. Lze se jen dohadovati, pravím-li, že snad i klenotem byla ruka s praporcem. Nápisu pečeť nemá, jenom monogram: D D Z (Diviš Dvorecký z (Dvorku).) Druhou domněnkou ale taktéž velmi pravdě podobnou, jest, že byl Diviš úředníkem u pp. z Valdšteina na Brtnici (tehdaž patřila p. Zdeňkovi z V. (1544 až 62).

Č. 3. **Ferd. Ignác Elbognár z Dol. Šenfeldu.** Malý (14 x 17 mm), osmihranný, prstenový, pěkně pracovaný a zachovaný otisk pečeti, která obsahuje úplný rodný znak s monogramem. Štít jest dole zakulacen, rozčtvrcený a má v 1. a 4. poli obrněné rámě (loket — Elbogen, odtud Elbognár) — druhdy žlutý rukáv, v 2. a 3. poli hrozen, klenot totéž rámě ozdobené péry pštrosími, po každé straně 3. Monogram: F I E W S (Ferd. Ignáz Elbogner von Unter

*) Zahajující novou řadu této přílohy upozorňujeme k tomu, že řada I. (25 tabulek s popisy) byla přílohou k „Časopisu“ roč. XIII.—XIX.

Schönfeld). Ferd. Ig. žil v l. 1691—1706 (6. břez. prohlášena jeho závěť). Patřily mu Žeranovice a Přílepy na Moravě, kdež zastával úřad hejtmána kroměřížského. Zanechal syna Ferdinanda a dcery Františku (manž. Lichnovský z Voštic) a Marii Karol. (m. Bartodějský z Bartoděj). Dcery ty držely pak statky otcovské Žeranovice a Přílepy, jež však 1719 prodaly.

Elbognárové jsou rod původu městského z Čech (z Lokte). Připomínají se ok. 1506 poprvé bratry Václavem (1506—22) a Hanušem (1523—27). Václav obdržel od Jindřicha z Plavna Kraslice buď v zástavě nebo jako purkrabí, avšak nástupce jeho Hanuš je zase ztratil. Po těchto znám jest zase Hanuš (1534—59), který nabyt značného jmění jako: 1540 Bezdrůžic, 1549 Gutšteina, Polžic, Bezemína, Muchař, Polučan a j. Po něm se připomíná na Polžicích (1559) Linhart. Synové Hanušovi Jiří, Kašpar, Hanuš a Valentin Fabián nepodrželi dlouho statků otcovských. Jiří maje Bezdrůžice a Vrbici zemřel ok. 1569 zanechav obě synům, z nichž Kryštof svou část Bezdrůžic se syny Kašparovými Jiřím, Adamem, Maximilianem a Ludvíkem 1569 prodal. Kryštof byl pak ve službě Švamberků (hejtmanem na Krasikově 1572). O synech Kašparových není pak dále ničeho známo. V Ok. 1590 držel z rodu Elbognárů Václav Ottengrün. Za bouří stavovských po r. 1618 žili bratři Mikuláš a Václav, kteří se účastnili sice také odboje stavů (Bílek Konfis. 94), ale jsouce katolíky pokuty osvobozeni. Tak i Volf Arnošt a Jan Adam osvobozeni, leč když pro víru odešli ze země a r. 1631 se Sasy do Čech se vrátili, ztratili své pohledávky na statku Kinšperce. Přes to udrželi se Elbognárové i dále v zemích českých. Tak známe v l. 1620—30 Tomáše, do r. 1658 Arnošta Adama a Volfa Viléma, kteří drželi Kinšperk. Volf Vilém (manž. M. Eleonora Netzelová z Lövenastu) měl dceru Majdalenu (m. Jan Ondřej z Milachu), Volf Arnošt (1618—33) a Jan Adam (1618—31) drželi po části Kinšperka, Alexander (1629—40, manž. Johanka zem. 1629) žil na Višňové a Křtěnici (dcera Sabina † 1620). Po něm byl Ludvík (snad syn) na Višňové a Křtěnici (do 1648) a poslední člen E. Max. Vladislav (1650—64) na Libočanech (od 1652), hejtman kraje litoměřického (manž. Markéta z Doupova 1652). Dcera jeho Polyxena Rozina zasnoubila se 1664 s Petrem Pavlem Příchovským z Příchovic a byla potem paní na Litočanech.

Č. 4. **Engel z Kronberka.** Otisk ze 17. stol. veliký (23 x 26 mm), vejčitý, pěkně provedený i znatelný. Obsahuje celý znak, ale bez nápisu i monogramu. Tím znemožněno určení majitele. Štít znaku jest rozčtvrcený, má v 1. a 4. poli psa vzpjatého, v 2. a 3. lišku, proti němu vyskakující. Nad štítem z přílb vynikají 2 klenoty ; nad první jsou 2 rohy vojenské a mezi nimi pes obrácený dovnitř, nad druhou jest nahá žena s korunou na hlavě, držící v každé ruce hada. O majiteli pečeti se na ten čas zpráv nedostává.

Č. 5. **Dorota Fikarová z Vratu.** Odlitek sádrový 26 mm veliký, kulatý, asi z konce 16. stol., dosti zřetelný, obsahuje štít a nápis. Nápis jest chatrně napsán a zní: DOROTA FIKAROWA Z WRATHU.

Na štítě jest pštros držící v zotáku podkovu. Barvy znaku F. jsou: Stříbrný pštros drží zlatou podkovu na modrém štítu, klenot týž pštros.

Dorota náležela k patricijské rodině pražské. Fikarové jsou erbovní strýcové Pašků z Vratu, od nichž 2. června 1527 k erbu a titulu přijati byli. Praotec rodu jest Jakub F. z. V. (nar. asi 1477 zem. 1547 22. srpna), měšťan a kožešník staroměstský. Byl od r. 1517 radním písařem Starého Města, od 1527—37 primátorem tutěž, (i opět 1547), držel tam od 1537 2 krámy kožešnické, 1538 stal se dvorským sudím král. měst, 1545 pak berníkem král. Čes. Tehdáž byl i majitelem statku, nabyv Hovořovic. V Praze měl dům, „u 3 kos“ (na Star. Městě). V tituláři z 1534 připomíná se syn jeho Jindřich, jenž 1543 zabit od Jiříka Křineckého z Ronova a Jan snad bratr Jakubův. Později žil také Jeroným Fikar, český bratr, který řídil školu pro mládež šlechtickou v mor. Zábřeze.

Tab. II. Č. 1—3. **Martin Ferd. z Freyenfelsu.** č. 1. Papírový originál vejčitý (21 x 27 mm), pěkně pracovaný a zachovalý s úplným znakem a nápisem: MARTIN FERDINAND Z FREYENFELSV. Na štítu jest břevno, v němž uprostřed křížek a nad břevnem v horní části zrovna nad křížkem hvězda; klenot nad přílbou z koruny 2 pštrosí péra a mezi nimi nahoře zase křížek a hvězda. V č. 2. jest otisk prstenové pečeti rozměrů 13 x 17 pěkně pracované a zřetelné. Obsahuje jenom štít s rytířskou korunou bez klenotu. Na štítu má též břevno s křížkem a hvězdou. Nápis ani monogram nejsou. Č. 3. jest větší než předešlé (19 x 23 mm), také slušně pracované a zachované. Má zase úplný znak jako č. 1., přílbu s korunou a péra pštrosí zřetelnější, lépe provedená. Také toto číslo nemá ani nápis ani monogram. Příčinu této, do poloviny 17. stol. nezvyklé mody dlužno hledati v malých rozměrech znaků na prstenech, na kteréž pro úsporu místa psaly se zprvu jen monogramy a později (i doposud) jen znak, platný pak pro každého člena rodu bez rozdílu. Ovšem vzniká neurčitost, tudíž krok zpět! Martin Ferd. z Freyenfelsu pocházel z rodu nově povýšeného. Šlechtiectví dosáhli 25. ledna 1658, stavu rytířského 26. pros. 1671, stavu panského 9. května 1722. Zakladatelem rodu jest Jindřich Frey z Freyenfelsu (1658—71) v dotyčných letech povýšený, s nímž současně žil Jan (1650—79) na Moravě, pán na Laškově a syn tohoto Jan Šťastný, jenž dědictví otcovské Laškov 1683 prodal. Také Martin Ferd. měl 1688 statek na Moravě. Po něm připomíná se Bohumír z F. (1722) a Jan Kryštof z F. (1723), z nichž onen 1722 byl povýšen do stavu panského a tento 1723 do stavu pans. rodů starožitných.

Ještě r. 1819 žil na Moravě Frant. z Freyenfelsu, ale stavu rytířského, buď tedy z jiné větve neb jiného rodu. Patřila mu Lišen a Tvarožná. Zemřel 1819 odkávav dotčené statky hr. Belcredimu, jehož rodu posud patří. Byl bezpochyby svého rodu poslední. Jiného znaku byli ryt. F. z F. ve Vysočanech.

Č. 4. **Jan Reichard Gerson z Ragersdorfu.** Otisk okrouhlý, 26 mm veliký pečeti pěkně pracované s úplným znakem a nápisem:

IOHAN REICHARD GERSON V RAGERSDORF. Štít obsahuje 2 ostrve o 6 sucích křížem přeložené a klenot z koruny hořící granát. Ostrve na tomto štítu, jinak vzácné to české panské znamení, nemají arci s naším rozrodem, Ostrvou, nic společného. Celý znak jest rodinným znamením pánů z Ragersdorfu a Jan Reichard Gerson z Malmedi dostal jej takto: Vladyka český, rodu starožitného, Jan Reichard Šváb z Chvatlin (nar. asi 1605 zem. 1667), pán na Pravoníně (od 1661), král. rada, místosudí a přisedící dvor. a komor, soudu, byl 15. říj. 1630 adoptován od pána z Ragersdorfu tak, aby se napotom psal Šváb z Ragersdorfu a Chvatlin. Leč byv 3. srp. 1645 povýšen do stavu rytířského rodu starožitných, odložil český přídomek z Chvatlin a psal se pak Šváb z Ragersdorfu. Druhé neváznosti k českému svému původu dopustil se 6. led. 1665 když (nemaje dědicův) adoptoval svého kmotřence Jana Reicharda Gersona z Malmedi s jménem Gerson z Rag. a znakem pp. z Rag. Čeští rytíři Švábové z Chvatlin tu úplně odloženi do veteše! — Správně měl se Gerson na dále jmenovati: Gerson-Šváb z Ragersdorfu a Chvatlin a spojití znak Švábů se znakem z Ragersdorfu, kdyžte po smrti svého otce J. R. Švába (1667) a matky Anežky Kamarytové z Rovin (1671) zdědil i jich statek Pravonín. J. R. Gerson zem. 1690 zanechav 4 dítky: Annu Kateřinu, Josefu Fr., Jana a Františka. Pravonín dostal se Josefovi, ale když r. 1706 zemřel, musil se statek „ve prospěch“ syna Františka prodati (hr. Caretto-Millesimovi). Potomci toho rodu posud žijí.

Č. 5. **Bernart Mikuláš Gerštorf z Gerštorfu.** Odlitek 28 mm veliký, v originále pěkný a zřetelný, odlitím ale oslabený. Obsahuje úplný znak s nápisem: BERNHARD • MIKVLAWS • GERSTORF • Z • GERSTORFV. Znak ukazuje štít rozdělený, s dolní polovicí kolmo rozpoltěnou (nyní má starší panská větev v horní polovici také korunu); klenot vysoký klobouk kožešinou lemovaný, nahoře 8 péry pštrosími zdobený. V nápisu lze viděti silný vliv češtiny na počátku 17. st. ještě v Čechách rozhodující. Ačkoli jsou G. původu německého, přece se u nás v 16. stol. a počátkem (1613) 17. tak přizpůsobili panující češtině, že i rodinnou svou pečeť, tehdáž ještě všude důležitou, dali česky rýti (ač nezcela přesně, správná byla by: Bernart Mikuláš (MIKVLASS)).

Gerštorfové objevují se nejprve v Lužici, kde již v 10. stol. praotec Gero se synem téhož jména se připomíná. Odtud rozšířili se do Čech (již 1319), Slezska, Polska, Pomořan, Dánska, Livonska i Švédska. Bernart Mik., syn Jindřicha ml. (1574, 97 st.) na Cholticích, Chroustovicích, Žestocích, Svinčanech, Žílovicích, Svojšicích a Křivsoudově (1574 zem. 1613) a matky Johanky Střelovy z Rokyc, byl třetí z dítek. Bratři jeho Václav a Jindřich zemřeli před otcem (1599 a 1602). Bernart žil v l. 1613—29. Patřily mu Žestoky, Svinčany a Žílovice. Rok 1620 jako i ostatní protestantské šlechtě ať české nebo německé učinil i Gerštorfům v zemích českých předčasný konec. Bernart též ztratil všechny statky a dům v Praze. Dostal-li něco z nich (měl dostati 2/3), neznámo,

spíše se podobá, že nic. V zemích německých udrželi se G. posud v stavu hraběcím, panském i rytířském.

Č. 6. **Hanuš Vilém Gerštorf z G.** Odlitek 30 mm veliký, ještě lépe provedený než předešlý, úhledný. Obsahuje též úplný znak a nápis: HANS • WILHELM • V • GERŠTORF • VND • MALSCHWICZ. Krátký nápis, ale povídá mnoho! Praví, že rok 1620, učinil počestování přistěhovalé šlechty náhlý konec! Pečeť vznikla patrně po r. 1620. Znak jest stejný s předešlým, ale prázdná pole ve štítu jsou lemy a arabeskami ozdobena. Hanuš Vilém syn Mikuláše na Horkách, Cetně a Řepíně (zem. 1619) byl pánem na Popovicích, Slatině, Újezdě, Chotěšicích a Cetně a s bratry držel Čakovice a Smědovice. Žil v l. 1619—63. Manželku měl Helenu Hrzkovu ze Mšena. Mráz pobělohorský spálil i tuto větev, takže r. 1664 synem jeho Mikulášem vymřela. Dcera Anna Marie vzala si Jana Bzenského z Prorubě přinesši mu Slatinu věnem.

Tab. III. (28). Č. 1. **Jiří Hodický z Hodic.** Papírový originál prstenové pečeti osmihranné, malé (14 x 16 mm) pěkně provedené. Obsahuje úplný znak H. 2 rohy válečné, nespojené i klenot. Okolo klenotu jest monogram GFHVH (Georg Freiherr H. von H.). Mimo tuto pečeť má sbírka Společnosti duplikát a jiné 3 pečeti Václava H. z H. z let 1545, 68 a 75. Pečeť Jiřího má monogram německý, Václavovy ještě české. Heraldicky jsou pečeti Václavovy pozoruhodny tím, že na jeho pečetích jsou posud rohy dole spojeny, na pečeti Jiřího již rozděleny, protože štít se také rozpůlil, červeně a stříbrně a tím i rohy musely dostati barvy střídavé.

Jiří Hodický z H. náleží k prastarému rytířskému rodu moravskému, který se připomíná již 1303, v 17. stol. dosáhl povýšení do stavu panského (Jiří sám 1654) i hraběcího a tato hraběcí větev posud kvete. Jiří byl synem Hynka na Suchohrdlech a Damnicích († 1613) avšak neobdržel tyto 2 statky, jelikož byly hned po smrti Hynkově „pro dobro“ sirotek prodány. Jiří držel později sám Skryje, Strupšín a Dalešice. Manželka jeho byla Marie Kateřina Kábová, která od něho přijala 1650 Dalešice. Žil v letech 1613-57. Zůstavil-li potomstvo, na ten čas neznámo. Strýc jeho Jan Jiří na Čes. Rudolci, Jindřichovicích a j. povýšen byl 1641 do stavu hraběcího a potomci jeho žijí podnes, statkův pozemských však na Moravě (ani jinde) již nedrží a chýlí se k vymření.

Č. 2. **Hanuš Jindřich Hochberk (Hubryk) z Hengersdorfu.** Velmi pěkná, zřetelná, veliká (30 mm) papírová pečeť z r. 1651 s úplným znakem i nápisem: HANS • HAINRICH • FRAYH • V • HOHBERG • V • (?) HENERSDORF • V • FRIDLANT. Pečeť obsahuje rozmnožený znak rodu ihned po povýšení do českého stavu panského (23. září 1650): Štít rozčtvrcený, v 1. a 4. čtvrti půl orla z dělicí čáry vyniká, 2. a 3. čtvrt jsou vodorovně rozděleny, v horní polovině jsou 3 vrchy, z nichž prostřední nejvyšší (Hochberg), v dolní šachovnici, prvotní to znak rodu. Nad štítem jsou 2 klenoty: 1. rozkřídlý orel, 2. dvě ryby hlavami dolů postavené, mezi nimi růže na lodyze s listy a pod nimi z každé strany pštrosí péro.

Hanuš jest člen velmi starého rodu slezského, který již kolem r. 1185 se objevuje a posud hojně kvete v starém stavu rytířském (hlavní větev Buchvaldská, která má několik haluzí), kdežto druhá větev — teď na Plesu a Fürstensteině ve Slezsku, dosáhla nejprv češ. stavu panského (23. září 1650), pak hraběcího (12. února 1666) i knížecího (jakožto knížata z Plesu — starobylý titul slezských knížat — 23. listopadu 1847 (viz vévody z Ratiboru, z rodu knížat z Hohenlohe), ano kníže Hanuš Jindřich XI. (oblíbené jméno v této rodině, jako u knížat z Reussu Jindřich) dosáhl i titulu vévodského (pro svou osobu) 20. pros. 1905. V starších dobách jmenovali se z Hoberka i Hoburka (z toho české Hubryk), ted Hochberg i Hochberger.

Do Čech přišel ok. 1540 Martin z H. a žil v Náchodě. Potom připomíná se Jan (1589—1605) v St. Žlebích, který měl i dům v Kut. Hoře. Současně žil Bedřich (1584—1603), jenž 1592 koupil Vesec. Děti jeho asi byli: Petr (1615 — 30 na Vesci), Alžběta (zasn. 1641 † 80 manž. Mikuláš Újezdecký z Újezdce (†1683), Jaroslav Vilém (1615 také na Vesci, manž. Kat. ze Štampachu, které ukázal 1615 platy na Vesci. Syn jeho Bedřich Kryštof držel až do 1660 Vesec a Jan st. (1618—55, manž. Joh. Anna Hamzová ze Zábědovic (1620—66) seděl dřív na Vesci, pak na dvoře a mlýně u Jaroměře. Tehda také žili: Jan na Jedlině (1615—30), náš Hanuš Jindřich, majitel této pečeti (1654 povýšen do stavu pans.), Karel (1618—30) manž. Eva z Bítova, zasnoub. s ní 18. ledna 1626 — pro vzpouru odsouzen k manství, Bedřich (1618—29), který měl býti pro účast v povstání pokutován, ale neměl žádného jmění, Bedřich Karel (syn Jáchyma H. z H. a Markéty Bryxové, vnuk Karla H., pravnuke Kryštofa a Majdal. Gryzlové) regent Albrechta z Valdšteina na Hrubé Skále, Svijanech a Turnově, byl ženat s Barborou Gelbichovou z Ostřicím. O potomcích jeho v. Ottův Slov. Nauč. XI. 827 a). Na Moravě žil Kryštof st. (1597—1603) a potomci jeho drželi tam statky ještě 1754 (sourozenci Josef (1740—6) na Bílé Lhotě, Markvart (1717—40) na Opatovicích a Javoříčku a sestry Mař. Anna, Mař. Frant. a Mar. Barbora.

Č. 3. **Petr Bedřich Hubrych (Hochberg) z Hennersdorfu.** Úmyslně píše Hubryk napřed, poněvadž se tak Petr sám psal a nejen pečeť s českým nápisem si vyrýti dal, ale i jméno své počestným způsobem napsal. Svědectví to, že pečeť vznikla ok. r. 1615, neb po r. 1620 by byl Petr již se nepsal z Hennersdorfu aniž Hubryk! Pečeť (sádrový odlitek) jest dosti veliká, osmihranná (23 x 28 mm), ale nevelmi umělá. Dávám ji sem též jako rozdíl uměleckého provedení oproti pečetě předešlé. Obsahuje celý znak (při pečetení v klenotu poškozený) s nápisem: PETER FRIDRICH HVBRIK Z HENRSTORFV. Se stránky heraldici.e i umělecké jest pečeť ubohá! Znak jest starší, jednoduchý, ale naivní. Místo šachovnice jsou 2 řádky kostiček (spíš kuliček) různoběžných a 3 vrchy nahoře mají temena obrácená dolů! Taktéž klenot jest tak chatrný, že se

stěží rozpozná! Byli asi tehdaž u nás i umělci — i hudlaři, bezpochyby dle starého pořekadla: „Za málo peněz. . .“

Č. 4. Volf Hordár (Harder) z Puklic. Pečeť malá (18 x 20 mm) papírová mezi 9 exempláry pečetí Hordárů, které ve sbírce Společnosti se nacházejí. Z nich 1 patří Volfovi z 1547, ač na ni připsáno (později) Franz, avšak má zřetelné původní W. Možná, že s ní pečetil 1547 Frant. H. z P., ale pak užil pečeti po otci Volfovi. Čtyři pečeti patří Pavlovi (z l. 1570—72) a 4 Vítovi (1564—86). Na všech pečetích jsou na štítě 2 kozlové proti sobě vzpjatí, na štítě rozpoltném, klenot u Volfa a Víta místo kozla srnec rostoucí, ozdobený 6 pavími pery, na každé straně po 3. Pečeť Pavlova jest z černého vosku přitiskána na papír, ostatní jen papírové.

Č. 5. Pavel Hordár z Puklic. Pečeť jest jako ostatních 8 Hordárovských, liší se jen tím, že u klenotu moudře vynechána paví péra.

Hordárové (prvotně Harder, pak Horder až Hordár) jsou německá rodina na Moravě usedlá. Pocházeli z Jihlavy a byli dle tehdejšího zvyku — zbohatše — nadáni znakem (26. břez. 1537 Dörr „Adel“ 15) a přídomkem z Puklic dle statku svého. Znak a přídomku dostalo se Frant. a otci jeho Volfovi. Františkovi patřily již od r. 1530 statky Puklice, Jeclov, Beranov, Bradlo a Petrovice (Volný „Top. Mor.“ VI. 68, 375, 8) na kteréž již 1530 přijal otce na spolek. Zemřel 1550 a pochován i s dcerou Kateřinou († 1552) v kostele v Petrovicích. Puklice byly pak majetkem Víta H. z P. (Pátek „Brtnice Trhová“ — 20) v l. 1559—69 a Pavla shora jmenovaného. Ten vládl na Beranově a Puklicích v l. 1550—72. Matka jeho Amalie z Doupova zemř. 1565. Pavel zůstavil oba statky dceři Apolonii, která tu vládla s mužem Kryštofem Blektou z Útěchovic. Připomíná se zvláště 1591 a zemřela buď 1608 neb v krátce před tím.

Mimo tyto Hordáry přichází v l. 1586—1622 na Puklici jiný Vít (ml.). Ten držel též dům v Jihlavě a zanechal Puklici jmenovci svému, také Vítovi, jehož sirotkům nemohly již Puklice býti udrženy a r. 1666 „k dobru“ jich prodány.

Č. 6. Jan Horecký z Horky. Papírový originál, malý, skoro kruhový (15 x 16) prstenový s úplným znakem a monogramem I Z H (Jan z Horky). Znak má na štítu hradbu se 4 stínkami, pokosem dolů běžící, klenot jest rostoucí jednorožec. Barvy jsou: stříbrná zeď na černém štítě i zlatá na modrém. Horečtí jsou prastará moravská vladycká rodina posud v stavu panském i rytířském kvetoucí. Druhdy byli zámožní a drželi četné statky v různých okresích moravských i některý čas v Čechách. Nyní žijí v Uhrách. Stejného znaku s nimi byli Pardusové z Horky, jiného znaku však byli Pardusové z Lipovce. Nejstarší člen rodu byl by (Paprocký „Zrcadlo“ 294 b) 295 a) Pardus z H. již 1209, jenž prý svědčil při nadání kostela olomouckého Nedachlebicemi. Ale údaj tento může se i vztahovati na Pardusa (syna Fabiánova) 1251 nebo Pardusa, syna Neplachova (Zrcadlo 108 a). Jistější předek jich jest Neplach (Zrcadlo 99 a), jehož 4 synové: Bozek, Bohuta, Břetislav a Neplach

svědčili při stvrzení Loděnic kostelu olom. 1232. Neplachův syn Pardus (1252—78) byl komorníkem mor. („Benešovici“ 66), soudil se s klášteřem hradištským o Těšetice a lesy mezi Moravou a Oskavou, což rozhodnuto 1278 na sněmě v Brně. (Cod. IV. 148.)

Neplach st. byl i s chotí pochován ok. 1261 a syn Pardus, olom. komorník (Zrcadlo 108 a, 295 a) daroval 1261 témuž kostelu na spásu duší rodičů i své ves Vsisko (dostal 1253 od krále). Pardus svědčil 1252, 53 s bratry svými Tvrdkem a Sudomírem v Brně (Benešovici 62, 66), daroval 1256 bratřím sv. Jana v Hrobníkách ves Drslavu a kšaftoval r. 1287 6. července (manž. Bolemila). V závěti se připomínají synové jeho Milota, Fabián (II.) a Pardus se 4 dcerami (Martou, Klárou, Annou a Zbraslavou) (Zrcadlo 295 a). Pardus odkázal v závěti podací v Horce (v Plumlovsku) klášteři hradištskému.

Jiný Pardus z Horek připomíná se 1277- 98 jako probošt v St. Boleslavi (Vlasák „Bibliotéka míst. děj. IV. 69). Současníkem jejich byl Časta z H., jenž kšaftoval 1285 neb 86. Odkázal 1/2 Těšetic klášteři hradištskému. Dcery jeho Jitka a Bolka dostaly 1285 tuto půl Těšetic v doživotí (druhá půle darována výš dotčeným Pardusem klášteři 1287.)

Na poč. 14. st. objevuje se z toho rodu Pardus z Hlinska (okres holešovský), jenž 1304 podací v Hlínku daroval dotčenému klášteři (Volný Topogr. V 398). Po něm připomíná se Mikuláš z Horky (1356—78), který měl část Cidliny (Mor. Bud.), na němž manž. své Markétě z Bohuslavic plat ukázal (Volný III 363). Současníky jeho byli bratři Ješek a Jan (1373—79). Ješek měl příjmi Hromada a psal se dle sídel svých z Radslavic, ze Sušic a Horky (1368—98). Mimo to měl od 1371 Pavlovice, za něž prodal díly Rakova, Paršovic a Valšovic (1371) a díl Tučina (1384). R. 1375 připomíná se syn jeho také Ješek (Libri cit. I 21, 5, 41, 71, 5, 8, 90, 5, Zrc. 385b); manž. jeho byla Anna (1376—82). V letech 1358—68 žili bratři Lutold a Pardus z H. majíce Pavlovice s podacím, Lhotu a Prosenice. Pardus byl kanovníkem olom. (Volný I, 117, 271) a prodal Prusinky a Pavlovice 1368 se syny Lutoldovými. V témže stol. žil také Tomáš Horka z H. (1397—1407), ale není jisto, byl-li toho rodu. Patřily mu Heřmanice v Litomyšlsku a dům v Chocni. Výš dotčeného Ješka Hromady syn Ješek (1375—1415) měl časté řízení u soudu, jako 1408 pohnal p. Ješka ze Sovince na Pňovicích z 200 hř., že mu drží dvůr a mlýn Pňovice a 1/2 Lhotky, 1407—15 poháněl děkana a kapitolu olom. z 250 hř., že mu drží Sušice a Radslavice. Když byly důkladně ohledány desky, nalezeno konečně 1415, že kapitula vydržela v zboží léta pokojná a nemá již Ješkovi odpovídati (Lib. cit. I. 278 II. 77, 410, 48). Manželka Ješkova byla Ofka († 1420 a pochov. v Hradišti). Dcera Ješkova Kačna, žena Zdeňka z Polkovic, soudila se s Jeruší z Horky 1407 (Lib. cit. II 58, 77). Vedle těchto znám jest Jan Pardus z Žeranovic i z Moštěnice 1406—19 pro častá meškání na soudech (Lib. cit. I 150, 1, 66, 205, 6, 17, 53, 71, II 473, 520, 3, 614), i se svou sestrou Alenou se

soudil (o nevybytí) (Lib. II 616, 21, 4). Jiný zase Zdeněk z Horky byl 1407 poručníkem pŕihonu Petra Kozlovce z Rudky na Vildreicha z Řiřic (Lib. II 88). Ok. 1437 připomíná se i Mikul. z H. (Zrc. 295b). Potomci Jeřka a Ofky, nejspíře vnukové, jsou Herburt (1464—70) a Ješek z H. (1455—74) (Zrc. 296 a), kteří jeřtě drželi Horky (Volný V 128), Suřice a Radslavice (Zrc. 296 a), ale 1468 je zcizili. Oni i pohnali krále Jiřího ze 100 k. (asi za starý zápis královský z husitských válek) na Radslavicích a Suřici. O něco dříve připomíná se též Pardus z Petržvaldu jinak z Tupce (Volný I 275, 378) na Petržvaldě, jenž získal 1437 grunty v Chylicích, dále bratři Pardus a Bohuř z Drahanovic (Volný V 238); kteří prodali 1437 Drahanovice. V 2. pol. XV. věku vyskytuje se Jan Horecký z H. na Tajné (1455—60 i sl.) Sedl. Hradu X. 398 a jiný Jan 1495 (Zrc. 299 b). Na Náchodě ok. 1480 byl úředníkem Jan z H. a vŕbec po dlouhý čas objevují se i na Moravě i v Čechách souběžně vladykové z H.

O Pardusech z H. jest jisto, že byli znaku hradby, ale není to jisto o všech ostatních vladycích z Horky neb Horek řečených. (Tak zejména i Pardusové z Lipovce byli znaku pŕlměsíce [usedlí v Časlavsku v l. 1401—83, Kolář Heraldika 194]), Pardusové z Vratkova byli znaku husí hlavy i pochybní jsou Horkové z Horky. Všechny tyto záhady rozřeší jen soupis pečeti česko-mor., o němž lze si jen vřele přáti, aby již počal!

Z větve české znám jest v 16. stol. Heřman H. z H., který měl dŕm ve Vyř. Mýtě 1504—5 (Pam. arch. IX 392), z větve moravské Petr na Horkách, Doloplazech (—1524) a Sedličkách (1500 † 34) matka jeho Markéta Morkovská ze Zastřizl, manž. Lidm. Buchlovická z Domamyslic, Sborník hist. IV 18 Volný V 128). Měl sedm dítek: Jiřího, Jakuba, Václava, Mikuláše a Jana (zem. 1557 19. dubna a pochován v kláěteře řternberském (na Mor.) (Z 296 b), dcery Alénu (manž. Michal Hájovský z Háje) a Mandalenu (manž. Aleř ze řvabenic) (Zrc. 296 b), 300 b), kteří řili nedílně na Horkách a Sedličkách. Mikuláš (manž. Mandal. Falkenhaynová z Glořku) požehnán 16 dítkami, z nichž však 7 zemřelo v mládí. Roku 1589 získal Zastřizly. Jakub zemřel již 1537 proti Turkŕm. Václav (manž. Malovcová) měl syna Petra (manž. Eliřka Moravová) na Bludově. Tento křaftoval roku 1578 a zanechal Bludov synŕm Václavovi a Jiříkovi a dcerám Aleně a Johance. (Volný V 195). Johanka (manž. 1. Jan st. Kokorský, 2. Bedř. Grodecký z Grodce [zem. 1591]), držela Litenčice a Chvalnov a zem. 1618 (Zrc. 188 a, Volný IV 250). Jan H. z H. (1582—96, manž. 1. Kat. Birková z Násilé roz. Zoubková ze Zdětína, 2. Alena Majlathová) byl místopísařem mor. a pánem na řřelné (Zrc. 297 a (Volný I 455), Dcera jeho měla za manž. Dembinského z Dembina (Lukáše, od 1596 pána na řřelné). V 17. stol. vynikl z rodu Gabriel H. z H. (1611—53) na Cimburce, Koryčanech a Jestřebicích (Volný IV 226). Týž dosáhl 1638 10. května povýření do stavu panského (Dörr „Adel" 99, 103) a 1653 12. září do stavu pans. rodŕ starožitných

(Dörr 103). Jeho nejspíše syn byl Frant. sv. pán H. (1650 † 68) na Koryčanech, Březolupech, Šárově, Pohořelících, Rousinově a Zborovicích, hejtman kraje hradištského (Volný IV 147, 286, 507, VI 754, pam. arch. V 305). Zanechal 3 syny nezl., Gabriela Frant., Jana a Maximiliana, k jichž „dobru“ hned po smrti otcově prodány Březolupy a rok na to Zborovice. Vdova Markéta hr. Serenyi držela 1670—2 Strážisko (Volný V 520). Mladší synové Jan a Max. připomínají se jen v l. 1665—77 načež mizí zvěsti o nich. Nejstarší Gabriel Fr. (1653 † 1701 26. září) pán na Koryčanech a Jestřebicích byl také hejtmanem kraje hradištského. Přechkali jej také 3 synové: Karel Vilém, Ant. Emerich a Max. Karel připomíná se od r. 1701, Ant. žil v l. 1701—43 (zemřel asi 20. března 1743). Byl pánem na Uhřicích (od 1729—) Koryčanech (do 1718), Jestřebicích a Cimburce (Ot. Slov. XIV 903, Volný IV 433).

Nejmladší z bratrů Max měl syna Jana (1743 nezl.), jemuž dostalo se Uhřic, ale též je hned (1743) prodal.

V 19. věku kvetla dále větev panská i rytířská Horeckých. Z větve panské (píše se teď Horecký z Krásné Horky a Koryčan) známe Amalii (nar. v Subotišti 26. srp. 1808 x 2. října 1826 † 8. kv. 1875 v Št. Hradci) (Freiherrliches Tasch. — Gotha 1907) manž. Peregrina sv. p. Pöcka, podmaršálka v rak. vojště, Ferdinanda sv. p. (zemř. 13. led. 1865) na Berencii v Uhrách (manž. Amalie hr. Somogyi z Medgyese (nar. 1808, Gräfl. Taschenbuch 1866—1106), jehož asi syn jest Frant. sv. p. H. kanovník, papežský prelát v Ostřihomě, kanovník a infulovaný probošt břeťislavský, Oto sv. p. byl od 1899 poručíkem v zál. v 12. dělostř. pluku v Pešti. Z ryt. větve byl Josef H. z H. setníkem v rak. vojště 1846 (Voj. schematismus 1846) a Jan v l. 1882—5 sl. plukovníkem ve Vídni.

Č. 7. **Rudolf z Hornšteina.** Otisk z pečetního vosku, rázu heraldicky i dle písma starého (14. stol.), jest velmi výrazný a krásně zachovaný. Obsahuje znak bez klenotu a nápis: S • RVDOLFI • DE • HORNSTAIN. Znak jest „mluvící“: Jelení roh (Horn) o 5 parozích, který ze skal (Stein) vyrůstá a ohnut do oblouku opět v těch skalách koncem svým zarůstá.

Rodina tato ukazuje jasně, jak málo se u nás pracuje v oboru genealogie i ostatních pomocných věd. Třeba že války husitské a válka 30 letá i živly nestřežené (oheň v Praze 1541) i jinde zasadily našim památkám genealogickým rány nesmírné a nenahraditelné, přece nejsou ani ty ochuzené zbytky pro stol. 13—15. podnes vyčerpány a v obecnou známost uvedeny. Tak může se státi, že z rodu sice německého, ale v Čechách dosti dlouho žijícího, známa jsou jen 2 jména, a to o 100 let od sebe vzdálená. Všecky známky shora popsané pečeti Rudolfovy ukazují na stol. 14., ale více než jméno nelze o něm najíti. Druhý člen toho rodu, jest Štěpán z H., r. 1480 purkrabí knížat z Minstrberka na Polné (Sedl. Hrady XII 156). Další osudy rodu jsou na ten čas neznámy.

Č. 8. **Jan Hoštický z Hoštic.** Papírový prstenový originál 13 x 15 mm veliký, se znakem známým, památným, ve vých. i záp.

Čechách rozšířeným, Straků z Nedabylic, Kořenských z Terešova, Harantů z Polžic a j. — kohoutem. (Myslím, že k tomuto rozrodu patří jen ty rodiny, které i na štítě i v klenotu měly kohouta, ne pak ty rodiny, jako Králové z Dobré Vody, kteří měli (správně klenot 3 pštrosí péra) (v. Štambuch Mírků ze Sol. — uměl. - prům. museum). K Harantům atd. patří i Hoštičtí z H. Pečeť má úplný znak: kohout v pravo obrácený i klenot. Po stranách přílby jest monogram IHZ (Jan Hoštický z . . .). Společnost má 5 ex. této pečeti, které všechny patřily Janovi, ale pocházejí z 2 let (1570—71) a nemají žádné různosti.

Jan Hoštický patří k západočeské větvi vladyk znaku kohouta. Pocházel z Hoštic v Horažďovsku. Odtamtud přešli H. do Čáslavska a v 2. pol. 16. st. i na Moravu. Praotec jich byl Bohunek z Mladějovic (Sedl. „Hrady“ XI 138, 218), jehož 3 synové Přech, Vecl a Chval z H. připomínají se 1347 na Hošticích. Z nich Chval na svém díle prodal 10 lánů poddaným a ti usadili se na místě tom, takže tam vznikla nová osada Kozlov. Ke konci 14. stol. žila Kedruta z H. (Metod IV 82), která odkázala po své smrti platy kostelu hoštickému (zemř. asi 1397). V 15. věku nalézáme Matěje z H. (1421) usedlého v Praze. Jan a Zdislav z H. vpadli 1448 se stranou poděbradskou do měst Pražských. Poslední člen rodu na Hošticích byla Kat. z H. manželka Lipolta z Kraselova, který před 1462 (asi 1457) po ženě Hoštic zdedil (Hrady XI 218).

V století 16. žil Václav H. z H. na Tupadlech v Čáslavsku (1533 † 64) (Pam. arch. V 356, VII 26, Hrady 79, 87). Náš Jan z H. majitel pečeti připomíná se již na Moravě a to jako úředník na Lukách 1570—2 i sl. Syn jeho asi byl Jiřík (1571 mladý) až do 1593 přicházející, t. roku s 3 dítkami a manž. Johankou Kropáčovou z Nevědomí (Zrc. 159 b). Dítka jeho byly: Jan řeč. Polák, Alena a Johanka. Těmi na ten čas končí zpráva o H. z H.

Tab. IV. (29). Č. 1. **Jan Humpolecký z Nelechova.** Pečeť papírová, prstenová s úplným znakem a mon. IHZ, malá (16 x 17). Na štítě jest chrt s otojkem v právo ve skoku, klenot týž rostoucí. (Barvy: bílý chrt na červ. štítě). Společnost má 4 ex. z let 1546, 7, 52, 70, které se neliší.

Znaku a titulu z N. nabyli 13. květ. 1539 bratři Jan a Matěj Humpolečtí (též Humpolci zvaní) (Pam. arch. III 338). Z nich Jan nar. v Humpolci byl později ve službách Trčků z Lípy (1546 úředník na Lipnici) a přijat 20. února 1553 do stavu rytířského. Držel také dům a grunty v Humpolci, což daroval 1570 tamnímu kůru literatskému. Manželka jeho byla Majdalena z Kamberka.

Č. 2. **Jan Jiří Humpolecký — Osovec z Rybenska.** Pečeť umělecky provedená, výrazná, hlásá zámožnost svého pána. Jest papírová, vejčitá, větší (17 x 22) s úplným znakem a nápisem: IAN GIRI HVMPOLECKI OSOWEC. Na štítě jest koňská hlava s uzdou, ozdobně zatočenou; táž hlava i klenotem. Znak zahalen panským pláštěm (!).

K popisu rodu H. z R. (Ot. Slov. Nauč. XI 883—4) lze připojit toto: Znak a tit. z R. dosáhli H. ok. r. 1480 když byl Mikul. Kožka nabyt statku Bojanova (jakž se tehda obecně dalo). Na Bojanově seděl pak potomek jeho Štěpán do 1531. Tohoto roku Jan a Mikuláš Jiří H. z R. přijali s erbovním strýcem svým Janem Netřepjchem Augustina a Jana Macka ku znaku a titulu svému (15. červ. — Dörr „Adel“ 291). Ok. r. 1540 žila také Anna H. z R. abatyše v Tišnově (Zrc. 245 b). Václav st. (zernř. před 1577) zdá se býti totožný s Václavem, synem Mikulášovým z r. 1525—34 (na domě v Čáslavi [Sedl. Hradu XII 46]). Byl otcem Jana st., Jiřika a Václava ml. Měl též 4 dcery: Annu (1566), Dorotu st. (1566-77, manž. Daniel Fiedler) usedlou v Čáslavi, Dorotu ml. a Elišku (m. Václav Zapský ze Záp). Také v Čáslavi byl usedlý Kryštof (1551) bratr Václava, úředníka pernstěinského (zem. 1591). Jan, úředník na Ronově, měl dva syny: Pavla a Zdenka (1545—66), z nichž tento měl dvůr (—1552) a dům v Chrudimi (—1544) (manž. Dorota Sendražská dostala od něho 300 kop věna (Hradu XII 46, 357, Pam. arch. VI 120). Vnukem snad jeho byl Zdeněk (1612—29, manž. Kat. z Nostic roz. ze Sloupna (1621—3 dům v Chrudimi — Pam. arch. X 31, 6), který se oženil 1621, měl dvůr v Chrudimi a pak byl usedlý v Král. Hradci. Asi 1628 odešel pro náboženství bezpochyby ze země, neboť 1629, maje složití pokutu za perdon a poslem komorním vyhledáván, byl nezvěstným.

Na počátku 17. stol. žil vedle nejv. písaře Jana Jiřího (jemuž 25. června 1616 polepšen znak a dovoleno, aby dle statku svého Osové psal se H. — Osovec) z rodu toho též Václav H. z R. (1584 † asi 1612) s manž. Voršilou Balbínovou z Orličné (zem. 1612), také Mikuláš Václav na Malhosticích (—1625) probošt v Kroměříži (zemř. v švédském zajetí 1643) (Volný I 245, II b) 249, Čas. Mat. Mor. 1896) a Jiří Zdeněk, jenž měl 1636 dvůr ve Vel. Meziříčí (Pam. arch. V 357). Poslední známý mužský potomek byl Petr Pavel H, z R. jenž ale nezemřel v chudobě, jak čteme v Ot. Slov. Nauč. XI 884 a), nýbrž držel Bytěšku, Osovou a Rojetín (Volný VI 322), což vše při smrti 1662 zanechal 2 dcerám, Majdaleně Terezií a Marii Ofce. Majdalena užila měrou vrchovatou slastí manželských byvši 4krát vdána, poprvé za Albr. Leop. Max. Bukůvku z Bukůvky, podruhé za svého švakra Václ. Zikm. Žalkovského z Žalkovic (†1680), po třetí za Jana Jiřího sv. p. z Hainau a naposled za Jana Víta sv. p. ze Schwanenfeldu. Tomuto pak odevzdala 1693 statky rodinné Osovou, Bytěšku a Rojetín a zemřela ku konci toho stol. jako poslední člen H. z R. Manžel podržel dotčené statky do 1708. Sestra její Mar. Ofka zem. již před 1680 (manž. Václ. Zikm. Žalkovský).

Č. 3. Bartoloměj Huňkovský z Hradiště. Pěkně provedená papírová pečeť ovšem drobná, ale přece zřetelná. Vel. jest 16 mm, tudíž kruh. Obsahuje úplný znak s mon. BHZH; štít jest pokosem (od pravé k l. dolů) rozpoltněn, v horní polovině obrněná ruka s ramenem drží šíp špičkou v pravo obrácený, v dolní jsou 3 hvězdy **dále chybí text**

Chybí text k těmto pečetím:

Č. 4. Erazim Hyršpergar z Kynygsheimu.

Č. 5. Adam Chanovský z Dlouhé Vsi.

Č. 6. Zdeněk z Chlebova.

Č. 7. Marek Chrpa-Mezenský z Mezného.

Řada II. tab. I. (26)

1

2

3

4

5

Tab. 26 — Ř. 2., — 1. Vilém ze Dvorce. — 2. Diviš Dvorecký ze Dvorku.
— 3. Ferd. Ignác Elbognár z Dol. Šenfeldu. — 4. Engel z Kronberka.
— 5. Dorota Fikarová z Vratu.

1

2

3

4

5

6

Tab. 27 — Ř. 2., — 1. — 3. Martin Ferd. z Freyenfelsu.
— 4. Jan Reichard Gerson z Ragersdorfu. — 5. Bern. Mik. Gerštorf z G.
— 6. Hanuš Vilém Gerštorf z G.

Tab. 28 — Ř. 2., — 1. Jiří Hodický z Hodic. — 2. Hanuš Jindř. Hochberk z Hennersdorfu. — 3. Petr Bedř. Hubryk z Hennersdorfu — 4. Volf Hordár z Puklic. — 5. Pavel Hordár z P. — 6. Jan Horecký z Horky. — 7. Rud. z Hornšteina. — 8. Jan Hoštický z Hoštic.

Řada II. tab. IV. (29)

Tab. 29 — Ř. 2., — 1. Jan Humpolecký z Nelechova. — 2. Jan Jiří Humpolecký — Osovec z Rybenska. — 3. Bartol. Huňkovský z Hradiště.
— 4. Erazim Hyršpergar z Kynygshemu. — 5. Adam Chanovský z Dl. Vsi.
— 6. Zdeněk z Chlebova. — 7. Marek Chrpa - Mezenský z Mezného.

Nebudiž přehlédnuto !

Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze vychází čtyřikrát v roce a jest dáván všem p. t. pp. členům z d a r m a. Vydání každého čísla bude vždy oznámeno v čelnějších časopisech denních. Nedojdeli číslo, budiž reklamováno nejdéle do týdne po vydání čísla nejbližšího u jednatele A. B. Černého v Praze I., Na Perštýně č.6 n. Na reklamace později došlé nelze míti zřetele, lze však koupiti jednotlivá čísla, pokud jsou na skladě, po **1 K. R e - k l a m a c e n e b u d' t e ž** ani zalepeny, ani frankovány.

Činný člen Společnosti platí **3 K**, **člen přispívající 4 K**, **příznivec** Společnosti 10 K nejméně ročně. Při zasílání členského příspěvku poštou nutno vždy připojiti o 6 h více na poplatek, který jest v Praze stanoven za doručení poukázky. **Zakládající člen** platí jednou pro vždy 100 K. Na zásilku časopisu mimo Rakousko nutno připlatiti ročně 60 h. **Kdož z p. t. členů přeje si legitimace**, ráčíž zaslati pokladníkovi 30 h, a bude mu zaslána. Legitimace platí pouze rok. **Veškerý příspěvky členské i dobrovolné dary** přijímá pokladník Č. Kušta, c. k. fin. komisař v P r a z e – III., Ulice k mostu číslo 6. **Dopisy** týkající se Společnosti, jakož i **dary do sbírek** přijímá jednatel *Ant. B. Černý* v Praze I., na Perštýně, č. 6 nové, I. poschodí.

Všichni pp. členové mohou odebírat **Památky archeologické**, vydávané sl. Archeologickým sborem, **za snížené předplatné 6 K** ročně, poštou 6 K 60 h. Taktéž možno za cenu sníženou obdržeti dřívější ročníky, pokud nejsou rozebrány. Předplatné na ně budiž zasíláno přímo do **expedice Matice České** v Praze, Václavské nám., kteráž s ochotou zašle seznam i cenu dřívějších ročníků.

Za levnější cenu mohou **pp. členové** odebírat dílo Kl. Čermáka „*M i n c e k r á l o v s t v í Č e s k é h o*“ za panování rodu Habsburského od r. 1526“. Dosud vyšlo 6 sešitů: sešit I. v plné ceně K 3 – sešit II. až IV., každý K 5 – , sešit V. – X., každý K 6 **Branišovy** „Dějiny umění středověkého v Čechách“. Plná cena K 6-60. Ceny snížené pro **pp. členy** oznámí jednatel A. B. Černý.

Stanovy Společnosti dostává každý z p. t. členů zdarma.

Za sníženou cenu mohou p. t. členové obdržeti práce *A d á m k o v y „Paměti o školách v okrese hlineckém“* za K 2-40 místo K 3-80; „*Historickou a politickou mapu okresu hlineckého*“ za 24 h. Poštou vždy o 30 h více. Objednávky po předchozím zaplacení vyřizuje JUDr. K. V. Adámek v Hlinsku v Čechách.

Dílo „**Keltové a Němci či Slované?**“ (Příspěvek ku řešení dávného sporu o národní příslušnosti nejstarších historických obyvatelů Čech a Moravy.) Mohou P. T. členové koupiti u *Pk. C. Pavla Papáčka*, odb. učitele v Nuslích u Prahy, za 2 K 20 h.

Nebudiž přehlédnuto!

První výroční zpráva Společnosti za správní rok 1889 — úplně rozebrána. **Druhá zpráva Společnosti**, vyd. v květnu 1890. — úplně rozebrána.

Rozpravy Společnosti. (>Zpráv< sv. III.) V Praze, 1892. Obsah: Dr. J. Matiegka: Zbuzanské pohřebiště. — Soukup Jan: Hlemýždi v lebkách a kostech. — Pecenka Adolf: Románský kostel v Mohelnici. (S vyobrazením.) — Herain Jan: Založení Nového Města Pražského Karlem IV. — J. V. Šimák: Rodiny šlechtické i erbovní v Mladé Boleslavi. — Vluka Josef: Stařechino vypravování mladším o dřívějších sirkách a modách — Košťál Josef: Slunce, měsíc a hvězdy v podání prastarém. — Soukup Jan: O zazdívání lidí do staveb. — Dr. Máchal Hanuš: Příspěvky bájeslovné. — Adámek K. V.: O muzeích krajinských a o statistice muzejní. — Různé zprávy. Cena K 1'60, pro členy Společnosti K 0'80, poštou 90 h.

Výstava Společnosti přátel starožitností českých v Praze v památném roce 1891. S 1 tabulkou světlotiskem. (Zcela rozebrána.)

Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze. Roč. I. (1893), až III. (1895), V. (1897), VI. (1898) a VII. (1899) jest zcela rozebrán. — Ročník IV. (1896), VIII. (1900), IX. (1901), X. (1902), XI. (1903), XII. (1904) a XIII. (1905) lze obdržeti úplný každý za K 4.—. Znaková příloha, vydaná při roč. II., jest vydána znovu a stojí K 2.—.

Počátky předhistorického místopisu země České. Napsal Ludv. Šnajdr. Cena 1 K 60 h, pro členy 1 K 20 h, poštou 1 K 30 h.

O přechodních dobách předhistorických. Podává J. N. Woldřich. (Zvláštní otisk z >Časopisu< roč. V.) Cena 35 h s pošt. zásilkou.

Jenštejn, hrad a městečko. Napsal Cyrill Merhout. Se 3 vyobr. (Zvl. otisk z >Časopisu< roč. VIII.) Cena 40 h, členům za 30 h, poštou o 5 h více

Kaple sv. Lazara na Novém Městě Pražském. Napsali Dr. Jos. Teige a Jan Herain. S půdorysem, plánem situačním, 7 obrazy v textu a 5 obr. příl. (Zvl. otisk z >Časopisu< roč. VIII.) Cena 60 h, členům za 45 h, poštou 5 h více.

Jana Tábořského z Klokotské Hory Zpráva o orloji Staroměstském. Podává Dr. Jos. Teige. S 1 obr. v textu a 5 obr. přílohami. (Zvl. otisk z >Časopisu< roč. IX.) Cena 60 h, členům za 45 h, poštou o 5 h více.

Karlův kamenný most v Praze r. 1716. Stručné dějiny s popisem soch podává Ant. Boh. Černý. Se 30 obrazy na 16 tabul. a 1 obrazem v textu. (Zvl. otisk z >Časopisu< roč. X.) Cena 1 K 20 h, poštou 1 K 30.

Stížný list českých pánů ze dne 2. září 1415 proti upálení M. J. Husi. Zdařilá reprodukce světlotisková ve skutečné velikosti, s textem latinským a českým překladem na zvláštní příloze. Cena s pošt. zásilkou 3 K 60 h, pro členy 2 K 60 h.

Poprava na Staroměstském rynku v Praze 21. června r. 1621. Zprávu Pavla Skály ze Zhoře i jiné soudobé zprávy o popravě uveřejňuje Dr. Jos. Teige. S poznámkami Jana Heraina. S 15 obr. v textu a 5 obr. příl. Cena 1 K 20 h, pro členy 90 h, poštou o 10 h, doporučeně 6 35 h více.

Ze Staré Prahy, I.: O Vyšehradě starém i novějším. Vykopané zbytky románské kaple sv. Vavřince na Vyšehradě. Napsal Jan Herain. S 5 obr. příl. a 14 obrazy v textu. (Zvláštní otisk z >Časopisu< roč. XI.) Cena 60 h, poštou 70 h; pro členy 45 h, poštou 55 h.

Ze staré Prahy, II.: Bronzová fontána v král. zahradě na hradě Pražském. (Se 3 příl. a 2 obrazy). Brána Písecká či Bruská na Malé Straně v Praze. (Se 3 příl. a 5 obr.) Napsal Jan Herain. (Zvl. otisk z >Časopisu< roč. XII.) Cena 60 h, poštou 70 h; členům za 45 h, poštou za 55 h.

Při objednávkách, jež přijímá pokladník Čeněk Kušta, c. k. fin. komisař, v Praze III., Ulice k mostu č. 6. n., vyžadujeme si vždy obnosu napřed poštovní poukázkou. Dobírkou neb na úvěr nelze zasílati.

Tiskem Aloisa Wiesnera v Praze, knihtiskaře České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění. — Papír ze skladu České společnosti pro obchod a průmysl papírnický G. Wiesner, Duffek a spol. v Praze.